ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 4 augustus 2012

KUNST
Het verdriet van Calito Gomez 3

ACHTERGROND
Het asfaltmeer 70 jaar later 10

TOERISME
'FCCA-conferentie grote kans' 14

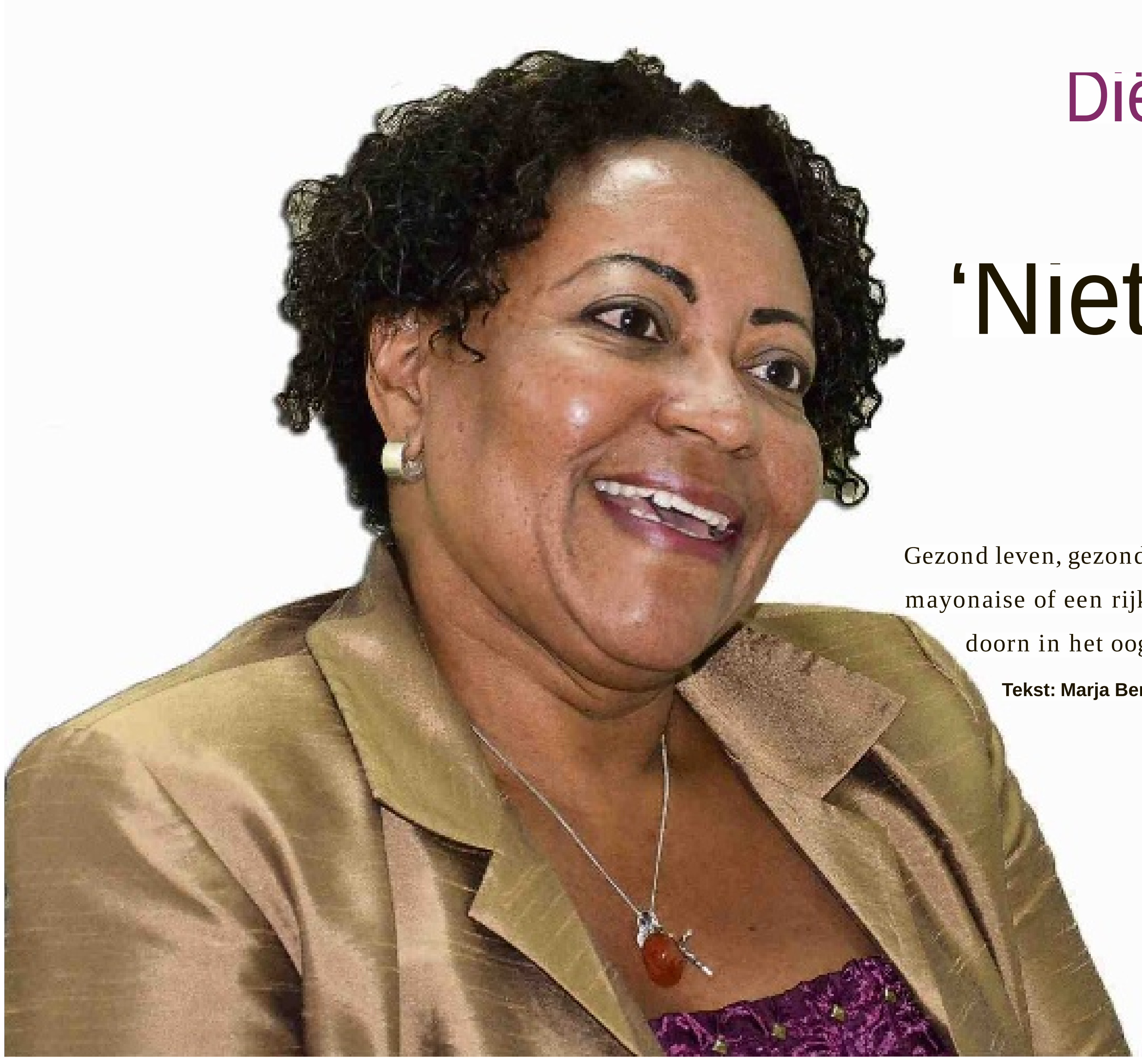

Miriam de Windt

Diëtiste Miriam de Windt:

'Niet alleen sla en bonen'

Gezond leven, gezond eten, we hebben er allemaal weleens maling aan. Een bak frites met een ferme kwak mayonaise of een rijk gevulde vleeskroket. Het is diëtiste en natural nutritionist Miriam de Windt een doorn in het oog. "Heel af en toe mag natuurlijk wel, maar twee keer in de week is echt al te veel."

Tekst: Marja Berk

Het liefst zou ze deze slechte etenswaren verbieden, maar ze beseft dat dat niet haalbaar is. Wie vindt dat dit de zoveelste waarschuwing is, heeft gelijk. Maar u zou toch eens wat verder moeten lezen, want met ingang van vandaag verzorgt Miriam de Windt, in samenwerking met May Voges, een nieuwe rubriek op de pagina 'Eten & Drinken'. Gezonde krioyo-recepten van May met daarbij uitleg van Miriam. Dat betekent dat het gezonde, uitgebalanceerde koken kan beginnen. Gezond eten kan namelijk heel lekker zijn.

"Wie thuis kookt is tegelijk de dokter!" Wat bedoelt De Windt daar precies mee?
Een natural nutritionist is een voedingsdeskundige die gespecialiseerd is in natuurlijke voeding. De Windt: "Natuurlijke voeding betekent vegetarisch, veganistisch of biologisch dynamische voeding, dus alles wat natuurlijk verbouwd wordt zonder bijvoorbeeld het gebruik van insecticide of pesticide." Volgens haar moeten deze stoffen zoveel mogelijk vermeden worden. "Je ziet steeds vaker ziektebeelden die met deze chemische stoffen te maken hebben." Dat wordt dus alleen sla en bonen eten.

"Nee hoor", lacht De Windt. "Er zijn echt ontelbare mogelijkheden om die stoffen te vermijden. Maar diabetes, hart- en vaatziekten, nierziekten, problemen met de lever of maag- en darmstoornissen hebben vaak te maken met onnodige, schadelijke toevoegingen in het eten. Vooral kleurstoffen, conserveringsmiddelen en smaakversterkers. Mijn hemel, je vindt dat echt in bijna alle producten terug, het zit overal in."

Curaçao is echter in grote mate afhankelijk van import, dus hoe los je dat op. Eigen groenten verbouwen of zijn biologische groenten en fruit op het eiland verkrijgbaar? "Je kunt het hier inderdaad minimaal verkrijgen. Sommige supermarkten voeren het wel in hun assortiment, of je kunt het bij verschillende plantages kopen, maar ideaal is de situatie niet. Stel dat de hele bevolking zou overgaan op biologisch dynamisch voedsel, dan is er zeker niet voldoende aanwezig. Zelfs niet voor de kleine groep die het echt nodig heeft."

Hoe wordt dat laatste dan opgelost? "In reformzaken verkopen ze een product waar de groentes en het fruit mee gewassen kan worden, zodat je het residu van die schadelijke stoffen zoveel mogelijk kunt wegkrijgen. Een oplossing is wassen met lamunchi met zeezout. Voorzichtig wassen, even laten staan en daarna afspoelen." Datzelfde proces zou je met vlees en kip kunnen doen maar De Windt vindt dat culinair niet aan te raden. "Het vlees droogt uit, je houdt een setje droge vezels over. Niet echt smakelijk als alle sappen eruit zijn."

Op Curaçao geboren en getogen, vertrok ze na haar basisopleidingen naar de Academie Diëtetiek De Schutse in Nijmegen en keerde na afronding terug naar haar eiland. Ze blijft zich bijscholen door middel van cursussen en verdiepte zich eveneens in de natuurgeneeswijze. "Mijn eerste werkervaring was op Curaçao en bij die organisatie werd ik ook getraind en bijgeschoold. Daar heb ik de kneepjes van het vak met betrekking tot natuurgeneeswijze geleerd."

Ze is laaiend enthousiast over de bijdrage die ze aan de Ñapa gaat leveren. "May schrijft al heel lang recepten voor de Amigoe en de Ñapa en zij ontwikkelde in de loop der jaren ook een hele serie lekkere én gezonde krioyo-recepten. Vanaf vandaag staat er wekelijks een van deze recepten in de Ñapa en ik schrijf vanuit mijn vak over dat recept." De Windt: Het concept is heel erg leuk. Ik noem even een voorbeeld. In de yambo van May komen veel vis en zeevruchten voor en okra bevat heel veel ijzer. Bij dat recept ga ik bijvoorbeeld in op cholestorol en wijs ik op verkeerde vetten. Hier en daar geef ik ook suggesties over het gebruik van alternatieve ingrediënten en leg ik uit welke voordelen de vervangende ingrediënten hebben op onze gezondheid."

Altijd handig om te weten en De Windt heeft er zichtbaar zin in. "Het gaat om de toelichting en bewustwording van wat je eet." De Windt is niet van plan om recepten te veranderen, maar is bijvoorbeeld, om maar wat te noemen, geen voorstander van varkensstaart. "Als dat in een recept zou voorkomen, zou ik een alternatief suggereren, het helemaal weglaten of de nadelen van varkensstaart benadrukken. Er zit namelijk fout vet in, verzadigd vet."

> 'Op het gebied van afslanken, gebruik ik materiaal dat ik zelf geschreven heb.'

In de rubriek legt De Windt dan ook het verschil uit tussen verzadigde en onverzadigde vetten en waar het allemaal in voorkomt. "Veel mensen weten het verschil niet, dus al helemaal niet waar het inzit. Het is verwarrend om die twee uit elkaar te houden, waarom onverzadigde vetten goed zijn en welke voordelen deze bieden. Het is een complexe materie, want een verkeerd gebruik van die onverzadigde vetten kan ook weer ongezond zijn."

"Veel mensen bakken in olijfolie en dat is natuurlijk goed. Maar dan moet je niet de extra virgin olijfolie hebben. Die is voor dressings, salades of marinades. Koud gebruiken dus. De niet-virgin olijfolie is de gewone olijfolie waarin gebakken kan worden. Maar misschien komt het verschil in augustus al aan de orde hoor", zegt de diëtiste.

Helemaal nieuw is het schrijven over gezondheid niet voor Miriam de Windt. In het magazine Support draagt zij ook haar steentje bij. Het is een blad dat gaat over voeding, natuurgeneeswijzen en alles wat maar met verbetering van de gezondheid te maken heeft, zelfs met de geestelijke gezondheid.

De Windt vindt het heerlijk zich met groepen bezig te houden en deze te begeleiden. "Voornamelijk op het gebied van afslanken. Het materiaal dat ik daarvoor gebruik, heb ik zelf geschreven. Als gediplomeerd diëtiste en voedingsdeskundige, vind ik dat je zelf veel aan preventie kunt doen. Het is zaak dat mensen zich bewust zijn van de gevaren van overgewicht. Op het moment dat mensen hun streefgewicht hebben bereikt, leer ik ze ook hoe dat gewicht vast te houden." Ze geeft veel lezingen en wordt regelmatig bij bedrijven uitgenodigd om workshops te geven over gezonde voeding, afslanken en lifestyle. Door middel van adverteren timmert ze aan de weg.

Je zou toch aannemen dat ouderen een ander voedingspatroon zouden volgen dan jongeren. "Dat was vroeger wel het geval, maar het verschil is erg vervaagd", zegt De Wind wat spijtig. "Het enige verschil is de kalkhuishouding. Mensen die ouder worden krijgen last van botontkalking en die moeten dat wat extra aandacht geven. Ouderdomsdiabetes is ook zoiets, maar de grenzen zijn erg vervaagd. Zelfs tieners lijden aan diabetes door verkeerde voeding en het daarbij behorende hoge gewicht. Ik vind dat alarmerend. Als jonge kinderen onder de twintig al een verhoogde bloeddruk hebben en een te hoog cholestorolgehalte, dan is dat natuurlijk niet best. Wat dacht je van teveel fastfood, snoep of frisdrank?", vraagt ze zich af.

"Eigenlijk is het de taak van de ouders om daar alert op te zijn, maar je ziet dat zij gemakzuchtiger worden. Ik schrik soms van de rijen bij de drive-tru's van de fastfoodketens. Er zou thuis gekookt moeten worden! Maar ik begrijp ook wel dat veel vrouwen erbij moeten werken om het hoofd boven water te kunnen houden. Daarbij verslapt de aandacht voor gezonde voeding. Tijdgebrek en dus gemakzucht." De voedingsdeskundige kan zich opwinden over een gebrek aan een taakverdeling binnen het gezin. "Waarom moet de vrouw altijd die keuken in? Papa kan toch ook koken? Er kan ook veel eten worden voorbereid hoor, je hoeft niet dagelijks die boodschappen te doen. Je kunt niet alles van tevoren koken en bewaren maar veel ingrediënten lenen zich daar wel voor. Ik zou zeggen: maak er gebruik van. Zeker als je kinderen hebt, is een goede voorbereiding voor de eetweek noodzakelijk." De Windt is vast van plan in haar rubriek aandacht te schenken aan deze mogelijkheden en zal uitleggen wat wel en wat niet van te voren bereid kan worden. "Als je gezond wilt blijven, en dat geldt al helemaal voor je kinderen, zou ik daar echt meer aandacht aan besteden."

> 'Ik schrik soms van de rijen bij de fastfoodketens, er zou thuis gekookt moeten worden!'

Ze geeft ook les op scholen en soms ziet ze kinderen een tientje uitgeven aan pastechi's, snoepgoed, frisdrank of broodjes met salades die druipen van de mayonaise. De Windt gruwelt. "Misschien ligt daar ook wel een taak voor de overheid. Zodra de kantine van een school open is, beginnen de kinderen al met het eten van ongezonde zaken. Zo kweek je zieke kinderen. Soms leg ik uit hoe mayonaise wordt gemaakt. Olie en rauwe eieren! Ook geweldig voor die salmonellabacterie. Hoe wordt een kroket gemaakt? Meel, margarine, vulsel, paneermeel en dan frituren maar. In verzadigd vet. Weet je hoe ongezond frituur is? Dat paneer komt op de bodem van de frituurpan terecht en verbrandt. Niet één keer, maar telkens als je dat frituurvet weer gebruikt. Geloof me, naast veel andere slechte gewoonten veroorzaakt dat kanker."
De Windt beweert niet dat je nooit meer een kroketje of patat frites kunt eten. "Maar je zou het drastisch kunnen verminderen", is haar stellige mening. "Wat is er mis mee om het te beperken tot een verjaardag of feestdagen? Maar je hebt ook de keuze om in plaats van een reuzenzak patat, een kleinere portie te nemen. Of waarom een driedubbele hamburger? Een enkele is toch ook lekker?"

Inmiddels is zij op het puntje van haar stoel gaan zitten. "Ik ben blij met de mogelijkheid gezonde voeding in de Ñapa te mogen benadrukken en daar zal ik echt het beste van maken."

Miriam de Windt in haar praktijk

ÑAPA 2012
Nr. 26

INHOUD

Diëtiste Miriam de Windt 1
Spotlight 2
Kunst: Calito Gomez 3
Gezondheid 4
60 jaar Madurodam 5
Culturele Agenda 6
Literatuur: Mineke de Vries 7
Varia
Puzzels 8
Eten & Drinken 9
Asfaltmeer: 70 jaar later 10
Business
Columns 11
Business
Rubrieken 12
In bedrijf 13
FCCA-conferentie 14

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning

EINDREDACTEUR
Hans Vaders

ADVERTENTIES
Marloes Tak

VORMGEVING
Sarah Kuiper

Aan deze Ñapa werkten mee:
Misha Bemer
Marja Berk
Marius Bremmer
Monique Casimiri
Belinda Devid
Verele Ghering
Margot Hack
Sharina Henriquez
Erik van Kampen
Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Wouter Mol
Milangela Plate
Linda Reijnders
Jan de Ruijter
Jack Schellekens
Marija Stojanovic
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Miriam de Windt
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Fietsrondje Aruba:
En nu nog de fietspaden

Wielerclubs die als paddenstoelen opkomen met namen als Dikke Buiken en Strakke Billen. Heuvels die vernoemd worden naar fietsers die ze hebben bedwongen of er dramatisch zijn gevallen. Competities met steeds moeilijkere routes als 'Highway to Hell'. Fietsen aanschaffen die Superfly heten en meer dan 10.000 florin kosten. Het fietsen op Aruba, en dan vooral mountainbike (mtb), heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen.

Tekst: Sharina Henriquez

Elke zaterdagmiddag (en ook op andere dagen) verzamelen zich fietsliefhebbers bij Tribike in Macuarima.

Fietsen? Op een klein eiland zonder fietspaden, met automobilisten die ervaring ontbreekt in het passeren, met loslopende honden en kinderen die altijd met de auto naar school worden gebracht? Toch is de trend gezet en is het niet meer alleen de 'elite' van waaghalzen, fanatieke sporters dan wel de (semi-)profs die zich eraan wagen. Een trend die overigens niet alleen op Aruba waarneembaar is, maar ook op de buureilanden.

De Aruba Wieler Bond (AWB) erkent de toename. Voorzitter Juelle Thodé (33) zegt dat het te zien is aan die enorme groei aan clubs waarin vooral recreanten rijden, maar ook van teams. Deze laatste zijn vaak lid van de bond om zo mee te kunnen doen aan de wedstrijden. Het aantal fietsevenementen, tours en toernooien, neemt ook toe. "Een fenomeen is ook dat je steeds meer familieauto's ziet met een fietsrek achterop." 160 Leden heeft de bond, maar benadrukt Thodé, er zijn dus velen die niet aangesloten zijn bij de AWB. Dat beaamt ook bondssecretaris Zaida Everon (33). "Je ziet mensen van de brandweer en WEB groepjes vormen om samen te gaan rijden. Het gaat van mond tot mond en de drempel die mensen hebben om alleen te rijden, vervalt daarbij. De sport is natuurlijk niet alleen voor wedstrijden, om te winnen. Mensen worden zich steeds meer bewust van hun gezondheid. En dit is ook een manier om gezellig samen iets te doen, nieuwe mensen te leren kennen."

Volgens zowel Thodé als Everon wil de bond meer inspelen op deze ontwikkelingen. Dus niet alleen meer een bond zijn om de topsport te ondersteunen, maar fietsen stimuleren in het algemeen voor jong en oud. En dan toch vooral met de nadruk op jong. Voor hen is het extra moeilijk vanwege het ontbreken van fietspaden of andere faciliteiten. Ouders laten hun kids niet zomaar de weg op en wie een fiets heeft, blijft dan ook vooral in het 'blokje' om het huis. Everon: "We willen meer faciliteiten voor de jeugd, het fietsen eigenlijk incorpereren in de cultuur. Je moet denken in de richting van de wielerschool die er was van de club San Fuego. Deze is helaas inactief, maar zoiets mag eigenlijk niet verloren gaan. Kinderen hebben dan een plek waar ze leren én kunnen fietsen. Zelfs ouderen zouden er terecht kunnen, want die weten vaak ook niet hoe te fietsen. Het is niet alleen zitten en dan maar gaan. Je moet leren hoe de pedalen te gebruiken, sturen, balanceren, coördineren."

Elk eiland heeft zijn fietskenmerken. Aruba is vooral technisch een uitdaging voor mountainbikers.

Qua fietsen wordt er op Aruba overigens niet alleen gemountainbiked. Je hebt ook BMX, zeg maar crossen op een parcours, al dan niet met ingewikkelde sprongen. Op competitief niveau maakte Aruba faam met talenten als Shanayah Howell. De sport zakte echter een beetje in, volgens de bond, maar is nu ook weer in opmars mede door talenten als Zaithyel Soekandar. Daarnaast is er ook het racen op de weg (roadbike). Nog niet zo populair omdat je tussen het gemotoriseerd verkeer ruimte moet opeisen, met aanzienlijk meer gevaar. Toch blijkt uit de gesprekken met de bond en beoefenaars, dat ook deze tak weer aantrekt. Vooral omdat mtb-ers voor verbetering van hun conditie ook gaan racen op de weg. Dat vertelt Everon, zelf een fanatiek fietser. Amper drie jaar geleden begonnen, maar wie het wereldje instapt, zeker als vrouw, hoort haar naam direct vallen. Zo 'petite' als ze is, versloeg Everon al heel snel iedereen, zelfs mannen twee keer zo lang, sterk én langer bezig op de fiets. Hoogtepunt voor haar: de Cliff Henriquez Memorial Run in 2010 waar ze als eerste van de vrouwen én mannen finishte. "Drie jaren geleden ging ik met collega's voor mijn plezier fietsen. Al direct voelde dat zo goed dat ik meteen een fiets kocht. Voor mij betekent het constant mentaal bezig zijn, anticiperen, verbeteren en volhouden. Je moet echt doorzettingsvermogen hebben, vooral als je de bergen op gaat."

Bergen op Aruba? Everon lacht: "Nee, maar er zijn wel beklimmingen en die zijn niet gemakkelijk. Ze zijn misschien kort, maar je moet veel techniek gebruiken." Het is dan ook wat Aruba voor de mtb-ers, die onder meer meedoen aan de Duo-wedstrijden, uniek maakt. Zo vertelt althans Michael Stamper (43) van Tribal Cycling Club. Deze club organiseert volgens hem 'de zwaarste mtb-wedstrijden met de beste prijzen' op Aruba. Waaronder dus de Duo Xtreme. Zelf is hij ook nog maar vier jaar geleden begonnen met de sport. Wat de club vooral wil doen, is wedstrijden organiseren om de sporters op een hoger niveau te krijgen en daarvoor ook belonen, aldus Stamper.
Ook hij ziet de belangstelling, vooral dus voor moutainbiken, de afgelopen jaren enorm gegroeid. "Tribal organiseert elke maand ook Full Moon MTB ('s nachts bij volle maan). We begonnen eens met zes mensen en vorige maand al braken we het record van 75. En met de vierde editie nu van Duo Xtreme streven we naar 150 deelnemers. Je ziet gewoon dat de sport groeit."
Ook op de andere eilanden is dat het geval, zegt hij, en de fietsclubs komen over en weer. "Zoals Bellissima uit Curaçao, die komen in november opnieuw. Kijk, elk eiland heeft zijn karakteristieken. Zo is fietsen op Aruba meer technisch, klimmen op heuvels met rollende stenen. Op Curaçao kunnen ze goed in de modder rijden, op Bonaire zit het vooral in de lange afstanden over de vlakten. En dit jaar is dus St. Maarten (Duo-wedstrijd, red.) erbij gekomen, wat vooral een test door de heuvels zal zijn." Wat volgens hem het mtb-en op Aruba ook interessant maakt, is dat je in een geheel natuurlijk gebied kan rijden. "Je kan vandaag een route fietsen, maar als je morgen die route weer gaat doen, heeft de natuur deze alweer veranderd. En moet je je dus elke keer aanpassen."

Daarbij, zegt Gert van Vliet (48), eigenaar van fietsspeciaalzaak Tribike in Macuarima, hoef je op Aruba niet ver om goed te kunnen mountainbiken. De noordkust met onder meer natuurpark Arikok is ideaal en om de hoek voor iedereen. "Je ziet ook hoe mooi de natuur is, want je bereikt plekken op de fiets waar je normaal niet komt." Van Vliets zaak is trouwens niet zomaar een winkel. Deze is uitgegroeid tot een centrale plek waar fietsers zich verzamelen om op vaste dagen en tijden te gaan wieleren. Van jong tot oud, van beginneling tot gevorderd en zelfs de 'eenmalige' toerist. Wie zaterdag langsrijdt om vier uur 's middags, zal vaak even moeten stoppen voor de groepen die dan vertrekken voor routes die meestal spontaan worden bedacht. Iedereen kan zich in feite aansluiten zonder verplichting of betaling. Het was de vrouw van Gert, Annemarie, die een paar jaar geleden met een beginnersgroep Strakke Billen begon. De ene keer komt een handjevol opdagen (kerst, grote vakantie) en de andere keer moet de groep gesplitst worden vanwege de grootte en het niveauverschil. Het verschil in leeftijd bedraagt regelmatig meer dan een kwart eeuw.
Van Vliet beaamt tot slot dat Aruba steeds meer op de fiets is te vinden. "En dat zal alleen nog maar groeien als de plannen van de overheid voor fietspaden doorgaan. Het kan zelfs voor fietstoerisme zorgen." Thodé en Everon van de wielerbond, Stamper, eigenlijk iedereen die fietst, hoopt dat de paden er snel komen. Dat zou van het eiland eindelijk een mooi en veilig 'fietsrondje Aruba' maken.

Zie ook:
www.arubacycling.net
www.duoxtremearuba.com

Foto van de week

Hé, wat doe je daar? Dat is het biertje van de baas. Afblijven dus, anders krijg je met mij te maken!

Deze foto werd gemaakt door Henk Krediet tijdens Fuikdag 2012.

Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Lunchen

Monique Casimiri

Lunchen. Je kunt niet zonder. Je moet iets eten tussen de middag. Anders houd je de dag niet vol. Zoals de meeste mensen ben ik de hele dag op mijn werk. Ik heb een continue rooster, dus even tussendoor naar huis zit er voor mij niet in. Ik moet 's ochtends bedenken wat ik om 12 uur wil eten.

En dat weet ik dus niet. Meestal gooi ik een half brood in mijn tas, wat vleesbeleg, een pot pindakaas en wat kaas. Daar kan ik redelijk mee uit de voeten. Je kan er een tosti van maken, of iets dergelijks. Ook wil ik nog wel eens het kliekje van de vorige avond meenemen. Dan warm ik dat op in de magnetron. Tot groot verdriet van mijn collega's die al die heerlijke geuren door de koffiekamer heen ruiken en zelf hun meegebrachte bruine boterham met kaas eten.

Ik denk terug aan de Johnny cakes, de kroketten, loempia's en pan ku ham hasa die we kochten bij de snack naast de school, of bij de buurvrouw van de school die vanuit een raam in de achterkamer li verkocht. Zo lekker, altijd te veel. De pauzes duurden altijd korter dan dat de li duurde. Stiekem meenemen lukte niet, dus het laatste restje werd vaak weggegooid, nadat je nog een laatste teug van de li had genomen.

Op onze school zat een Chinese jongen die elke dag een saté ku batata kreeg. Zijn moeder kwam die elke dag persoonlijk brengen. Achteraf gezien best zielig. Die jongen was al niet de slankste, zou dat met deze moeder ook nooit worden. Laat staan het feit dat je op je zestiende nog eten gebracht kreeg van je moeder. Reden om toch een traumatische jeugd te hebben.

Hier zie je in de supermarkten borden hangen dat schoolgaande jeugd alleen naar binnen mag in de pauzes als ze hun tassen bij de ingang laten liggen en niet met meer dan vier tegelijk door de winkel heen lopen. Ze kunnen beter op school hun lunch kopen, maar op de meeste scholen zijn de broodjes kroket vervangen door broodjes gezond en in de snoepautomaat liggen nu ook zakjes wortelen.

Zelf heb ik dus geen tijd om buiten school een lunch te halen. Dankbaar ben ik vaak voor de jarige kinderen die chips komen uitdelen. En voor de achtste groepers. Sommigen van hen hebben toestemming van hun ouders om boodschappen te mogen doen voor ons leraren. Zo sturen we ze wel eens op pad om een Turkse pizza te halen. Met saus en sla erop. Een beetje tur kos ariba. Maar om niet net als mijn Chinese schoolgenoot te eindigen als best lopende voorbeeld bij de Weight Watchers, eet ik die pizza maar één keer in de maand. En geniet ik met lange tanden de andere dagen van mijn broodje kaas.

Het verdriet van Calito Gomez

Hij exposeerde reeds op zeer jonge leeftijd in Brazilië, Colombia en Venezuela. Ook op Curaçao in het toenmalige gebouw van de kunstacademie en in 1978, gesierd met donkere zonnebril, het frêle lijf gestoken in het fantasie-design van een soort Marokkaanse boernoes, in gallery rg van toenmalig kunstgoeroe Bernadien van Rossum in de Keukenstraat in Punda.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

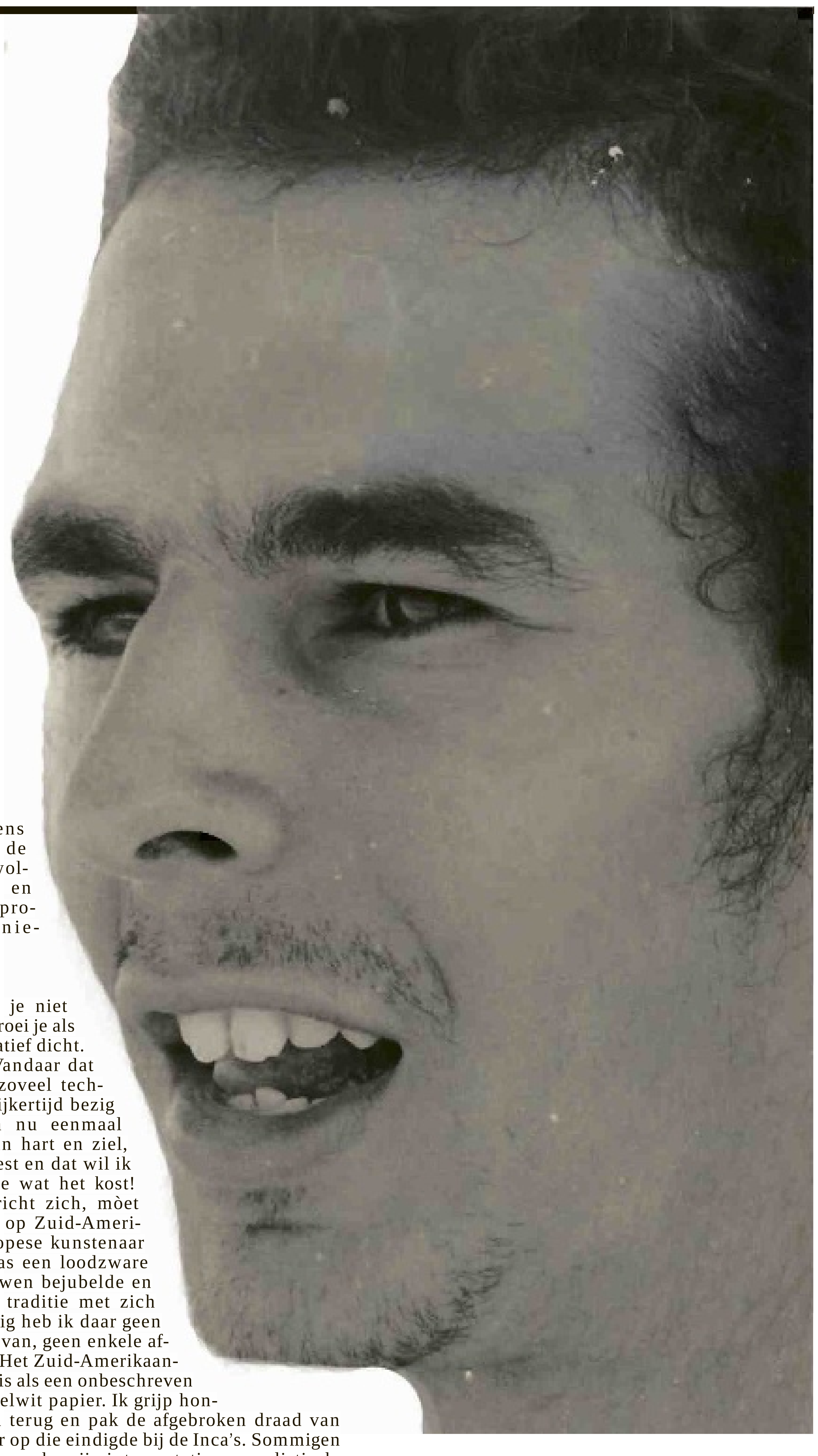

Calito Gomez

Tevens was hij de drijvende kracht achter de grote culturele manifestatie over de Nederlandse Antillen die in 1982 in het Limburgse Maastricht werd gehouden en waar vele Antilliaanse kunstenaars met hun noeste arbeid acte de présence gaven.

"We zijn allemaal bewoners van dezelfde aarde, van hetzelfde eiland." De in 1952 op Aruba geboren kunstenaar Carlos 'Calito' Gomez krijt zijn zorg uit. Onderwijl spoelt de hemel zich boven Banda'riba leeg van doelloze wolken naar een flauwe variant van Pruisisch blauw. Alles leek zo mooi, vredig en onder controle. Montagne Abou begin augustus 1978.

We drinken rum en eten op het terras uit een schaaltje van rood aardewerk Hollandse mosselen op zuur en zwarte Griekse olijven. En dan de verse kreeft, zo'n uur daarvoor met de handschoen gevangen uit de nabije Fuikbaai waar een prachtig exemplaar vertwijfeld dacht te kunnen ontkomen tussen het gruis en de in het troebele water gestorte blokken afvalbeton van de mijnmaatschappij.

En niet te vergeten, die bewuste morgen stond er nog een woedende ex-galeriehoudster voor mijn hek te schelden als een verdwaasde, ietwat ontspoorde kenau: 'Plagiaat, jullie schrijven dit verkeerd in de krant en op een zeer leugenachtige manier bovendien. Plagiaat, Calito Gomez is een grote bedrieger, hij pleegt constant plagiaat, dat ziet toch iedereen, dat moet toch eens worden gezegd'.

Overleven

"We moeten als dit enigszins kan met elkaar zien te overleven en elkaar een dusdanige creatieve vrijheid geven, dat ieder individu zich zo goed en volledig mogelijk kan ontplooien", meent Gomez met enige berusting in zijn stem naar aanleiding van het incident waarvan hijzelf geen getuige was.

Calito Gomez begon zijn schilder- en tekencarrière aan de voormalige Curaçaose Academie voor beeldende kunst in Otrobanda. "Een minder positieve, eigenlijk nogal pessimistische tijd in mijn leven. De kunstenaar op het eiland vegeteerde bij de gratie van imitatie. Wilde hij nog wat verdienen dan moest hij zijn heil steevast in het buitenland zoeken. De Curaçaose 'kunst' heeft in het algemeen vooral naam, zeg maar 'furore' gemaakt door het optreden van een paar autodidactische zondagsschilders. Kunstenaars die in hun vrije tijd, vaak in opdracht, prentbriefkaarten naschilderden of portretten op deksels van afgedankte olievaten concipieerden. Vandaar dat de Curaçaose kunst cultuurloos, zonder enige inhoud en traditie genoemd werd. Vandaar, daarom, daarom heb ik in mijn vroege schilderijen het verdriet, de zorgen en de pijn van de Curaçaose maatschappij trachten uit te beelden."

"Een kunstenaar, een schilder, dichter of schrijver, kan niet zonder een bepaald innerlijk behang, een innerlijk aanwezig engagement zijn of zonder dat engagement te leven, te figureren. We moeten laten zien dat de Antilliaan, de Curaçaoënaar kàn schilderen, op dat grote podium kàn staan, dat hij een erkende bijdrage aan zijn specifieke cultuur kàn leveren, ook al hebben vele mensen op de eilanden hier misschien weinig interesse voor of maar weinig vertrouwen in."

"Op de academie werd niet veel gedaan aan het tekenen en dat is toch een van de basistechnieken die je je eigen moet maken. Het is ook tekenend, sterker nog eigenlijk schrijnend, dat in mijn academietijd de gemiddelde docent nooit een tentoonstelling van eigen werk, een expositie van enige importantie voorbereidde, dus in wezen voor zichzelf, voor zijn eigen ego, absoluut niet creatief bezig was."

Caracas

Carlos Gomez verhuisde dan ook naar Caracas waar hij afstudeerde aan de Escuela de Artes Plástica 'Cristobal Rojas', toentertijd niet beseffend dat zijn diploma beeldend kunstenaar, met de specialisaties tekenen en schilderen, dat hij in 1979 ontving, binnen het Koninkrijk niet erkend werd door de gevestigde kunstbobo's.

"Ik wilde met een schone lei beginnen. Curaçao had mij op dat moment niet veel meer te bieden, mij de facto helemaal niet nodig is mijn ervaring. Ik zat daarnaast compleet vastgeroest in een zwarte periode in mijn leven. De kleur zwart overheerste, tesamen met de ontplofte paddenstoeldromen van mijn jeugd. Venezuela was voor mij de vrijheid, de autonomie. Daar kon ik zoeken naar nieuwe technieken, naar innovatieve methoden om mezelf uit te drukken, iets waar ik op de eilanden door de kleinschaligheid, de kleinzielige benauwende sfeer de kans niet toe kreeg."

Calito Gomez laat zich in zijn pentekeningen zien als iemand die geobsedeerd is door het rijke Zuid-Amerikaanse verleden: de Inca-cultuur, de Maya's. Zijn tekeningen tonen spiralen, rechte lijnen en ronde vlakverdelingen in samenhang met klauwachtige grijpende vormen, paganistische pre-Colombiaanse figuren omstrengeld door slangen, een skeletpaard vers uit de graftombe en dit alles dusdanig uitgewerkt dat het werk geen moment imitatie, maar duidelijk inspiratie en interpretatie ademt. Alhoewel, Gomez is dan, eind jaren zeventig van de vorige eeuw, nog steeds op zoek naar een eigen signatuur. Het experiment blijft nog iets te veel het experiment pur sang van deze verfijnde pointilist die tevens werkt met de spray gun, wollen stoffen en grafische reproductietechnieken.

Kunstbeest

Gomez: "Als je niet produceert groei je als het ware creatief dicht. Morsdood. Vandaar dat ik ook met zoveel technieken tegelijkertijd bezig ben. Ik ben nu eenmaal kunstenaar in hart en ziel, een kunstbeest en dat wil ik blijven, koste wat het kost! Mijn werk richt zich, mòet zich richten op Zuid-Amerika. Een Europese kunstenaar torst als Atlas een loodzware last van eeuwen bejubelde en bewierookte traditie met zich mee. Gelukkig heb ik daar geen enkele notie van, geen enkele affiniteit mee. Het Zuid-Amerikaanse continent is als een onbeschreven blad, als hagelwit papier. Ik grijp honderden jaren terug en pak de afgebroken draad van Ariadne weer op die eindigde bij de Inca's. Sommigen noemen mijn werk, mijn interpretatie, surrealistisch, Dalí-achtig."

"Ik wil overigens niet ontkennen dat ik vroeger voor Dalí wel wat voelde, maar dat is nu definitief voorbij; ik zie dan ook geen verwantschap met mijn huidige werk. Ik ben geen Dalí, geen Picasso, ik ben Calito Gomez!"

Carlos 'Calito' Gomez wil bij terugkeer naar Curaçao een schildersschool oprichten, een school voor gelijkgerichten, gelijkdenkenden, jongere kunstenaars die elkaar kunnen begrijpen. Een school zonder dogma's, een belangengroep die elkaar helpt waar nodig en de kunst op het eiland stimuleert en tot erkenning brengt. Gomez pleit ook voor meer expositieruimte op het eiland zodat meer jongeren de mogelijkheid hebben hun werk te laten zien.

"Je moet een soort educatie plegen, zoals ik ook doe in mijn dichtbundel 'Riba e mes un tera'. Meer galeries. Het mag niet voorkomen dat een enkele galerie een monopoliepositie inneemt. Wanneer ik nadenk over kunst dan denk ik na over mijn eiland."

Ver van overzee wervelt als vluchtig Sahara-stof een bericht vol tragiek naar het eiland. Ongeloof overheerst in eerste instantie. Calito Gomez is 3 augustus 1983 in Maastricht op 31-jarige leeftijd overleden.

Hij was in 1980 naar Nederland vertrokken en kreeg een beurs van de Sticusa, de toenmalige Stichting Culturele Samenwerking Nederlandse Antillen, om in Maastricht aan de gerenommeerde Jan van Eijck Academie af te studeren omdat zijn opleiding van vijf jaar in Caracas toentertijd niet 'telde'. Calito Gomez stuurde in december 1982 nog een briefkaart naar de Sticusa, zijn broodheer, met de beste wensen voor het nieuwe jaar. Het jaar 1983 zou een belangrijk jaar voor hem moeten worden, schrijft hij. Een belangrijk jaar? Voor Carlos 'Calito' Gomez was dit zeer zeker het geval. Dat kan niet worden weersproken.

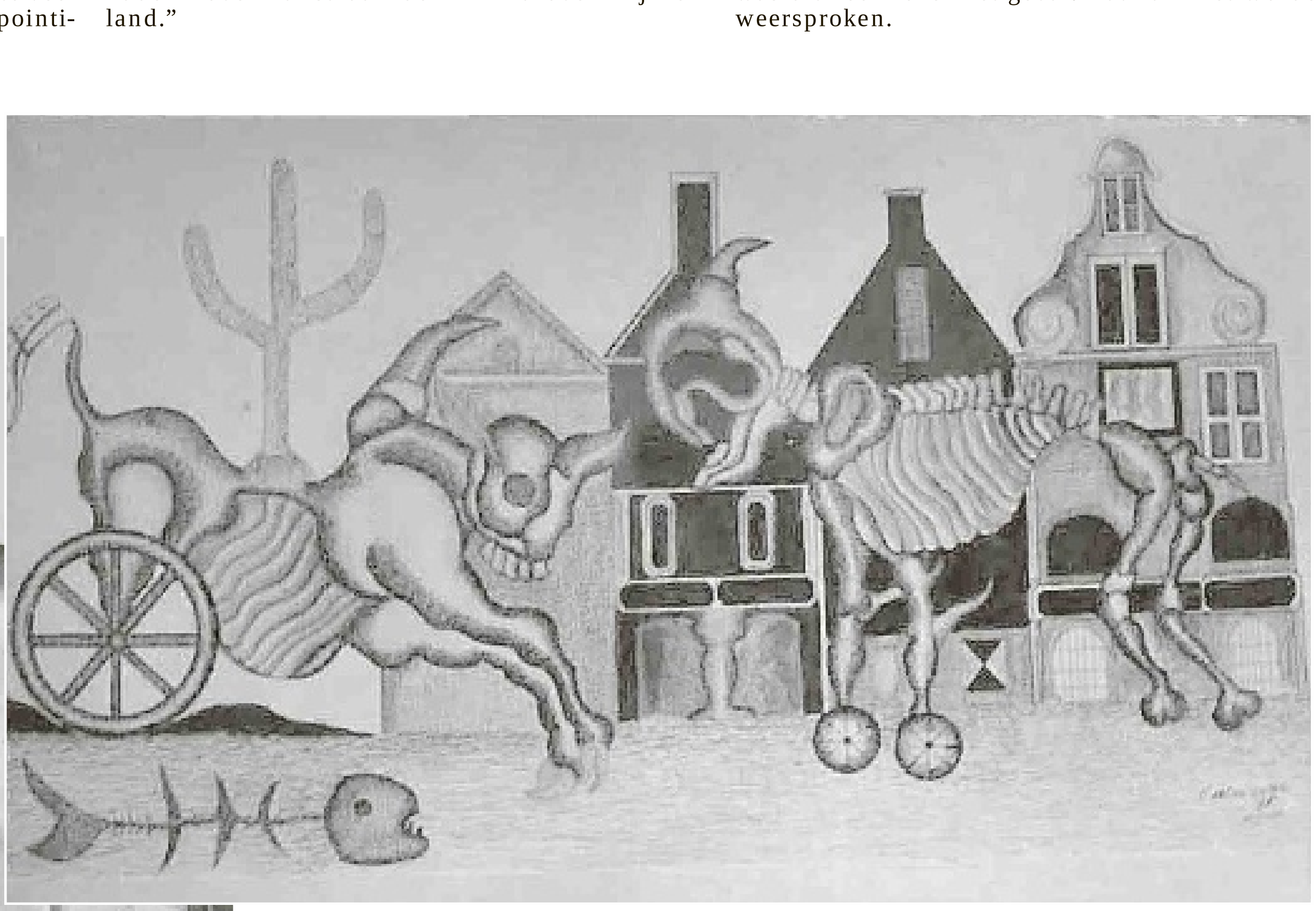

Calito Gomez, Willemstad '69 (1978), mixed media op papier.

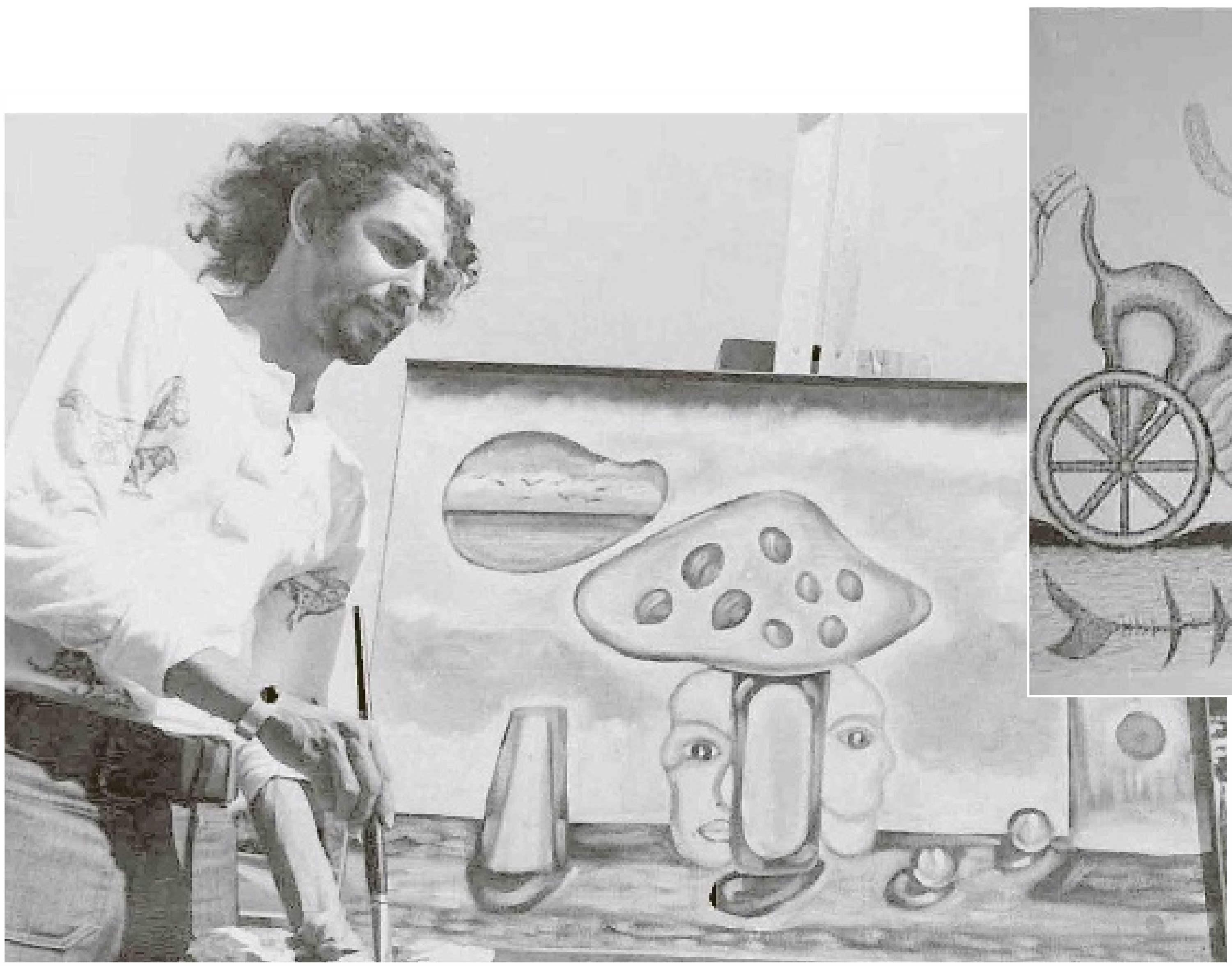

Calito Gomez aan het werk

Medisch

Vragen over... blindedarmontsteking

Tekst: Wouter Mol

Wat is een blinde darm?
De blinde darm of appendix (letterlijk aanhangsel) is een aanhangsel van de blindedarm, onderaan in de buik bij de overgang van de dunne naar de dikke darm. De appendix is tussen 2 en 20 cm lang, ongeveer zo dik als een potlood en bestaat voornamelijk uit lymfeweefsel. De functie van de appendix is niet duidelijk, wellicht is die functie in de loop van onze evolutie verloren gegaan. Mogelijk speelt deze nog een rol in de ontwikkeling van ons immuunsysteem.
De appendix kan ontstoken raken - men spreekt dan van een appendicitis - en dan moet hij worden verwijderd.

Dr. W.W. Mol is huisarts te Curaçao

Deze aandoening treft ongeveer 7 procent van de bevolking en kan op alle leeftijden voorkomen, maar vooral tussen 5 en 24 jaar, met een piek rond 6 jaar.

Wat is de oorzaak van een blindedarmontsteking?
Een blindedarmontsteking kan allerlei oorzaken hebben, zoals indikking van de ontlasting, worminfecties van de darm en ontstekingen in de darm. Meestal is echter de oorzaak niet te achterhalen.

Wat zijn de symptomen van een blindedarmontsteking?
De symptomen van een ontstoken appendix kunnen sterk uiteenlopen en zijn niet altijd duidelijk herkenbaar. De ontsteking veroorzaakt meestal erge buikpijn, in het begin in de buurt van de navel, later rechtsonder in de buik. Soms bevindt de appendix zich echter op een andere plaats in de buik en kan de pijn ook elders opduiken, vooral bij zwangere vrouwen. Andere symptomen zijn misselijkheid, soms braken, lichte koorts en diarree. Na enkele uren treedt ook pijn op bij het aanraken van de buik.
Een zorgvuldige opsporing is echter erg belangrijk, vooral bij een acute appendicitis die dreigt open te barsten (perforeren). Ongeveer 5 procent van de perforaties loopt namelijk fataal af. Gelukkig zijn perforaties vrij zeldzaam.
Soms wordt een appendicitis vermoed, terwijl die er niet is en worden mensen nodeloos geopereerd. Dit is eveneens een ongelukkige situatie. Elke operatie houdt immers een klein, maar toch reëel risico in. Het probleem is dus dat men bij appendicitis tijdig moet ingrijpen, maar tegelijk moet vermijden dat mensen nodeloos onder het mes passeren.

Hoe stel je de diagnose?
Als een appendicitis vermoed wordt, zullen eerst andere mogelijke oorzaken van buikpijn (zwangerschap, darminfectie, infectie aan vrouwelijke organen) uitgesloten moeten worden en zullen eventueel bijkomende onderzoeken verricht moeten worden zoals:
• Bloedonderzoek om na te gaan of er een ontsteking is
• Urineonderzoek om andere oorzaken (zoals zwangerschap, blaasontsteking, enz.) uit te sluiten
• Een echografisch onderzoek: dit is een veilige techniek, waarbij men zeer gericht op de plaats van de pijn kan onderzoeken. Een echografie is echter moeilijk bij dikke mensen of wanneer er sprake is van veel darmgas.
• Röntgenonderzoek: wordt nog vaak uitgevoerd maar is meestal overbodig indien een echografie wordt gedaan.
• CT-scan: alleen aangewezen indien de echografie geen uitsluitsel geeft
• Een laparoscopie: bij deze kijkbuisingreep kan men via een kleine insnijding heel de buikholte inspecteren. Dit is vooral interessant voor het onderzoek bij vrouwen waar sommige klachten niets met een vermeende appendicitis te maken hebben, maar wel het gevolg zijn bijvoorbeeld van aandoeningen van de eierstokken, de baarmoeder of andere problemen in het kleine bekken.

Vooral bij kinderen bij wie de ziekte zeer snel kan evolueren, bij ouderen bij wie de symptomen minder duidelijk zijn en bij zwangere vrouwen, vanwege de door de baarmoeder weggedrukte darmen, kan de diagnose moeilijk zijn.

Wat is de behandeling?
Blindedarmontsteking is een spoedeisende situatie waarbij operatief moet worden ingegrepen. Bij een appendectomie (blindedarmoperatie) wordt de appendix tegenwoordig verwijderd door middel van een laparoscopie. Bij deze techniek wordt in de buikwand een aantal kleine sneetjes gemaakt waardoor een miniatuurcamera en operatie-instrumenten worden ingebracht. Vervolgens verwijdert de chirurg de appendix met behulp van de instrumenten zonder dat hij een grote incisie (insnijding) in de buikwand hoeft te maken. Na de operatie moet de patiënt gewoonlijk 2 tot 3 dagen in het ziekenhuis blijven. Het kan zijn dat de geïnfecteerde appendix niet onmiddellijk kan worden verwijderd omdat er complicaties zijn opgetreden zoals perforatie (openbarsten) van de appendix of omdat het gebied rond de appendix eveneens is ontstoken. In zo'n geval moet de patiënt langer in het ziekenhuis blijven na de operatie. De patiënt krijgt dan antibiotica toegediend die de eventuele bacteriën die zich in de buikholte hebben verspreid, doden.

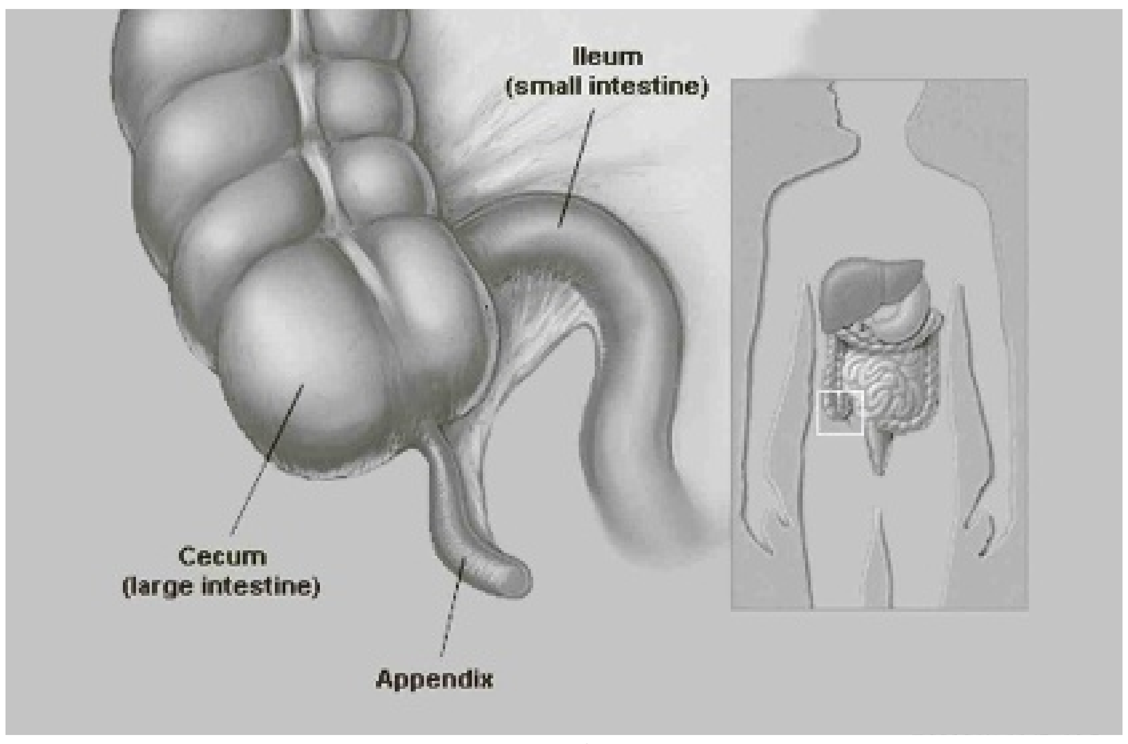

Wat is een chronische blindedarm ontsteking?
Chronische blindedarmontsteking is een vrij vaag begrip. De patiënt klaagt voortdurend over een doffe, zeurende pijn in de rechteronderbuik. Het komt niet tot het ziektebeeld van de acute blindedarmontsteking, zodat er geen reden lijkt te zijn om in te grijpen. De kortdurende aanvallen van pijn noemt met wel appendiculaire kolieken. Door middel van een röntgenfoto, echografie is soms te zien dat de blindedarm niet goed meer is. De behandeling bestaat uit het operatief verwijderen van de blindedarm.

Mens & Psyche

Menopauze en psyche

U wappert zich een lamme arm met de waaier, maar het zweet blijft u uitbreken. Zelfs 's nachts wordt u tegenwoordig badend in het zweet wakker. En dan niet te vergeten dat geweldig slechte humeur dat u soms kan overvallen. U denkt bij uzelf dat het vast door de hitte komt of doordat u de laatste tijd zo slecht slaapt. Bent u een vrouw van middelbare leeftijd, tussen 45 en 55 jaar, dan kan het weleens zijn dat u te maken heeft met symptomen van (peri) menopauze.

Tekst: Milangela Plate

Menopauze wordt doorgaans omschreven als het einde van de vruchtbare periode van de vrouw, wat tevens gepaard gaat met het uitblijven van de menstruele cyclus. Strikt gezien slaat de term menopauze alleen op de dag waarop een vrouw 12 maanden geen menstruatie meer heeft gehad.
De menopauze wordt echter voorafgegaan door een overgangsperiode, van ongeveer zes jaar, waarin reeds de eerste veranderingen in de hormoonhuishouding plaatsvinden. In deze periode is er nog wel sprake van een menstruele cyclus, maar de menstruaties komen onregelmatiger en zijn soms heviger.

Deze overgangsperiode wordt heel toepasselijk 'de overgang' of perimenopauze genoemd. De hormonale veranderingen die daarbij plaatsvinden veroorzaken bij veel vrouwen een aaneenschakeling van lichamelijke, cognitieve en emotionele symptomen, genaamd 'overgangsklachten' of pre-menstruele klachten. Welke klachten men ervaart en hoe intens ze worden ervaren, verschilt van persoon tot persoon. De ene vrouw zal er niets van merken, terwijl anderen zullen zeggen dat zij er 'gek van worden'.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog.
Email: milangela.plate@takecare.an

Lichamelijke klachten
Veel van de gerapporteerde lichamelijke klachten zijn tevens het gevolg van het proces van het ouder worden, dat veelal wordt geïnitieerd door de hormonale schommelingen behorende bij de (peri)menopauze. Vrouwen noemen vooral opvliegers (aanvallen van warmte en zweten), nachtelijk zweten, hartkloppingen en slaapproblemen. Daarnaast melden vrouwen pijnlijke spieren en gewrichten, dunner wordend haar, baardgroei, gebrek aan energie, hoofdpijn, gewichtstoename, onregelmatige of hevige menstruaties, zwakkere blaas/incontinentie, verminderd libido, vaginale droogheid en/of pijn bij het vrijen.

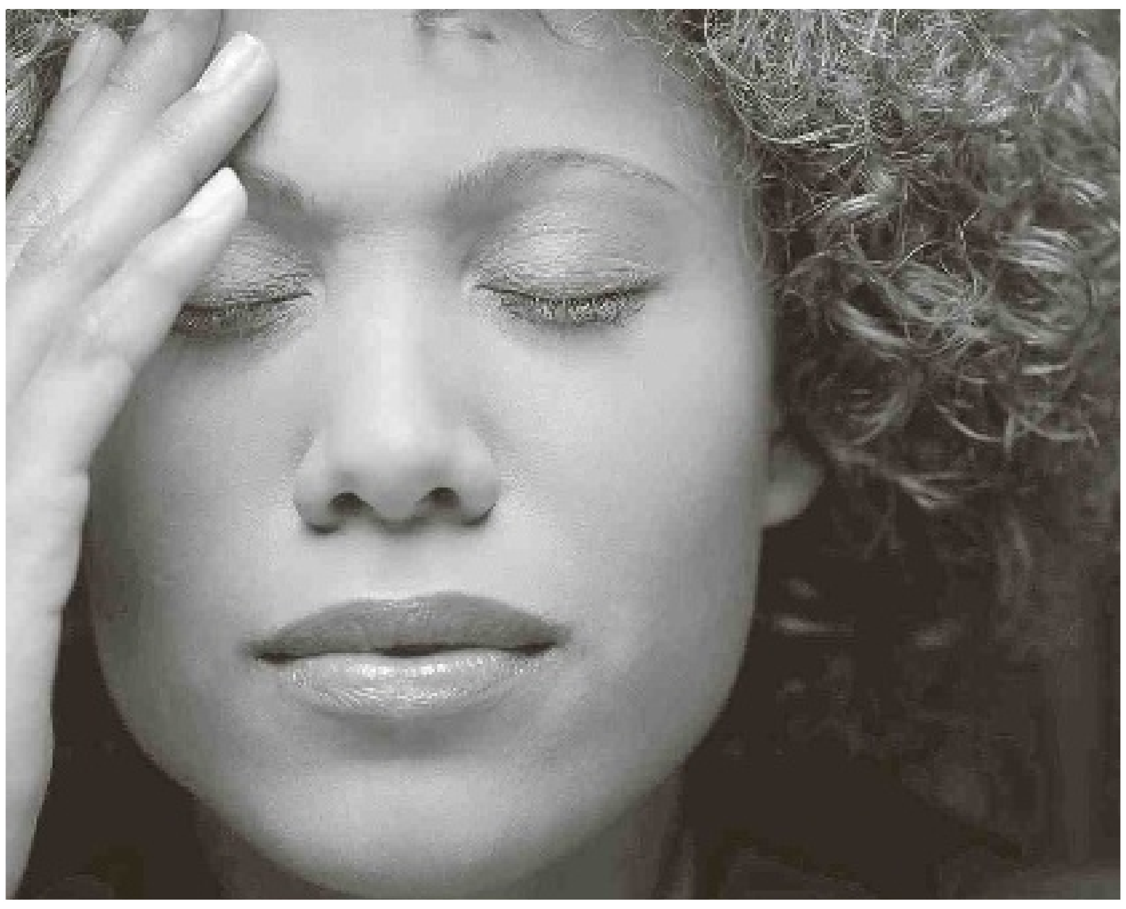

Cognitieve symptomen
Een verminderd concentratievermogen, moeite met helder denken en geheugenproblemen als gevolg van hormoonschommelingen tijdens de (peri) menopauze zijn niet ongewoon. Nadat het lichaam zich heeft aangepast aan de nieuwe hormoonspiegel, treedt over het algemeen enige verbetering op in het concentratievermogen en het geheugen. Soms blijft de verbetering beperkt omdat de cognitieve achteruitgang ook inherent kan zijn aan het verouderingsproces van het brein.

Emotionele klachten
In de meeste gevallen gaat het bij emotionele klachten om stemmingsproblemen, variërend van humeurigheid, prikkelbaarheid, woedeuitbarstingen en vooral somberheid en stemmingswisselingen.

Stemmingswisselingen zijn momenten van verhoogde en wisselende emotionaliteit: het ene moment voelt men zich gelukkig of tevreden, terwijl men het andere moment bevangen wordt door plotselinge angst of verdriet of huibuien zonder dat daar een aanleiding toe is. Kortom, stemmingswisselingen kunnen iemand doen belanden in een achtbaan van emoties, die een flinke wissel trekt op de kwaliteit van het leven van de persoon en diens omgeving (familie, partner, collega's).

Alhoewel stemmingsproblemen het gevolg kunnen zijn van hormonale schommelingen tijdens de (pre)menopauze, kan men de ogen niet sluiten voor mogelijke andere oorzaken. Vrouwen die sombere gevoelens ervaren tijdens de (pre)menopauze, doen er daarom goed aan om voor zichzelf na te gaan of er nog andere belangrijke factoren zijn die hun stemming beïnvloeden:
Veel stress in het dagelijks leven, bijvoorbeeld door (veranderde) taken en verantwoordelijkheden op het werk of thuis. Denk aan kinderen die het huis uit zijn gegaan of het gaan zorgen voor oude of zieke ouders;
Sociale contacten; een gebrek aan sociale steun en relatieproblemen worden in verband gebracht met een verhoogde kans op het ervaren van stemmingsproblemen tijdens de overgang;
Laag zelfbeeld en/of ontevredenheid met het lichaam, waardoor men slechts in beperkte mate in staat is om zich aan te passen aan de veranderingen die lichaam en geest ondergaan als gevolg van de menopauze en/of het verouderingsproces;
Onvoldoende lichaamsbeweging; Veranderd eetpatroon of misbruik van alcohol, drugs of andere middelen. (Overmatig) alcoholgebruik kan bijvoorbeeld slaapproblemen in de hand werken en opvliegers uitlokken;
Ook overgangsklachten als opvliegers en seksuele problemen kunnen hun weerslag hebben op iemands stemming.

Pubertijd en menopauze
Vrouwen die kinderen hebben gekregen toen ze eind twintig of begin dertig waren, zullen te maken hebben met de opvoeding van tieners, tegen de tijd dat zij de eerste menopauze-gerelateerde veranderingen doormaken. Moeder en dochter(s) maken dan tegelijkertijd hormonale veranderingen door, ieder op haar manier. U kunt zich voorstellen dat er in een dergelijke huishouding veel hormonen door het huis gieren en een broedplek voor conflicten kunnen vormen als gevolg van stemmingswisselingen, prikkelbaarheid en lichamelijk ongemak. De andere (mannelijke) huisgenoten kunnen soms, niet geheel onterecht, het gevoel krijgen tussen tikkende tijdbommen door te laveren.

Menopauze en cultuur
De wijze waarop vrouwen de (peri)menopauze en bijbehorende lichamelijke en psychische klachten ervaren en betekenis geven, hangt voor een deel samen met de sociale betekenis die hieraan wordt gegeven in haar cultuur/samenleving.

In de westerse samenleving wordt jeugdigheid benadrukt en worden vooral jonge vrouwen in de samenleving geprofileerd of krijgen (carrière) kansen. Westerse vrouwen die de menopauze naderen of gepasseerd zijn, geven soms aan zich hierdoor ondergewaardeerd te voelen. Hetzelfde geldt voor culturen waarin de nadruk ligt op vruchtbaarheid en het baren van kinderen.

Er zijn daarentegen ook culturen waarin menopauze en veroudering worden gezien als natuurlijke en uiterst wenselijke en waardevolle gebeurtenissen, omdat (de vrouw in de) menopauze in verband wordt gebracht met kracht en wijsheid.

Wat te doen?
Over het algemeen zijn (peri) menopauzale klachten vervelend, maar desondanks redelijk goed te verdragen. Sommige vrouwen ervaren echter te veel ongemak en raadplegen hun huisarts voor verlichting van de klachten. Naast medicatie kunnen ook een verandering in levensstijl (vooral beweging en aangepast dieet) soms soelaas bieden.

Wanneer men de indruk heeft dat de lichamelijke, cognitieve of emotionele veranderingen niet zo onschuldig zijn en duidelijk het dagelijks functioneren verstoren, doet men er altijd goed aan om een huisarts, psycholoog, psychiater of andere hulpverlener te raadplegen.

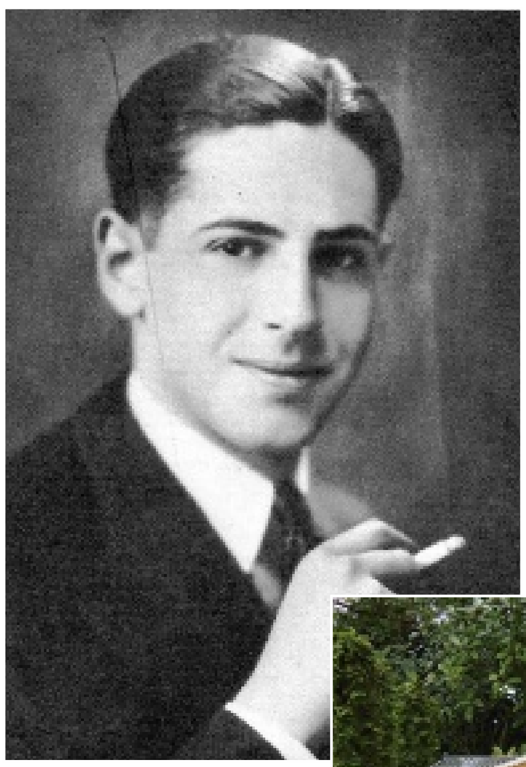

George J. Levy Maduro

Madurodam in Den Haag:

Kleine stad eert grote oorlogsheld

Op 2 juli 1952 – iets meer dan zestig jaar geleden dus - opent de dan veertienjarige prinses Beatrix in Den Haag het miniatuurstadje Madurodam. Aanleiding voor de bouw van deze attractie is de nagedachtenis aan de in de Tweede Wereldoorlog omgekomen Curaçaos-Joodse verzetsheld George Maduro. Zijn ontroostbare ouders verschaffen het startkapitaal voor de bouw. Het concept van Madurodam blijkt niet onbeperkt houdbaar: dit jaar is de formule gewijzigd. Wat blijft is de herinnering aan George Maduro. Wie was hij?

Tekst en foto's: Marius Bremmer

Het enige miniatuur in Madurodam van een gebouw dat niet in Nederland staat: het geboortehuis van George Maduro aan de Scharlooweg.

George J. Levy Maduro wordt op 15 juli 1916 geboren op Curaçao. Op zijn tiende gaat hij in Nederland naar de middelbare school. Daarna moet hij zijn rechtenstudie afbreken door oorlogsdreiging. Als reserve-tweede-luitenant van het wapen der Cavalerie wordt ook Maduro gemobiliseerd. Om als jood niet op te vallen schrapt hij net als veel familie op Curaçao het 'Levy' uit zijn dubbele achternaam: voortaan is het George John Lionel Maduro.

Op 10 mei 1940 vallen de Duitsers Nederland binnen. Op een aantal strategische punten houdt het Nederlandse leger - vaak met gebrekkige middelen - stand tegen een Duitse overmacht. Eén van de helden uit die korte strijd is de jonge Curaçaoënaar.

Oranjehotel

Direct op 10 mei 1940 onderscheidt Maduro zich door 'daden van moed, beleid en trouw'. Als pelotonscommandant neemt hij op eigen gezag het Duitse steunpunt 'Villa Dorrepaal' bij Rijswijk (Zuid-Holland) in. Maduro gaat zelf als eerste op de vijand af. Ondanks zwaar vijandelijk vuur stormt hij over de toegangsbrug en dringt als eerste de villa binnen. Daar neemt hij eigenhandig Duitsers krijgsgevangen. De Haagse pers is vol lof over deze heldendaden. Dit keert zich na de capitulatie echter tegen hem: Maduro wordt in zijn Leidse studentenhuis gearresteerd. De jonge joodse Antilliaan krijgt logies in de beruchte strafgevangenis 'Oranjehotel' in Scheveningen. Na een half jaar weet hij vrij te komen en weigert daarna de verplichte Jodenster te dragen.

Nekkramp

George Maduro kiest voor het verzet en duikt onder bij de familie Wttewaal (spreek uit: 'Utewaal') van Stoetwegen. Als in die tijd zijn Leidse huisbaas overlijdt, duikt Maduro weer voor even op bij de begrafenis, in onberispelijk jacquet.

Later, tijdens het organiseren van een 'Spanje-route' voor neergeschoten geallieerde piloten, wordt George Maduro verraden en in België gearresteerd. In Straatsburg ontsnapt hij weer uit de gevangenis. Bij de bevrijding van een medegevangene grijpen de Duitsers hem opnieuw. In het concentratiekamp Saarbrücken hoort hij nog de kanonnen van de geallieerden. Na een lange dodenmars naar kampen die verder van de frontlinie liggen sterft Maduro op 9 februari 1945 in Dachau, ver van zijn Caribisch eiland. Zijn lijk wordt verbrand.

Startkapitaal

De Portugees-Joodse familie Levy Maduro woont al sinds 1672 op Curaçao. Een overgrootvader is er de stichter van de bank Maduro & Sons, voorloper van de huidige Maduro & Curiel's Bank (MCB). Ter nagedachtenis aan hun omgekomen zoon willen zijn ouders een monument. De Nederlandse mevrouw Boon Van der Starp weet de bedroefde familie te interesseren voor een op te richten miniatuurstadje bij Den Haag. De Maduro's stellen een startkapitaal van 100.000 gulden beschikbaar, voor die tijd een enorm bedrag. Het Nederlandse bedrijfsleven geeft aanvullende financiële hulp. Als naam wordt dus 'Madurodam' gekozen, het adres: George Maduroplein 1. De jonge Beatrix wordt de eerste burgemeester.

In 1946 krijgt de Curaçaoënaar postuum het ridderkruis der vierde klasse der militaire Willemsorde, verleend voor zijn wapenfeit bij 'Villa Dorrepaal'. Dit is de hoogste onderscheiding die een joodse inwoner van Curaçao ooit heeft gehad. Koningin Wilhelmina schrijft bij die gelegenheid aan zijn ouders: 'Met trots zal ik zijn daden blijven gedenken.'

In een interview met de Haagse Courant (8 februari 1955) vertelt zijn hospita: "Zijn ouders waren rijk, maar hij leefde zelf tamelijk zuinig. Toen hij nog een kleine jongen was ging hij eens met zijn vader naar New York. Hij kreeg kiespijn en liet zonder verdoving de kies trekken: dat scheelde een dollar."

Geboortehuis

Ter nagedachtenis aan George Maduro staat in Madurodam een miniatuur van Scharlooweg 55 in Willemstad, zijn geboortehuis. In deze straat hadden destijds veel vooraanstaande Sefardisch-joodse families een fraaie villa. Ernaast staat een plaquette met het gezicht van George Maduro en de tekst: 'In hem eert Nederland zijn oorlogshelden uit den strijd 1940 1945'. Het geboortehuis van George Maduro is het enige niet-Nederlandse object in heel Madurodam.

(meer info: www.madurodam.nl)

Madurodam is een belangrijke toeristische trekpleister, ook voor Amerikaanse toeristen.

George J. Levy Maduro

George Maduro op Curaçao

• In het oude stadshart van Willemstad bevindt zich de unieke 18e eeuwse synagoge Mikvé Israël- Emmanuel, die nog volop in gebruik is bij de joodse gemeenschap. Daar is ook het Joods Cultureel-Historisch Museum. Beheerster Myrna Moreno ontvangt er jaarlijks vele bezoekers, meest Amerikaanse toeristen. "Voor Nederlanders is hier een opmerkelijk schilderij. Op het doek gaat de slag bij Villa Dorrepaal onder toeziend oog van militair Maduro over in de Holocaust. Jos Hilgers, destijds werknemer in een van de Madurobedrijven op het eiland, schonk zijn werk aan de ouders van George." www.snoa.com

Op het doek gaat de slag bij Villa Dorrepaal onder toeziend oog van militair Maduro over in de Holocaust.

• 'Beau Séjour' (Mooi Verblijf) uit 1875 is het geboortehuis van George Maduro. Veel joden trokken in die tijd weg uit de krappe binnenstad naar het ruimere 'Scharloo'. Nu huist er de Vertegenwoordiging van Nederland. Marius Noort (43) werkt er als senior beleidsmedewerker Politiek & Media. "Het is - denk ik - een van de mooiste van de 'joodse' villa's hier. In veel andere gerestaureerde monumenten is meer concessie gedaan aan efficiency. Ons pand is heerlijk om in te werken, af en toe lekkage bij regen neem ik graag op de koop toe. De gedachte dat mijn werkkamer waarschijnlijk de slaapkamer van de verzetsheld zelf was, maakt werken hier extra bijzonder." Oud-bewoners ziet Noort nooit, wel kloppen toeristen aan. "Bij officiële ontvangsten vertellen we altijd over de historie."

Nu zetelt de 'Vertegenwoordiging van Nederland' in het fraai gerestaureerde geboortehuis van George Maduro.

• Vader Joshua ('Jossy') Levy Maduro overlijdt in mei 1966 op Curaçao. Tot in de jaren 80 van de vorige eeuw onderhoudt Madurodam nog contacten met de naar New York verhuisde en in 1992 te Lausanne overleden moeder Rebecca ('Beca'). Ze liggen op Curaçao naast elkaar begraven op de monumentale Israëlitische begraafplaats 'Berg Altena'. Omdat zoon George geen graf heeft, is later tussen de ouderlijke graven een plaquette geplaatst. De uitstekend onderhouden begraafplaats is dagelijks geopend, uiteraard niet op zaterdagen en joodse feestdagen. Oudere graven van rijke lieden zijn - in strijd met de joodse traditie - zeer uitbundig versierd met pilaren en engeltjes. Nieuwere graven zijn weer sober. Grafteksten zijn in het Portugees, het Engels en het Nederlands.

Tussen de beide graven van zijn ouders op de Israëlitische begraafplaats 'Berg Altena' is een plaquette aangebracht als aandenken aan George Maduro. Zelf stierf hij in Dachau.

• Op Curaçao woont nog steeds familie van George Maduro, zoals Margie da Costa Gomez, Elsie Luckmann-Levy Maduro en Henry van der Kwast, CEO van de Maduro Holding. Achternicht Ena Dankmeijer-Maduro (92) herinnert zich haar laatste contact met George in 1939, toen ze met haar ouders op reis in Europa was. "Hij was heel aardig. Ik ben in Scheveningen nog met hem uit geweest." Zelf wist ze nog net op tijd Europa weer te verlaten. "Eind augustus 1939 stapten wij in Le Havre aan boord van de 'Westerdam' van de HAL. Veel Amerikanen probeerden weg te komen. De Nederlandse ambassade in Parijs regelde een hutje: mijn moeder en ik hadden een bed, mijn vader moest op de grond. Op zee was gevaar voor mijnen." Ena stichtte later een bibliotheek met Judaïca en Antilliana. "Ik verzamel alle publicaties over deze regio en over het Sefardische Jodendom in het bijzonder. Ook over George Maduro en ons eiland tijdens de Tweede Wereldoorlog is hier materiaal."

Ena Dankmeijer-Maduro (92) heeft nog met haar achterneef George Maduro 'gestapt' in Scheveningen.

De Mongui Maduro-bibliotheek bevindt zich in een prachtig, gloednieuw gebouw en is op werkdagen 's ochtends open voor publiek. www.madurolibrary.org

Nieuwe formule

In april opende koningin Beatrix 'Madurodam nieuwe stijl'. Tot de eeuwwisseling kwamen er jaarlijks wel een miljoen bezoekers, vorig jaar waren er dat nog maar 545.000. "De lijn buigen we nu om", zegt Wendy Troost van Madurodam. "We hebben grondig onderzoek verricht naar de wensen van mensen die een dagje uitgaan. Men wil meer 'doe-dingen'."

Nu kunnen de bezoekers zelf kazen wegen op de markt in Alkmaar, containers verplaatsen in de Rotterdamse haven en bijvoorbeeld leren vliegen op Schiphol. Het hele park staat intussen vol beeldschermen waarop bezoekers met scankaarten animaties kunnen starten. Troost: "Ze krijgen dan het verhaal van een Madurodammertje te horen, op deze wijze hebben we de 65.000 Madurodammertjes tot leven gewekt."

De band met Curaçao en de familie Maduro is er nog steeds. In april waren behalve de koningin ook de Gevolmachtigde minister van het land Curaçao aanwezig en mevrouw Elsita Luckmann- Levy Maduro (88), een volle nicht van George.

The Portuguese Immigrant in Curaçao

Door de komst van de olieraffinaderij op Curaçao kwamen duizenden arbeiders uit het buitenland naar Curaçao om te werken. Hieronder waren veel Portugezen, met name uit Madeira.

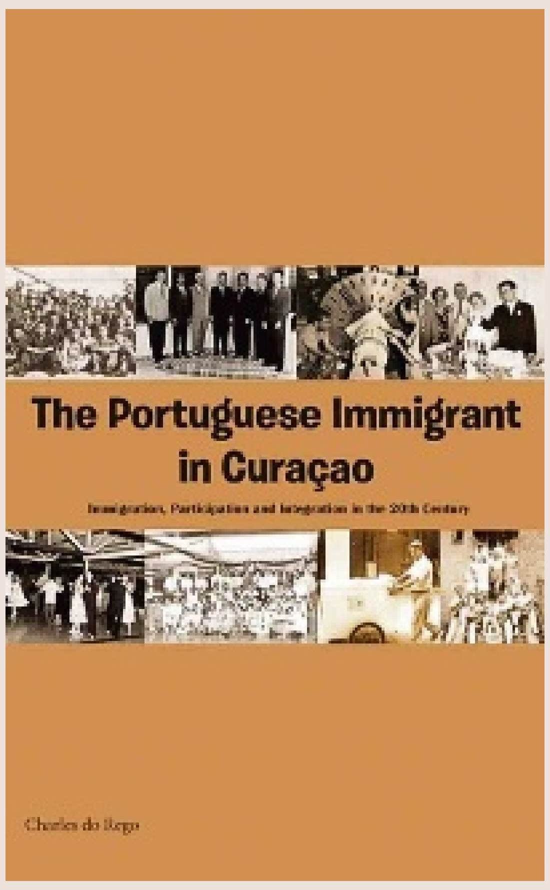

Een kleine groep van deze Portugezen bleef op Curaçao werkzaam bij de raffinaderij, of startte een eigen onderneming in de landbouw- en levensmiddelensector. Tegenwoordig zijn de Portugezen een integraal deel van de Curaçaose samenleving geworden. De tweede en volgende generaties zijn volledig opgenomen in de Curaçaose maatschappij en cultuur.

Charles do Rego heeft het proces van immigratie, participatie en integratie geanalyseerd in het kader van zowel de verzendende als de ontvangende landen. Het boek presenteert, ook door de ogen van de immigrant, een prachtig inzicht op de uitkomst van de strijd om de eigen cultuur te behouden èn om zich tegelijkertijd aan te passen en te gedijen in een nieuwe samenleving.

Op zondag 5 augustus wordt het boek tussen 18.00 en 20.00 uur feestelijk gepresenteerd tijdens een Portugese avond, die georganiseerd wordt door NAAM. Iedereen is van harte welkom de presentatie bij NAAM bij te wonen. Gelieve u wel van te voren aan te melden door een email te sturen naar m.janga@naam.an of te bellen naar 4621933 / 4621934.
Het boek is verkrijgbaar vanaf 6 augustus in de lokale boekwinkels en bij Caribpublishing.

Patrick Mezas en Vincent JongTjien Fa

Tot 24 augustus is van maandag t/m vrijdag de tentoonstelling van Patrick Mezas en Vincent JongTjien Fa in de Sala Cola Debrot van het Kabinet van de Gevolmachtigde minister van Curaçao (Badhuisweg 175) in Den Haag nog te zien.

Patrick Mezas aan het werk.

Patrick Mezas werd op Curaçao geboren en zat jarenlang in de horeca. Sinds 2000 heeft hij zich volkomen toegelegd op de beeldende kunst. Al heel jong was hij bezig beeldjes en speelgoed van hout te maken. In de werkplaats van zijn vader was altijd gereedschap aanwezig waarmee hij zijn fantasieën tot leven kon brengen. Hij is een klassiek kunstenaar. Behalve waarheidsgetrouwe portretten (www.mezas.nl), maakt hij ook dieren en stripfiguren in opdracht. Hij maakt het beeld van een schets en foto's die hij van het model heeft gemaakt. Urenlang poseren is hierdoor niet nodig. De beelden worden in brons gegoten of in de oven gestookt en gepatineerd.

Vince schildert de mens, die hij in zijn dagelijks leven tegenkomt, geabstraheerd tot hun eigen kern. Gezichten, soms hele lichamen, vertaald in eigenzinnige kleuren en versierd met zelf bedachte en bestaande patronen. Geinspireerd op de Caribische zonvan zijn jeugd in Suriname, verrijkt met de wereldse wijsheidvan zijn leven als scholier op St. Maarten en Curaçao, als student in Nederland en als huisarts op Curaçao en in Nederland. (www.vincejtf.com)

Culturele Agenda

KUNST & EXPOSITIES

Gallery Alma Blou
Bij Gallery Alma Blou in Landhuis Habaai aan de Fr. Radulphusweg 4 zijn van het echtpaar Cheo en Mariela Zimmerman bijzondere kunstwerken te zien gemaakt van kokosnoot en drijfhout. Cheo begon reeds in 1990 met het maken van souvenirs van kokosnoten. Sindsdien hebben hij en zijn vrouw hun eigen bedrijf opgebouwd met een souvenirlijn bestaande uit kokosnoten- en drijfhoutproducten die grif worden aangekocht, niet alleen door toeristen maar ook door de lokale bevolking. Naast souvenirs maakt Cheo ook meer kunstzinnige decoraties vooral met de schil van de kokosnoot, waaronder heel bijzondere schilderijen. Hun creativiteit met kokosnoten, kalebassen, drijfhout en andere producten van eigen bodem is een lust voor het oog en een promotie voor de lokale souvenirs. Gallery Alma Blou is open maandag t/m vrijdag van 09.30 - 17.30 uur, zaterdag van 10.00 = 14.00 uur, tel. 462.8896. www.galleryalmablou.com

Marshe di Artesania
Bon bini na Marshe di Artesania: Zaterdag 11 augustus bij Landhuis Habaai. Tijd: 10.00 tot 14.00 uur. Kijk uit naar de gastvrouwen Jolande en Agnes Wijks, die u diverse prachtige schilderijen en unieke sieraden zullen tonen die met tijd, zorg en vooral liefde gemaakt zijn. Kom gezellig langs om veel prachtigs te zien en te bemachtigen bij de diverse kraampjes. Nos arte ta hopi bunita i special. Tur hende ta Bon Bini!

Rais Ankrá
Op zaterdag 11 augustus zal bij Landhuis Habaai in Gallery Alma Blou van 19.00 - 21.30 uur de doop plaatsvinden van het werk getiteld 'Rais Ankrá' van de hand van Roselyn Jobse-Jessurun; tevens zal om 19.05 uur haar groep Solamar voorgesteld worden aan het publiek. Ike Jesurun zal na de doop het publiek entertainen, waarbij de auteur haar boeken zal signeren.

Fo'i Laman
Op woensdag 15 augustus vindt om 19.30 uur bij Landhuis Bloemhof de vernissage plaats van de expositie 'Fo'i Laman', met lampen, schilderijen en collages van Rahim Abraham, Annemieke Zwikker en Glenda Tdlohreg. Op zaterdag 8 september is er een 'meet & greet the kunstenaars' vanaf 10.00 uur. Landhuis Bloemhof is open dinsdag t/m zaterdag van 09.00 - 14.00 uur.

Den Haag
Tot 24 augustus is van maandag t/m vrijdag de tentoonstelling van Patrick Mezas en Vincent JongTjien Fa in de Sala Cola Debrot van het Kabinet van de Gevolmachtigde minister van Curaçao (Badhuisweg 175) in Den Haag nog te zien. (zie kader)

Small People, a tribute to humility
Nog tot 3 september is in Het Curaçaosch Museum de exposititie 'Small People, a tribute to humility' te bezichtigen met werken van Giovani en Philippe Zanolino, het ZZ Team.
Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 08.30 - 16.30 uur en zaterdag en zondag van 10.00 - 16.00 uur. Voor meer informatie bellen naar 462.3873.

Who more schi-fi than us
Tot 26 augustus is in de Kunsthalkade in Amersfoort de expositie 'Who more schi-fi than us' te bezichtigen. Op deze expo van hedendaagse kunst uit de Cariben is Curaçao vertegenwoordigd door David Bade, Tirzo Martha en Tony Monsanto. Voor meer info: www.kunsthalkade.nl

MUZIEK

Curaçao North Sea Jazz

Vrijdag 31 augustus
Hershell and Friends featuring Luis Salinas, Sergio George' All Star Salsa Friends, Dizzy Gillespie™ All-Star Big Band lead by Paquito d'Rivera, Jill Scott, Buika, Rubén Blades, Caro Emerald, Allen Toussaint's 'The Bright Mississippi' featuring Don Byron & Marc Ribot, Santana.

Zaterdag 1 september
Marcus Miller, Joshua Redman met Aaron Parks, Matt Penman en Eric Harland: James Farm, Alicia Keys, Waylon, Siudy, Randy Crawford en Joe Sample Trio, Maná, Paquito D'Rivera Septet, India. Arie.

Locatie: World Trade Center
Meer informatie: http://www.curacaonorthseajazz.com/

curaçao north sea Jazz festival
AUG 31 & SEPT 1, 2012

NIEUW & OPMERKELIJK

Workshop Art2gether
AtelierArt2gether heeft iedere eerste zaterdag van de maand een workshop voor volwassenen van 16.30 tot 18.00 uur en men kan dan kennis maken met een kunstenaar: zaterdag 4 augustus is het Chirag Bangdell, een kunstenaar uit Nepal: thema boeddhistische gebedsvlag, mixed media-technieken. Hapjes en drankjes in stijl van de boeddhistische keuken. Incl. materiaal, hapjes en drankjes: 45 gulden. Opgeven kan via www.facebook/Atelier-Art2gether (daarop is steeds het laatste nieuws te zien) of bel naar 515.3141 of email naar art2gether@gmail.com. Iedere laatste zaterdag van de maand geeft Astrid van Dorp een kinderworkshop van 10.00 tot 12.00 uur. Volgende workshop is zaterdag 25 augustus, incl. materiaal, drinken en iets lekkers: 37,50 gulden.

DANS & THEATER

Ta di bo òf di e shofùr di bus?
Volkstoneel van Percy Benita. Een Afro-Caribische familie heeft een witte dochter. De vader zegt dat zijn dochter van die kleur is omdat zijn voorouders Portugezen waren. Is dat mogelijk?
Zaterdag 4 augustus om 21.00 uur
Zondag 5 augustus om 20.00 uur
Locatie: Teatro Luna Blou
Entree: 27,50 gulden
Meer informatie: www.lunablou.com. Tel. 462-2209.

Luna Yen
Curaçao heeft veel jong talent. La Tentashon geeft met Luna Yen (Volle Maan) een podium aan deze jongeren. Op 17 augustus is er een auditie. Heb je talent op het gebied van breakdance, zang, dans, theater, rap, stand up comedy, poëzie etc., doe dan mee met Luna Yen.
Locatie: La Tentashon
Tijd: 17.00 - 19.00 uur
Deelname is gratis.
Meer informatie: www.latentashon.com, tel. 462-2209 of mail latentashon@gmail.com

FILM

Filmhuis Openbare Bibliotheek
Dinsdag 7 en donderdag 9 augustus: Io sono Amore.
Een aristocratische Italiaanse familie komt samen in hun imposante Milanese landhuis om de verjaardag van de pater familias te vieren. Kleinzoon Eduardo stelt zijn verloofde voor aan de familie en zus Elisabeth presenteert een schilderij aan haar grootvader. Wanneer opa zijn plannen voor de bedrijfsovername bekend maakt, beginnen de gecontroleerde manieren en de etiquette van de Recchi-familie scheurtjes te vertonen. Tijdens deze avond stelt Eduardo zijn moeder Emma voor aan een vriend, Antonio, die chefkok is. Emma raakt in de ban van hem en zijn kookkunsten. Passies bloeien en spanningen groeien. De familie Recchi begint te beseffen dat alles voortaan anders zal zijn.
Genomineerd voor 19 filmprijzen, waaronder Oscar voor kostumering en winnaar van 8 prijzen op filmfestivals in Italië, Dublin, Boston, Boulder, Florida en San Diego voor beste film, beste buitenlandse film, beste actrice en beste productie-ontwerp.

Tijd: 19.00 uur
Plaats: Auditorium, Nationale Bibliotheek, Scharloo
Duur: 120 minuten
Taal: Italiaans, Nederlandse ondertiteling
Vanaf 16 jaar

Verwacht:
11 en 13 september: If I want to whistle I whistle.
9 en 11 oktober: Tous les Soleils.

BOEKEN & LITERATUUR

The Portuguese Immigrant in Curaçao
Op zondag 5 augustus vindt de presentatie plaats van het boek 'De Portugese immigrant in Curaçao' van Charles do Rego tijdens een Portugese avond, die georganiseerd wordt door NAAM.
Tijd: 18.00 - 20.00 uur
Gelieve van te voren te reserveren.
email m.janga@naam.an
tel. 4621933 / 4621934.
Het boek is verkrijgbaar vanaf 6 augustus in de lokale boekwinkels en bij Caribpublishing.
(zie kader)

Vuurwerk in mijn hoofd
Het eerste boek voor kinderen (11/12 jaar) van Roland Colastica met de titel Vuurwerk in mijn hoofd (ISBN 978 90 258 5998 5 - 30 gulden) is uitgegeven bij Leopold en op Curaçao te verkrijgen bij Bruna en Mensing's Caminada. Roland Colastica, geboren op Curaçao (1960), was de jongste van 9 broers en 1 zus. Zijn moeder was sopraan in het kerkkoor en zijn vader een gepassioneerd verteller van filosofische verhalen. Roland (Roj) groeide dus op met muziek, zang en 'storytelling'. Hij kwam er al jong achter dat ook hij niet zonder creatieve expressie kon. De bekende kinderboekenschrijver Sjoerd Kuyper begeleidde Roland in het schrijversproces (www.rolandcolastica.com / www.leopold.nl).

Soliman Reys, De Veenboer, groot-admiraal & renegaat & zeerover
Nel Casimiri-Veenboer dook de geschiedenis in en schreef een boek over een van haar voorvaderen. Het boek is getiteld Soliman Reys, De Veenboer, grootadmiraal & renegaat & zeerover en is voor 29,50 gulden verkrijgbaar bij Bruna en Mensing's Caminada.
Binnenkort in de Ñapa een recensie van dit boek.

VARIA

Landhuis Groot Santa Martha
Iedere eerste zondag van de maand houdt Landhuis Groot Santa Martha een Open Dag. Er is een keuze uit verschillende soorten krioyo-maaltijden, een buffet, lekkernijen en drankjes. Ook zijn er producten van de werkplaatsen te koop.
Tijd: 09.00 - 15.00 uur.
Toegang volwassenen: 2,50 gulden. Kinderen: 1 gulden.
Voor meer informatie: telefoon 864-7287.

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er vanaf 10.00 uur Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur bent u welkom. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Yoga in de natuur
Inspirerende ochtend in de natuur met gids, zondag 12 augustus, 07.30-12.00 uur, kosten p.p. 25 gulden. Pittige wandeling in de natuur van Banda'bou naar Garden of Rocks, yoga/meditatie-sessie gedurende de wandeling op een mooie plek in de natuur. Draag stevige wandelschoenen, lange broek. Neem een handdoek mee om op te zitten en zorg voor water en wat te eten. Telefonische info voor aanvang startpunt, opgeven 528.3029; info@yogacentrumcuracao.com

Ayurvedische massage
Workshop Ayurvedische massage, de massage is in principe bedoeld voor gezonde mensen. Het is een onderdeel van de preventieve geneeskunde. Het kan ook als ondersteunende therapie voorgeschreven worden. Zaterdag 18 augustus, vervolgens 25 augustus, 1, 8, 15, 22 en 29 september. Van 11.30 - 15.00 uur.
Aanbeveling: de workshop in paren te doen.
Kosten 575 gulden p.p., spa en thee inbegrepen, neem wat te eten mee voor in de pauze. Massage-instructiemap, Ayurvedische olie en inleiding in de Ayurveda-leer met dosha-typering zit bij het cursusbedrag inbegrepen. Certificaat na goed doorlopen van de workshop. Aanmelding persoonlijke gegevens per e-mail, info@yogacentrumcuracao.com, informatie telefoon, +5999 528.3029; (www.yogacentrumcuracao.com). Kaminda Johan M. Statius van Eps 14 te Soto.

NOTEERT U ALVAST

'A breast or Two'
Expositie en kunstagenda over borstkanker. In oktober zal in de Mon Art Gallery in het Renaissance Rif Fort de expositie 'A breast or Two - Celebration of Life' te zien zijn en de uitgave van de unieke Art Desk Dairy 2013, een kunstagenda met teksten van Nicole Grimmelt-Pieternella en illustraties van Wilson Garcia. Meer dan veertig kunstenaars, waaronder José Maria Capricorne, Tirzo Martha, Ria Houwen, Evelien Sipkes, Yubi Kirindongo, Ellen Spijkstra, Hortence Brouwn en sieradenontwerpster Rebecca Paz, hebben zich laten inspireren door de teksten van de door borstkanker getroffen Curaçaose Nicole.

Ta di bo òf di e shofùr di bus is te zien bij Teatro Luna Blou.

Io sono Amore wordt komende dinsdag en donderdag vertoond in het filmhuis van de Openbare Bibliotheek.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com

Schrijfster Mineke de Vries:

'Over Curaçao niet uitgesproken'

Mineke de Vries, journaliste en schrijfster van het recent gepubliceerde boek 'Over Curaçao gesproken', staat op het punt om voorgoed naar Nederland af te reizen, wanneer ze, ondanks haar drukke schema, toch nog tijd vrijmaakt voor een interview. Terwijl we elkaar op de valreep op een terrasje ontmoeten -haar vliegtuig vertrekt de volgende ochtend al, en haar huis is inmiddels ontruimd - vertrouwt ze ons toe: "De knop is nog niet om. Ik hoop dat dat nog gebeurt voordat ik in Nederland arriveer."

Mineke de Vries

Tekst: Belinda Devid

Ze oogt alsof ze al haar hele leven op het eiland woont: 'een echt tropenmens', roept een eerste indruk van haar op. Toch is Mineke de Vries pas sinds een jaar weer terug op Curaçao. Nadat ze in 2000 al eerder op het eiland had gewoond, besloot ze vorig jaar wederom terug te keren, mede naar aanleiding van het verlies van meerdere mensen in haar directe omgeving, die vlak na elkaar overleden. De Vries: "Ik was op zoek naar licht en realiseerde me dat je alles wat je wilt doen, nu moet doen."

De uit Veenendaal afkomstige schrijfster studeerde Nederlandse Taal- en Letterkunde richting Mediëvistiek aan de Universiteit van Utrecht. Daarnaast deed ze de opleiding counseling en kleurentherapie en volgde een aantal cursussen in spirituele ontwikkeling. Met het boek Over Curaçao gesproken, dat een compilatie bevat van verhalen die ze voor het Antilliaans Dagblad schreef, maakt De Vries gelijk ook haar schrijversdebuut. Uit haar verhalen, die een unieke en boeiende kijk bieden achter de schermen van het dagelijkse leven op Curaçao, komen overduidelijk ook haar liefde en respect voor het eiland en de mensen naar voren. Gevoelens die zij niet onder stoelen of banken steekt: over Curaçao, zo blijkt al gauw, raakt de schrijfster niet uitgesproken. "Ik zou van alles wat ik om me heen zie, wel een foto willen maken", vertelt ze bewogen. "De natuur, de kleuren, het licht, alles raakt me. Je zou je ogen uiteraard sluiten als je niet ook de andere kant ziet, maar toch: de kern van Curaçao is zo mooi en liefdevol. Men heeft een gemeenschappelijke passie: iedereen is op z'n eigen manier heel bewust bezig met de liefde voor het eiland. De openheid van de Curaçaose samenleving en hoe iedereen elkaar respecteert is inspirerend. Dat zie je met name ook op de scholen terug. Het zou als voorbeeld moeten fungeren voor de rest van de wereld."

Anderzijds voegt de schrijfster daar met merkbare teleurstelling aan toe, dat 'het een en ander vanwege politieke ontwikkelingen, inmiddels begint te wankelen': de reden waarom ze nu, zij het met tegenzin, teruggaat naar Nederland. Dat De Vries eigenlijk niet naar haar geboorteland terugverlangt en 'haar hart op Curaçao achterlaat', maakt de beslissing voor haar niet gemakkelijker.

Ze heeft, naar eigen zeggen, geen andere keuze. Vanwege nieuwe regelgeving, krijgen haar drie schoolgaande kinderen na afloop van het komende jaar geen dispensatie meer voor het vak Papiamentu, wat inhoudt dat ze hiervoor in hun eindexamenjaar een verplicht centraal schriftelijk examen zullen moeten afleggen. Dit brengt hun kans op het behalen van het diploma dermate in gevaar, dat De Vries niet bereid is het risico te nemen. De Vries: "Ik ben een groot voorstander van het Papiamentu. Als je hier bent, moet je de taal spreken. Maar je neemt een taal niet serieus, als je er zonder meer van uitgaat dat iemand die binnen een paar jaar op examenniveau kan leren."

Een andere optie zou zijn om haar kinderen op een privéschool te plaatsen maar dat kan ze, als alleenstaande moeder van drie kinderen, van een journalistensalaris, niet bekostigen. Noch zou ze dat willen: "Ik ga graag met de stroom mee. En hier blijven zou voelen alsof ik tegen de stroom in zou zwemmen. Ik wil hier alleen zijn als ik welkom ben. En dat voelt op een bepaald niveau niet meer zo. Mijn doel is nu, om de kinderen straks in Nederland zo gauw mogelijk weer op de rit te krijgen en dan ga ik ervan uit dat de knop om gaat en ik me ook weer zal kunnen aanpassen."

Intussen zal De Vries haar herinneringen aan 'de mooie mensen van Curaçao' met zich meenemen. Met een aantal van hen, wier verhaal in haar boek terugkeert, heeft ze blijvende vriendschappen opgebouwd. Zoals het echtpaar Etna & José Dos Ramos dat ze ontmoette toen ze op een dag op zoek was naar de toegang tot de vlakte van San Pedro en hen de weg vroeg. Ze nodigden haar gelijk uit om een kopje koffie te drinken, waarop De Vries het echtpaar enige tijd later benaderde voor een interview over hun leven op San Pedro en het geheim van hun geluk: vastgelegd in het eerste verhaal van haar boek. Sindsdien heeft ze altijd contact met hen gehouden. De Vries: "Dat zijn harverwarmend mooie mensen. Zo puur en zo eenvoudig."
Ze vervolgt: "Ik vind het vooral fijn om 'gewone' mensen die 'gewoon hun leventje leiden' in de schijnwerpers te zetten. In ieder mens zit een verhaal. Als je stil bent, kun je het horen. Het gaat om het stil zijn, verwoorden en op de achtergrond blijven. Dan ontdek je parels van mensen."

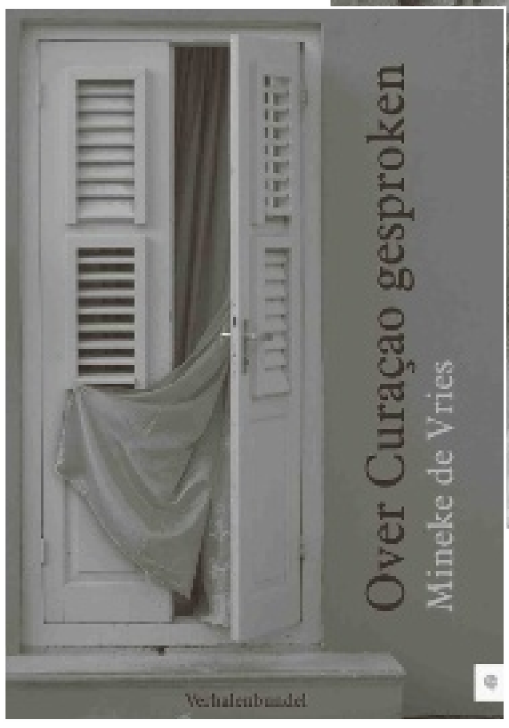

Ook de van oorsprong uit Libanon afkomstige Ibrahim Moghrabi en zijn vrouw Ruth uit Tera Korá, die samen aan de Noordkust een biologische bananen- en kokosplantage houden – terug te lezen in het tweede verhaal van haar boek – inspireerden de schrijfster. Ibrahim ontmoette ze bij toeval, toen hij een bamboehuisje bij haar thuis kwam ophalen, dat als restant van een mislukt project van haar huisbaas, in haar tuin stond. Ze raakten al gauw aan de praat en uiteindelijk ontstond er tussen hen een bijzondere band.

De Vries: "Dat zijn ook zulke prachtige mensen. Ibrahim doet alles biologisch en op natuurlijke basis. Zoals het hergebruiken van een oude brandweerslang als irrigatiesysteem. Dat is ook hoe het hoort en overal ter wereld zou moeten. In Nederland draait het in de agrarische sector, waar ik in het verleden vaker interviews voor heb gedaan, enkel om productie. Men is daar zo ver afgegroeid van hoe het bedoeld is; Het is er zo overgeorganiseerd en overgestructureerd. Soms vraag je je af waar we eigenlijk mee bezig zijn. We blijven maar doorrazen en staan amper nog stil bij het nu: bij de rust van het zijn."

Dit, in contrast met de leefwijze van de zusters Virginia, Bernadine, Mariëtta en Stella van het Alverna klooster, waar De Vries in het vierde verhaal van haar boek over uitwijdt: "Deze vrouwen zijn constant bezig met een zoektocht naar zelfverbetering", licht de schrijfster toe. "Hun eenvoud en hartelijkheid zijn zo opmerkelijk. Hoe ze je vanuit die grote kloosterdeur staan uit te zwaaien totdat je de straat uit bent. Dat zijn prachtige beelden om vast te houden. Wat mij aantrekt zijn mensen die een vrije geest hebben en anders proberen te leven: onopgelegd, vanuit hun eigen overtuiging. Dat vergt lef. In dat opzicht wordt het voor mij nog een uitdaging om in Nederland, waar ik soms als een 'vreemde eend in de bijt' word gezien, toch gewoon mezelf te blijven."

De Vries kijkt met waardering terug op de tijd die ze op Curaçao heeft doorgebracht. "Ik heb me hier volkomen thuis, veilig en op mijn gemak gevoeld", vertelt ze dankbaar. "Het mooie van Curaçao, is ook, dat je hier beoordeeld wordt op wie je bent, terwijl het in Nederland om je c.v. en ingewikkelde sollicitatieprocessen draait. Op Curaçao komen mogelijkheden zo gemakkelijk op je pad, dat 'werk' meer aanvoelde als een voortdurende ontdekkingsreis."

Overige onderwerpen waar De Vries in haar boek op inzichtelijke- en onderhoudende wijze over schrijft, zijn ondermeer het 'dierenasiel Parera', de 'Biblioteka Nashonal', de rol die de Amerikanen tijdens de Tweede Wereldoorlog op ons eiland speelden, de verschillende havo/vwo scholen op ons eiland en het hotelwezen op Curaçao, waarbij een aantal hotelmanagers aan het woord wordt gelaten. Een docent Nederlands op het Maria Immaculata Lyceum bracht haar in eerste instantie op het idee om haar verhalen in een boek te bundelen, om te fungeren als leesstof voor tekstverklaring voor middelbare scholieren. In het kader daarvan is De Vries, die ervaring heeft in het afnemen van examens en eerder in examencommissies heeft gezeten, nog voornemens om, ter aanvulling op het boek, bijbehorende vragen en opgaven op te stellen.

Naast haar werk als freelance journaliste gaf De Vries op Curaçao ook Nederlands en Communicatie op de HBO verpleegkunde 'New Horizons', waar zij, naar eigen zeggen, 'altijd heel prettig heeft gewerkt' en er 'een warm contact met studenten en collega's' op nahield.
Op 3 juli j.l. vond de officiële boekpresentatie plaats in de Biblioteka Nashonal en op 7 augustus a.s. zal de schrijfster haar boek aan de gevolmachtigde minister, Sheldry Osepa, in Den Haag presenteren. De Vries wil in de toekomst zoveel mogelijk een brug proberen te slaan tussen Nederland en Curaçao, om wederzijds begrip te bevorderen. Naast haar journalistieke werkzaamheden, is de Vries ook werkzaam als kleurentherapist en geeft zij onder meer kleurenworkshops.

Over Curaçao gesproken is verkrijgbaar in alle goed gesorteerde boekhandels of online te bestellen. Meer informatie: www.minekedevries.com

Leesvoer

VSV of daden van onbaatzuchtigheid

Max Kohn is een zware crimineel met een slopende hartziekte. Op een dag ontwaakt hij in een ziekenhuisbed met een donorhart. Het hart van een priester. Hij heeft extra tijd gekregen, dankzij de goedheid van een ander. Max besluit de goede werken van de priester voort te zetten.

Hij krijgt zijn kans als een groepje jonge geradicaliseerde Marokkanen basisschool VSV in Amsterdam-Zuid binnendringt. De moslimfundamentalisten eisen de vrijlating van Mohammed Bouyeri, de moordenaar van Theo van Gogh. Woede en paniek slaan door het land. Max Kohn, de crimineel met het priesterhart, zet zijn leven op het spel om de zestig kinderen en acht onderwijzeressen van de VSV te ontzetten. In het oog van de storm moet hij in het reine zien te komen met zijn ex-geliefde, met de zoon van zijn jeugdvriend - met zijn verleden. Leon de Winter schreef een genadeloos spannend boek, met een scherpe politieke component. VSV is een verhaal over vriendschap en verraad, over trouw aan een ideaal en trouw aan jezelf, over het kwade en het goede. Een roman die je tot de laatste bladzijde gegijzeld houdt. Een crimineel, een gijzeling, een razend knappe plot - een echte De Winter.

Titel: VSV of daden van onbaatzuchtigheid
Auteur: Leon de Winter
Uitgever: De Bezige Bij
ISBN/EAN: 9789023457008

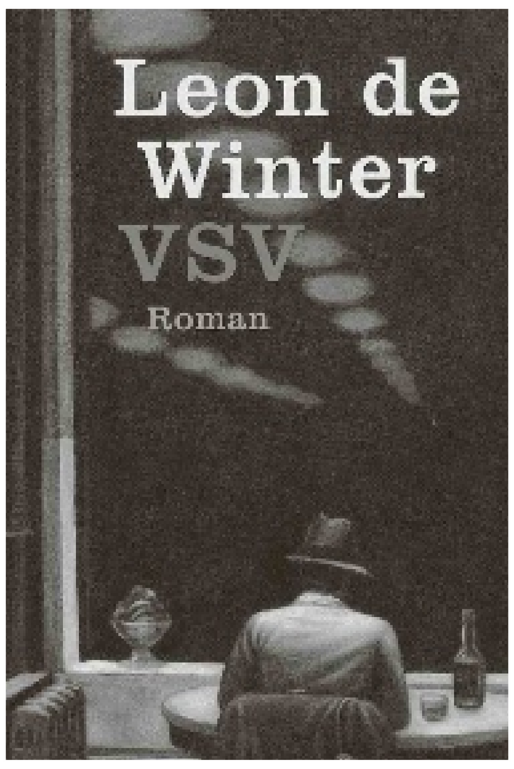

Ars Poëtica

Alleen gezeten, droef om grauwe slapen –
Een lege kamer, haast een tweede wake,
De rijpe vruchten vallen in de regen,
De dorre krekels tsjirpen bij het lamplicht
Mijn grijze haren: onveranderlijk!
De steen der wijzen: onvervaardigbaar?
Het enige dat ouderdom verhelpt
Is zich toe te leggen op Ontschepping

Wang Wei (China, 699-761 - vert: W.I.Idema, Klassieke Chinese Poezie, 1991)

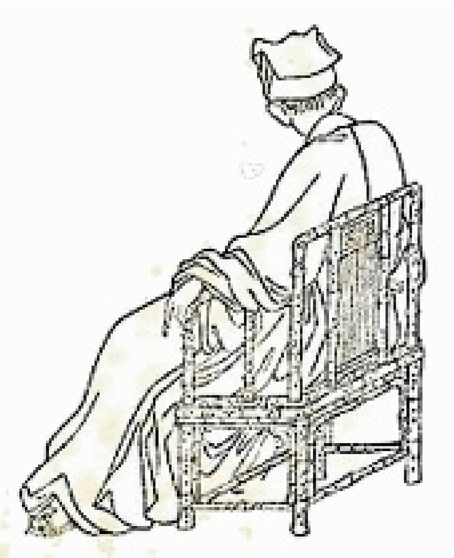

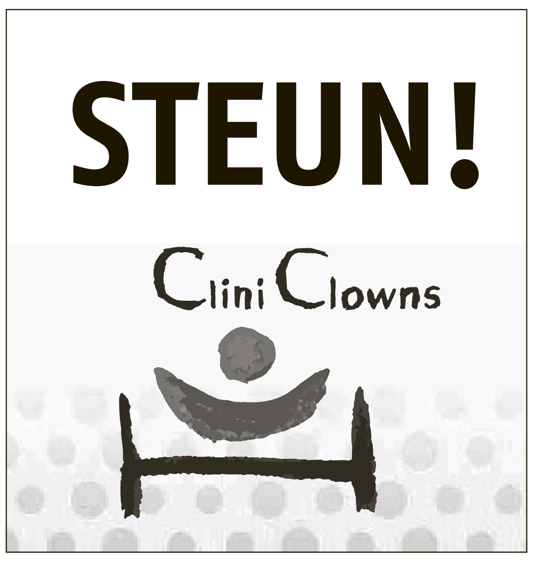

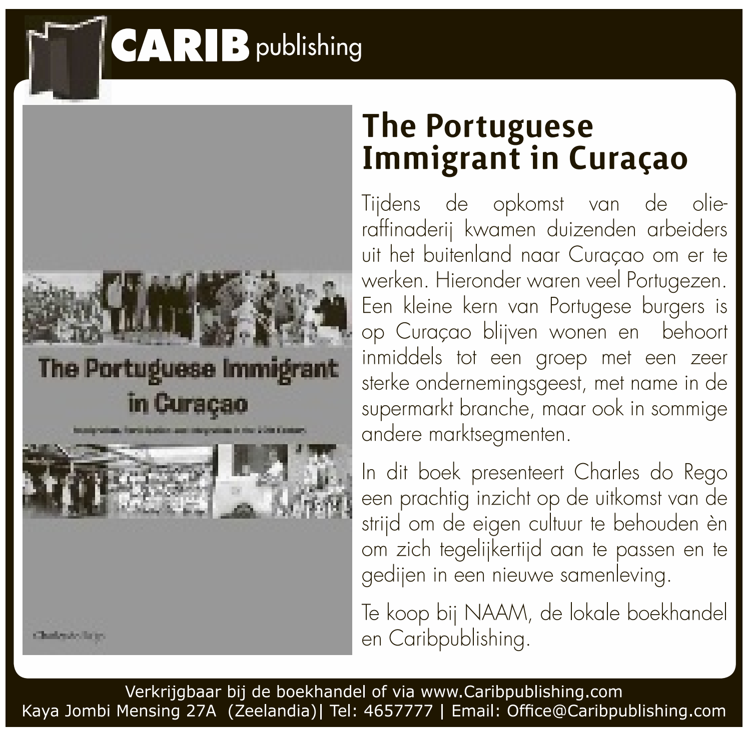

Huntu Kòrsou

Waar een wil is, is een weg (1)

Veel van onze groente en fruit komt uit het buitenland, waardoor de prijzen hiervan best hoog zijn. Kunnen wij dan op ons eiland niet ons eigen voedsel verbouwen, zodat wij minder afhankelijk hoeven te zijn? Ik denk van wel en er zijn verschillende stichtingen op Curaçao die het met mij eens zijn.Wie dit zijn en wat hun bijdrage is binnen onze voedselvoorziening, daar heb ik het de komende twee weken over.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Een van de organisaties op ons eiland die bezig is om het telen van groente en fruit te stimuleren is Fundashon TAS (Tera Awa i Simia). Volgens Suze Martina-Giskus, een van de drijvende krachten achter TAS: “Wij hebben als bewoners van dit eiland de overtuiging dat ons klimaat te droog en te dor is om iets te kunnen planten. Dat is jammer, want er zijn wel degelijk mogelijkheden en dat willen wij van TAS laten zien.”

TAS tracht dit vooroordeel te doorbreken door mensen ervan bewust te maken dat eigen voedsel produceren mogelijk is. Een van de activiteiten die zij daartoe organiseert is het geven van cursussen aan huismoeders en onderstandtrekkers. In deze trainingen staat het verbouwen van eigen voedsel, het eten van gezond voedsel, het houden van kippen en geiten en het opvangen van regenwater centraal. “Om verantwoordelijkheid te stimuleren vragen wij van elke deelnemer een eigen bijdrage”, geeft Martina-Giskus aan.

Maar dit is nog niet alles wat TAS doet. Sinds april is dankzij een subsidie van 3,5 miljoen gulden van de Isla-raffinaderij van PdVSA een project gestart om landbouw op Curaçao te stimuleren. Te Barber zijn kassen met een oppervlakte van 1 hectare gebouwd, waar paprika, tomaat en pepers worden geteeld. Daarnaast wordt het overige land gebruikt voor de open teelt van gewassen. Volgens de voorzitter van TAS, Don Martina: “Met dit project wil TAS laten zien dat wij als inwoners van Curaçao het ook zelf kunnen en dat wij minder afhankelijk hoeven te zijn van het buitenland wat betreft onze voedselvoorziening.” Enthousiast vervolgt hij zijn verhaal: “PdVSA ondersteunt dit project in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Zij heeft in haar beleid verankerd dat een deel van de opbrengsten van de raffinaderij geïnvesteerd dient te worden in de samenleving. En dit project is hier een voorbeeld van.”

TAS is zich er zeker van bewust dat water één van de kritische factoren is binnen de landbouwsector en daarom werken zij aan duurzame oplossingen hiervoor. Momenteel wordt grondwater gebruikt en via een ontziltingsmethode, reverse osmose, geschikt gemaakt voor de gewassen. De bedoeling is dat dit proces straks op zonne- en windenergie gaat werken. Ook is TAS bezig om een systeem van dammen te herstellen dat vroeger gebruikt werd om regenwater op te vangen en zodoende de aanvulling van het grondwater te bevorderen. Verder zijn de kassen voorzien van dakgoten die het regenwater opvangen.

Als hobbytuinder beaam ik dat tuinbouw op Curaçao een hele uitdaging is. Wij worden gestimuleerd om het creatief aan te pakken. En dit is wat dit project laat zien en voor mij betekent dit, ‘waar een wil is, is er zeker een weg’.

Ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die zich inzet voor een better quality of life op Curaçao. Meer lezen over de stichting: www.huntu-korsou.org en www.facebook.com/HuntuKorsou.

Spotlight op dieren

Borstkanker bij katten

Iedereen heeft wel eens van borstkanker bij vrouwen gehoord. Met ongeveer 1 op de 9 vrouwen die hier vroeger of later mee te maken krijgt, heeft deze vorm van kanker een grote bekendheid. Bij katten is het de derde meest voorkomende vorm van kanker, waarbij de meeste slachtoffers vallen op een leeftijd van 10 tot 12 jaar.

Tekst: Margot Hack

Bij honden is deze vorm van kanker in 50 procent van de gevallen kwaadaardig, terwijl bij katten 90 procent kwaadaardig is en zich snel zal verspreiden naar de dichtst bijzijnde melkklieren en lymfeknopen. Katten hebben over het algemeen acht borstklieren (borstkas, voorste buikdeel, achterste buikdeel en richting de liezen. De klieren op de borstkas en in de liezen zijn het vaakst aangetast. Voor een eigenaar kan het verstandig zijn om deze plekken regelmatig af te voelen en beducht te zijn op de kleinste bobbeltjes of zwellingen. Omdat bloedvaten de linkerkant met de rechterkant verbinden, kunnen de tumorcellen gemakkelijk oversteken maar meestal zien we dat eerst de klierpakketten aan dezelfde kant geïnfecteerd raken. In het begin zijn de tumortjes klein en voelen als kleine erwtjes. Het tumortje moet dan zo snel mogelijk verwijderd worden in de hoop dat dat afdoende zal zijn. Wanneer er niets aan gedaan wordt, zullen ze groter en harder worden en uiteindelijk door de huid naar buiten doorbreken met als resultaat een stinkende crème-achtige geïnfecteerde zweer.

Wanneer tumoren verwijderd worden wanneer ze kleiner zijn dan 2 cm in diameter dan is de gemiddelde overlevingsduur 4 à 5 jaar. Tumoren die groter zijn dan 3 cm in diameter geven maar een gemiddelde overlevingsduur van zes maanden.

Tumoren verspreiden zich via de lymfeknopen naar de borstholte, hersenen, botten en zelfs de milt. Daarom is het verstandig om aanvullend onderzoek te doen voordat het dier geopereerd gaat worden. Röntgenfoto’s van de borstholte kunnen laten zien of de tumor al uitgezaaid is naar de longen. Wanneer dit namelijk het geval is, heeft het niet veel zin meer om het dier te opereren. De operatie zelf zal een enorm risico zijn (de narcose) en de tumoren in de borstholte zullen nooit allemaal weggehaald kunnen worden, waardoor het ondergaan van een operatie een onnodige belasting voor het dier zal betekenen.

Naast röntgenfoto's kan het nodig zijn om bloedonderzoek te doen om een algemeen beeld van de status van het dier te krijgen en tevens een idee te hebben van eventuele aantasting van organen.

Volgende week meer over de risicofactoren en het voorkomen van deze vorm van kanker.

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Curaçao Animal Rights Foundation
Verbetert het lot van zwerfdieren...
www.carf.an

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Afvalbak; 6. steenvrucht; 12. Aziatische munteenheid; 14. snavel; 15. uitroep van pijn; 17. vogelproduct; 18. van de; 20. persoonlijk vnw.; 21. Japans bordspel; 22. kreet; 24. psychische stoornis; 25. lidwoord; 26. tennisterm; 28. familielid; 29. Engels lidwoord; 31. raad eens; 35. schriftelijk stuk; 37. regeling; 38. Zuid–Amerikaanse volksdrank; 40. maar matig; 43. boom; 45. haag; 47. visje; 48. huivering; 50. epidemische ziekte; 51. brandgang; 53. voegwoord; 54. uitroep; 55. mager; 56. muzieknoot; 58. soort slee; 59. gemeente; 61. hermelijnachtig dier; 63. nietsdoen; 64. gevaarlijk.

VERTICAAL:
1. Deens eiland; 2. bijwoord; 3. Chinese deegwaar; 4. deel van Frankrijk; 5. oude lengtemaat; 7. boom; 8. inleg; 9. hok op vissersboot waar vis op ijs gelegd wordt; 10. getijde; 11. reclamefilmpje; 13. verpletteren; 16. bolgewas; 18. tweetal; 19. strafwerktuig; 21. persoonlijk vnw.; 23. withandgibbon; 25. afrastering; 27. kameelkleurig; 30. groet; 32. papegaai; 33. klamp; 34. Turkse titel; 36. tuit van een kan; 38. zedelijk; 39. moment; 41. droogoven; 42. berg in Turkije; 44. platvis; 45. uitroep van vreugde; 46. haarverzorgingsmiddel; 47. schaker van Helena; 49. voorzetsel; 52. dwarsmast; 54. onheilsgodin; 57. bouwland; 59. muzieknoot; 60. lidwoord; 61. muzieknoot; 62. bazige vrouw.

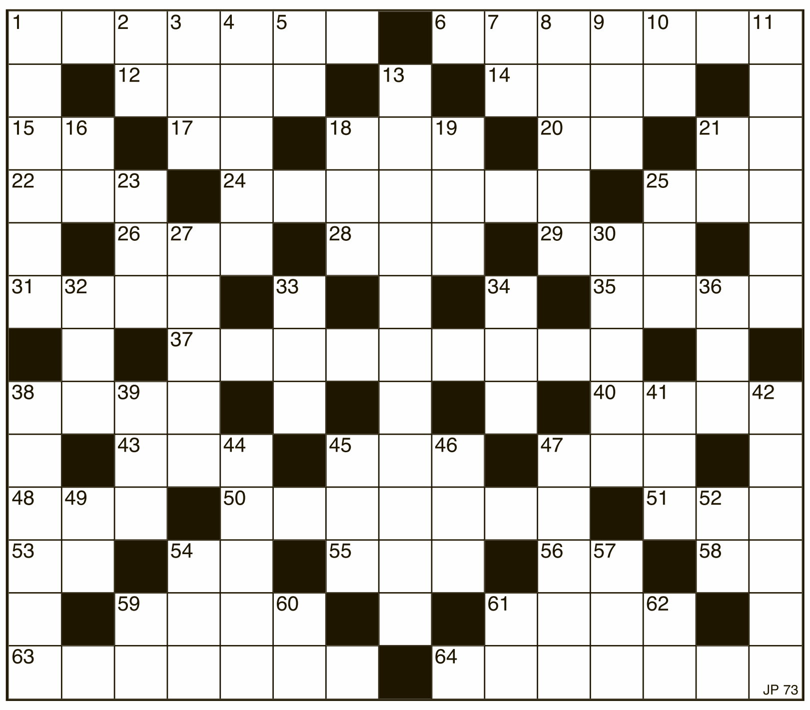

JP 73

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

C. de Waal
Venezuelastraat 5
Aruba

Minva Curiel
Montpeleestraat 6
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

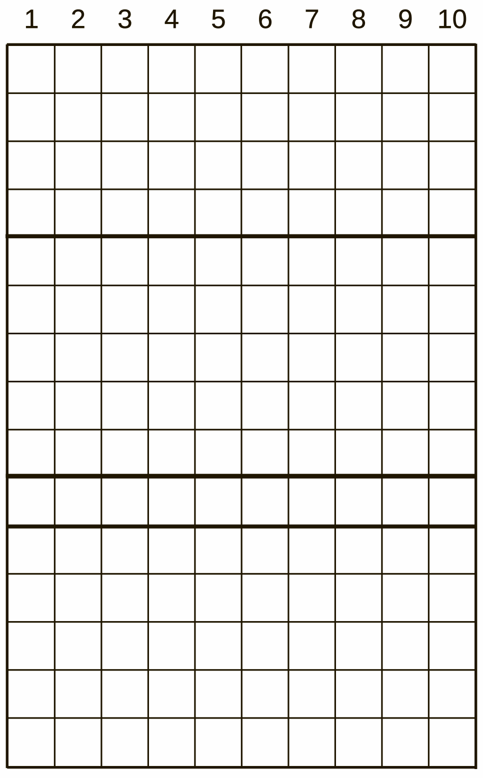

1. Patroon, luchtbel, vrucht;
2. rivier in Italië, werkterrein, tekenstift;
3. toespraak, scheepsexploitant, veehoeder;
4. cijfer, Engelse stof, rangtelwoord;
5. worm, sierdek op bed, vernuft;
6. metselspecie, sleepnet, rassenhater;
7. Europeaan, neep, vliegenier;
8. rivier in Duitsland, reukwater, zeer oud;
9. regelmaat, beneden, monster;
10. deel van de voet, éénjarig dier, strekking.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

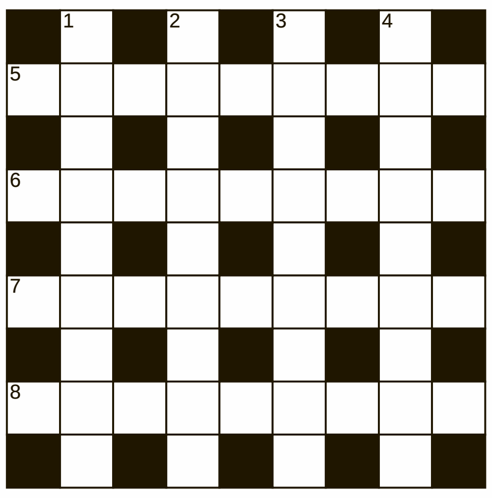

Horizontaal:
5. Satirische beeldspraak (2,4);
Vliegtuigen belachelijk maken (7);
6. Beest om te steken (5);
Treffend leesteken? (8);
7. Voor dit meubel is een groot huis nodig (4);
Schijnen gelukkig te zijn (7);
8. Men moet ze hebben om ze te verwezenlijken (7);
Zorg soepel voor verlichting! (5)

Verticaal:
1. De weg van een resterende kikker (7);
Weg met de muziek in hogere sferen (5);
2. De aanzet gaat boven een partner (6);
Het kostuum van een vriend? (7);
3. Deze pas is weer van slag (4);
Vocht om af te luisteren? (8);
4. Plaats met een dam of met huizen (4);
Dat is een (gehandicapte) voetballer (8)

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

A	R	N	F	K	N	A	B	L	E	V	E	N
N	A	N	I	P	S	R	E	K	I	U	S	E
Z	A	K	A	U	O	N	D	E	R	L	I	P
N	V	M	E	M	T	K	O	E	L	T	E	S
E	E	E	L	O	I	S	U	D	A	P	P	I
D	G	P	D	O	P	L	E	T	U	R	O	T
R	E	T	S	A	D	E	U	O	U	O	E	P
A	L	G	H	E	N	P	O	I	M	F	B	A
A	D	A	P	C	M	E	T	R	F	T	P	O
V	V	E	A	A	A	K	R	U	K	R	A	F
G	E	G	R	Z	O	M	B	E	O	U	L	F
A	R	R	I	O	L	L	R	T	S	U	L	S
D	K	E	L	D	E	E	C	E	I	B	I	I
A	E	S	T	N	D	E	E	T	P	N	G	D
N	E	P	S	A	R	O	E	P	D	U	A	E
K	R	E	E	F	T	N	K	S	S	E	S	N

Amputatie
Boud
Buurt
Dagvaarden
Dolman
Espen
Fluiten
Geldverkeer
Gevaar
Koddig
Koelte
Kreeft
Kroepoek
Liga
Liman
Moestuin
Nevelbank
Offside
Onderlip
Pop
Raspen
Rector
Serenade
Serge
Sinds
Snelbuffet
Speelzaal
Spruitkool
Suikerspin
Supermacht

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

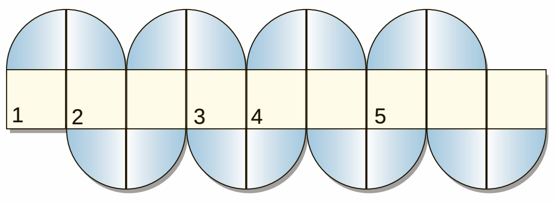

1. Leegte (bouwk.); 2. deel van de koelkast; 3. bedaard; 4. tamme eend die wilde eenden lokt; 5. in passende hoeveelheden verstrekken.

© Puzzelland/120804

SUDOKU

3					6		7	
6				3				
	5				8	3		9
	3		2	7	4		1	6
	6	1		8				
2	8			9	1	4		
1								5
		4	5	2			3	
	9		4			7		

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige keer

6	7	2	8	9	3	1	4	5
4	8	9	5	6	1	2	7	3
3	1	5	2	7	4	9	6	8
1	3	7	4	5	6	8	9	2
8	9	4	3	2	7	5	1	6
5	2	6	9	1	8	4	3	7
9	4	3	6	8	2	7	5	1
7	5	8	1	3	9	6	2	4
2	6	1	7	4	5	3	8	9

OPLOSSINGEN VAN VORIGE KEER

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Jabot; 5. sir; 8. gogol; 13. usus; 14. flauw; 16. peri; 17. rem; 18. lea; 19. sen; 21. nee; 22. poel; 25. levi; 27. mede; 28. mei; 30. kiel; 32. jury; 33. vaalt; 35. spek; 37. ar; 38. smet; 39. lila; 40. pij; 41. kies; 43. echec; 45. kerk; 47. kree; 49. har; 50. stoa; 52. beek; 54. hoes; 56. eli; 58. dia; 60. nip; 61. ido; 63. tour; 65. draak; 67. gnoe; 68. emmer; 69. sip; 70. meest. VERTICAAL: 1. Jura; 2. ase; 3. bumper; 4. os; 5. sla; 6. ia; 7. rus; 9. op; 10. geniep; 11. ore; 12. lied; 14. fel; 15. wel; 18. lee; 20. nek; 23. odyssee; 24. kea; 26. visakte; 27. murik; 28. match; 29. iller; 31. lepra; 32. jak; 33. vee; 34. tic; 36. kijk; 42. erbium; 44. hal; 46. eosine; 48. eed; 50. sop; 51. vete; 53. kid; 54. hik; 55. voet; 57. lom; 59. ars; 60. nap; 62. dos; 64. re; 66. ai; 67. ge. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Vlammeren; 6. schoftaal; 7. stotengel; 8. legesjouw. Verticaal: 1. Vluchtbed; 2. smoortjes; 3. bestandje; 4. dezaketui. Anagram: 1. lena-falen-finale; 2. soep-snoep-opeens; 3. keet-steek-rekest; 4. rage-mager-magier; 5. riet-trein-intern; 6. deeg-degen-deugen; 7. eten-heten-athene; 8. bars-baars-barkas; 9. eend-neder-eender; 10. gein-gezin-lezing. Eindoplossing: FORMIDABEL Woordzoeker: REGENMANTEL Puzzelslang: 1. Vide; 2. extract; 3. tiro; 4. odalisk; 5. kukelen. Het sleutelwoord luidde: VERTOLKEN

Avocado, papaja en pijnboompitten

Een heerlijk gerecht, hetzij als voorgerecht of bijgerecht. Behalve culinair genot, geeft deze salade een hoge voedingswaarde. Elk ingrediënt biedt veel waardevole voedingsstoffen, waardoor het hele gerecht een enorme boost is voor onze gezondheid.

Tekst: Miriam de Windt

In dit artikel zullen de gezondheidsbevorderende aspecten van dit gerecht worden toegelicht, beginnend met een overzicht van de voedingswaarde. Daarna de bijdrage aan onze gezondheid van sommige ingrediënten, te weten de avocado, papaja en pijnboompitten. En ter afsluiting een evaluatie en advies.

Voedingswaarde per 1-persoonsportie (zie tabel)

De voedingsstoffen worden op twee manieren weergegeven in hoeveelheden en in percentages van de aanbevolen hoeveelheden per dag voor een gezonde volwassene. Deze percentages van Dagelijkse Aanbevolen Hoeveelheden (DAH) zijn berekend op een totaal van 2000 calorieën (8400 Kjoules) per dag.

De percentages DAH geven een idee hoe groot de bijdrage is aan voedingsstoffen die u dagelijks nodig heeft. Hoe hoger het percentage, hoe beter het voorziet in uw behoefte van de voedingsstoffen.

Gezien bovenstaande percentages, is deze salade een goede bron van voedingsvezels, ijzer, vit. A, vit. B1, vit. B2 en vit. C.

Het aantal calorieën is voornamelijk afkomstig van de avocado, de pijnboompitten en de olijfolie. Dezelfde ingrediënten leveren ook het merendeel van de hoeveelheid vetten. Indien u minder calorieën en minder vetten wenst, kunt u de hoeveelheden van deze ingrediënten minderen.

Voor wat de vetten betreft, hoeft u niet bang te zijn. Het zijn goede vetten.

Verder levert deze salade ook vitamine E, Beta-caroteen (ook wel pro-vitamine A genoemd) en de mineralen selenium, magnesium, kalium, mangaan en zink. De hoeveelheden van deze voedingsstoffen zijn echter niet voorhanden.

Avocado

De naam avocado komt van het Spaanse woord 'aguacate', dat op zijn beurt is afgeleid van het Azteekse woord 'ahuacatl'. Dit betekent 'testikel', gezien de vorm van de vrucht. De Azteken noemden de avocado ook de 'vruchtbaarheidsvrucht'.

Avocado bevat verschillende carotenoïden en anti-oxydanten. Deze stoffen bevinden zich in het groene gedeelte van het vruchtvlees van de avocado, vlak onder de schil. Het snijden van een avocado dient u dan ook heel voorzichtig te doen om het groene gedeelte van het vruchtvlees intact te houden. Beter is om bij juiste rijpheid van de avocado, de schil met de hand te verwijderen.

Carotenoïden zijn de natuurlijke pigmenten in plantaardige voedingsmiddelen. Carotenoïden zorgen voor de rode, gele en oranje kleuren in groenten en fruit. Ook komen ze voor in donkergroene groenten. De meest bekende is Beta-caroteen. Ons lichaam maakt vitamine A uit Beta-caroteen, vandaar de naam pro-vitamine A. Carotenoïden voorkomen vitamine A deficiëntie. Zij verhogen ook de functie van uw immuun- en reproductief-systeem.

Papaja

Papaja is een goede bron van verschillende anti-oxydanten. Deze zijn vitamine A, C en E. Anti-oxydanten beschermen uw lichaamscellen tegen het schadelijke effect van vrije radicalen. Ook bevat papaja carotenoïden, B-vitamines, kalium, magnesium en voedingsvezels. Samen beschermen deze voedingsstoffen u tegen hart- en vaatziektes en darmkanker. Voedingsvezels helpen het cholesterol te verlagen in het bloed. Voedingsvezels uit papaja hebben bovendien de eigenschap om schadelijke kankerveroorzakende toxines te binden. Met andere woorden, een verlaging van het risico voor darmkanker.

Pijnboompitten

De naam zegt het al, pitten van de pijnboom, een soort den. Veelal gebruikt in Italiaanse gerechten (pesto) en in salades. Pijnboompitten zijn rijk aan plantaardige olie. De olie van pijnboompitten bevat 'oliezuur', een vetzuur dat helpt LDL-cholesterol ('slechte cholesterol') te verlagen en het HDL-cholesterol ('goede cholesterol') te verhogen. Oliezuur zit ook in olijfolie. Een gezond lipidenprofiel is een enorme bescherming tegen hart-en vaatziektes. Pijnboompit is verder een bron van vitamine E. Per 100g leveren pijnboompitten 62 procent van het DAH vit. E. Vitamine E beschermt celwanden, slijmvliezen en huidcellen tegen vrije radicalen.

Soms wordt er een bittere of metaalachtige smaak ervaren na het eten van pijnboompitten. Deze smaakstoornis kan een paar dagen duren, maar heeft verder geen gevolgen voor uw gezondheid. Anders is het voor personen die bekend zijn met allergische reacties voor noten en zaden. Pijnboompit-allergie kan bij deze personen voorkomen, met symptomen die kunnen variëren van eenvoudige jeuk tot problemen met de ademhaling, maag en darmen (pijn/krampen, braken, diarree).

Evaluatie en advies

Deze avocado- en papajasalade wordt ten zeerste aangeraden gezien de voedingswaarde en andere gezondheidsbevorderende aspecten die het bevat. Het past in een gezond voedingspatroon voor deze era van verschillende chronische ziektes, zoals obesitas, hart-en vaatziektes, diabetes mellitus en kanker. Ook culinair gezien is deze salade de moeite waard voor een welkome variatie van rauwkost.

Miriam de Windt is diëtist en natural nutricionist. Zij is te bereiken via: T: 889-1788 C: 520-6932 E: mdewindt@scarlet.an

Voedingwaardetabel avocado- en papajasalade

Voedingsstoffen	Hoeveelheid	% DAH
Calorieën/kJoules	163/685	8%
Eiwitten	3g	2%
Vetten	11g	20%
Verzadigde vetten	1g	6%
Cholesterol	0	
Koolhydraten	12g	5%
Natrium	52mg	3%
Kalk	58mg	8%
IJzer	1,5mg	10%
Vitamine A	92mcg	12%
Vitamine B1	0,2 mg	20%
Vitamine B2	0,17 mg	13%
Vitamine C	56 mg	80%
Voedingsvezels	2g	11%

Kook mee met May

Avocado- en papaja-salade

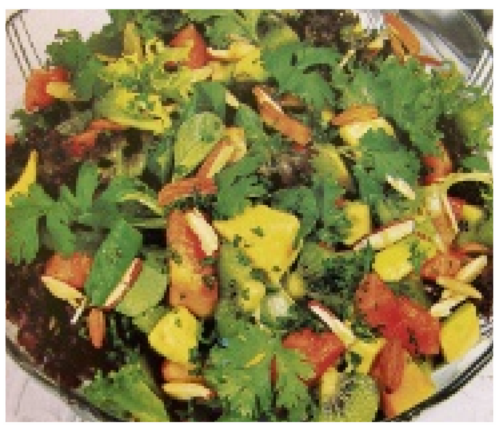

Voor de salade:
1 grote krop Romaanse sla
2 medium avocado's
1 pond papaja
2/3 cup geroosterde pijnboompitten

Voor de vinaigrette:
1 eetlepel klein gesneden lente-ui
2 tenen knoflook
1 eetlepel frambozen-azijn
½ cup olijfolie (zacht van smaak)
zout en vers gemalen zwarte peper naar smaak
Mengen in de blender.

Bereidingswijze:
Sla schoonmaken.
Buitenste bladeren verwijderen als ze verlept of bruin zijn.
Blaadjes stuk voor stuk losmaken.
In stukjes scheuren.
Wassen, droogslingeren of laten uitlekken.
In een slabak doen.
Avocado in plakjes snijden.
Op de sla schikken.
3 eetlepels vinaigrette over de sla en de avocado sprenkelen.
Luchtig omscheppen.
Papaja in plakjes snijden.
Op de salade leggen.
Geroosterde pijnboompitten erover strooien.

Bijgerecht voor 4 à 6 personen.

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Villa Maria Private Bin Sauvignon Blanc, Nieuw-Zeeland

Druivensoort:	**Sauvignon Blanc**
Streek:	**Marlborough**
Kleur:	**Helder wit/geel**
Geur:	**Passievrucht**
Smaak:	**Ananas, papaja, mango**

Hmmm. Heerlijk een tropische salade van avocado en papaja, direct zelf gemaakt als begeleider bij een barbecue, erg verassend vooral met de combinatie bij de frisse zuurgraad van de frambozenazijn en de lichte bittertoon van de pijnboompitten.
De wijn om te combineren spreekt voor mij bijna als vanzelf, een tropische Sauvignon Blanc uit Nieuw-Zeeland. Deze Villa Maria Private Bin Sauvignon Blanc gemaakt op het zuid-eiland is zeer bekend en geliefd bij mensen met een voorliefde voor frisse, tropische wijnen.
Maak de fles maar eens open en de geur van passievrucht komt u tegemoet, sappig tropisch fruit als ananas, mango en papaja in uw glas met heerlijke zuurtjes van limoen en van die gele zurige snoepjes. Hier blijft u van drinken.
Wat een inspirerend begin van het nieuwe seizoen!

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store Licores Maduro & uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Bordeaux, wie drinkt het nog?

In elk oneven jaar vindt in de stad Bordeaux een groot wijnspektakel plaats, de Vinexpo. Dit jaar kon je in vijf dagen bij maar liefst 2400 (!) exposanten wijn proeven. Een onmogelijke opgave om ze allemaal te bezoeken en dus moet je een keuze maken.

Tekst: Erik van Kampen

Begin jaren 90 werd mijn interesse gewekt voor wijn en met name voor die uit Bordeaux. Mijn opa had een kelder vol met oude, gerijpte wijnen uit de Haut-Médoc en Saint-Emilion. Twee gebieden met bijzonder mooie kastelen en wijnen van zeer hoog niveau. Al proevend werd er aan tafel gediscussieerd over de herkomst, het oogstjaar en de druivenrassen. De talloze verschillen boeiden me dermate dat ik cursussen volgde en ook afreisde naar Bordeaux om met eigen ogen de bodemsoorten en de ligging van de wijngaarden te bekijken. Natuurlijk werd er geproefd en gesproken met wijnmakers.

Bordeaux had klasse, was niet te evenaren en men keek vanuit de ivoren toren naar wat er verder in de wereld gebeurde. Wie had toen kunnen bevroeden dat Bordeaux weleens in een diep dal kon komen? Bordeaux stond voor betrouwbaarheid en een beter relatiegeschenk was ondenkbaar.

Eind vorige eeuw bleek dat men echter ook elders in de wereld wijn van een zeer goed niveau kon maken. Zodanig dat een Franse wijnexpert het zich permitteerde een proeverij te organiseren waarin Franse en Californische wijnen blind met elkaar werden vergeleken.

De uitkomst laat zich raden; de vloer werd met de Franse wijnen aangeveegd en de Californische de hemel in geprezen, maar dat realiseerden zich de proevers uiteraard pas achteraf.

De top van Bordeaux heeft hier nooit onder geleden, want al spoedig bleken er talloze kopers te zijn die de bewaarwijnen uit het Grand Cru-klassement van 1855 graag wilden kopen voor hun wijnkelder.

Maakt niet uit wat het kost.

Duur? Is de wijn dat dan waard? Dat is niet de vraag, het is een marktmechanisme waar de producenten/wijnmakelaars zonder problemen aan meedoen. De nieuwe miljonairs uit China en Rusland vallen over elkaar heen om deze wijnen te bemachtigen.

Vrijwel alles wat deel uitmaakt van het klassement verkoopt probleemloos. Deze wijnen zijn daarmee echter minder bereikbaar geworden voor de gewone wijnliefhebber. Gelukkig zijn er ook nog wijnen uit Bordeaux die tot een betaalbare categorie gerekend kunnen worden.

Er is echter ook een categorie Bordeaux die zeer moeilijk te verkopen is en bij veel consumenten onbekend is gebleven. Dan praat ik over de talloze wijnen die recht hebben op de herkomstaanduiding A.C. Bordeaux en A.C. Bordeaux Supérieur.

Veel wijnen in die categorie spreken niet aan omdat ze iets uitdrogends, wrangs, in de afdronk hebben. Het zijn vaak wijnen waarbij je iets moet eten.

Deze wijnen zouden naar mijn smaak wel iets soepeler gemaakt kunnen worden, maar de producenten vinden dat de fout niet ligt bij de stijl van de wijn, maar bij de koper.

Die koper snapt er niets van. Wijn hoort bij de maaltijd. Dus houden (te) veel wijnmakers hardnekkig vast aan de traditionele, erg harde stijl en maken ze daardoor moeilijk verkoopbare wijnen.

Geen slechte wijn, maar wel een stijl die niet meer past bij de consument van deze tijd. Gelukkig zijn er ook uitzonderingen.

Laat u weer eens verleiden tot een mooie Bordeaux. Ik zou u aanraden om met een St. Emilion of Margaux te beginnen, deze zijn wat vriendelijker en ronder dan wijnen uit de Haut-Médoc of de St. Estephe. Na een 'vriendelijke' St. Emilion is het tijd voor een 'aardse' Pomerol. Zo bouwt u het mooi op. Vooral in combinatie met wat hardere, oude kazen zult u ervaren dat de wijnen toegankelijker worden.

Een laatste advies: koop van Bordeaux-wijnen vooral jaargangen die al wat gerijpter zijn, zo tussen de 5 en 8 jaar oud. Dan zijn ze vaak op hun lekkerst.

À Votre Santé!

Erik van Kampen is sommelier bij Licores Maduro.

ÑAPA Business

4 augustus 2012

Het asfaltmeer 70 jaar later

Het asfalt wordt uit het meer geschept en in uitlekbakken gestort.

Gedurende de Tweede Wereldoorlog waren de raffinaderijen van Curaçao en Aruba van groot belang voor de geallieerden in Europa omdat toen in hoog tempo kerosine moest worden geproduceerd voor de gevechtsvliegtuigen van de geallieerden. Als er geen oorlog was geweest had Curaçao geen asfaltmeer gehad en indien die oorlog langer had geduurd, dan was er een tweede asfaltmeer aangelegd in Brievengat.

Tekst: Jack Schellekens

Wanneer ruwe olie aangeleverd wordt, moet die worden verhit om bruikbare middelen op te leveren. Er komen dan verschillende zaken vrij. Het eerste wat vrij komt is LPG, propaangas dat onder meer wordt gebruikt om te koken.

Bij verdere verhitting worden achtereenvolgens benzine (voor auto's), kerosine (voor turbinemotoren) en gasolie (voor dieselmotoren) gewonnen. In dat proces gaat niet de hele ruwe olie op. Wat dan overblijft noemt men residu en dat is nog bruikbaar als de goede middelen daarvoor aanwezig zijn. Na nog een aantal ingewikkelde bewerkingen blijft uiteindelijk een gekraakt residu over waar in die tijd geen vraag naar was. In eerste instantie werd dit residu geloosd in een vallei bij Rust en Burgh en daarna legde men een dijk aan in de Buskabaai waarachter de rest werd gedumpt.

Het asfaltmeer heeft een oppervlakte van 52 hectare en de gemiddelde laagdikte van het asfalt is circa 90 cm. Overigens is dit geen asfalt in de betekenis van 'wegbedekking', maar een diep gekraakt residu.

Tussen 1942 en 1953 is ongeveer 2 miljoen ton gestort. Na de oorlog is er weliswaar geen zware stookolie meer geloosd, maar wel afvalzuren, andere restproducten en met olie verontreinigde grond. Dit ging door tot 1984.

Eerste poging

In 1948 werd een eerste poging gedaan door Shell om het asfalt terug te winnen. Er werd een ketel geïnstalleerd en er werd stoom door het meer geblazen waardoor het asfalt vloeibaar werd en naar de raffinaderij kon worden gepompt. In 1954 is men hiermee gestopt vanwege de hoge energiekosten. In de jaren zestig van de vorige eeuw werd verwarmd asfalt door de leidingen gepompt in plaats van stoom. Er werd toen ongeveer 50.000 ton gewonnen met in 1968 een productie van 130 ton per dag. Waarom de productie destijds werd gestaakt is niet bekend.

Begin jaren zeventig werd een bewegend productieplatform ontwikkeld. Het asfalt werd met gasolie verdund en uit het meer gepompt. Vanwege de hoge brandstofprijzen was dit rendabel. In 1973 vloog de gasolie in brand. Het meer brandde drie dagen en kon pas worden geblust toen het heel hard ging regenen. In 1977 werd ook deze poging om het asfalt op te ruimen gestaakt.

In 1978 steeg de prijs van ruwe olie van 14 naar 30 dollar (!) per vat vanwege onder meer de islamitische revolutie in Iran. In het asfaltmeer lag 1.2 miljoen ton moeilijk te verwerken, maar niettemin bruikbare grondstof. Bij verwerking van het asfaltmeer tot stookolie zou KAE - het tegenwoordige Aqualectra - in die tijd zo'n acht jaar kunnen 'stoken' van het asfaltmeer.

Nareco

Door de stijging van de prijs van ruwe olie zou het asfaltmeer een - weliswaar nog te realiseren - bron van inkomsten kunnen worden, terwijl het daarvoor eerder beschouwd moest worden als een milieu-onvriendelijk geheel. Daarom liet Shell in 1982 aan iedereen weten die geïnteresseerd was, dat men kon komen met een voorstel. Uit de ingediende voorstellen zou het beste gekozen worden. In december 1982 kwam er een voorstel binnen van A.J. van der Kooy dat zonder meer het meest bruikbaar was. Aldus werd er een contract gesloten voor een periode van 10 jaar waarin Van der Kooy het meer zou opruimen. Van der Kooy ging werken onder de firmanaam: Nareco NV (Netherlands Antilles Recycle Company). Om op Curaçao aan het werk te kunnen werd Nareco in 1983 ter plaatse opgericht.

Op 1 juli 1983 werd begonnen met het opbouwen van de noodzakelijke apparatuur. In het eerste halfjaar werd, met schade en schande, het 'vak' geleerd want niemand had immers ervaring. Een procédé bestond (nog) niet en mensen met een afgeronde opleiding in de chemie waren er ook niet onder de werknemers.

Eind 1983 startte Nareco met het opscheppen van het asfalt dat vervolgens in bakken werd verwarmd. Hierbij verdampte ook het water en werd het asfalt met gasolie verdund en vervolgens naar de raffinaderij gepompt. Hier werd het asfalt gebruikt voor de productie van zware stookolie. Begin 1985 produceerde Nareco 1000 ton per dag en had 30 werknemers in dienst. Omdat na de moeilijke beginperiode succes niet uitbleef, kwam van Shell al gauw het aanbod om alle olieresten van de raffinaderij te vernietigen.

Vertrek Shell

Het vertrek van Shell in 1985 betekende ook het einde van Nareco. Na veel praten en een uitkering van het eilandbestuur van een miljoen gulden als schadevergoeding, is Nareco met vallen en opstaan toch nog verder gegaan met het verwerkingsproces. In 1985 nam PdVSA de raffinaderij van Shell over. De onderhandelingen tussen de overheid en Shell hebben er onder meer toe geleid dat het asfaltmeer aan de Curaçaose overheid overgedaan werd. Shell verzekert dat de transactie met Curaçao een open en eerlijke overeenkomst was. De raffinaderij, het asfaltmeer, twee olieopslag- en overlaadstations (Caracasbaai en Bullenbaai), de lokale verkooporganisatie (benzinepompen, brandstoffen voor schepen en vliegtuigen) en enkele sleepboten werden voor welgeteld vier Antilliaanse guldens overgedaan. Shell beweerde dat de werkelijke waarde honderden miljoenen dollars was. Curaçao werd echter voor een symbolisch bedrag eigenaar van het Shell-bedrijf, omdat het niet alleen de lusten, maar ook de lasten overnam waaronder de vervuiling van het raffinaderijterrein en de noodzakelijke investeringen. Toen de onderhandelingen met PdVSA gaande waren, was er van de kant van PdVSA belangstelling voor het meer, maar toch is dit uiteindelijk buiten de onderhandelingen gebleven en had Curaçao het meer dus 'voor eigen gebruik' en maakte aanspraak op de exploitatie van het asfaltmeer. Als eigenaar van Buskabaai had het Eilandgebied Curaçao echter de contracten met Nareco overgenomen. Er werd besloten dat het asfalt alleen lokaal zou worden gebruikt voor Aqualectra, maar filters en branders van Aqualectra waren ongeschikt en de productie werd gestaakt. Na een ontploffing in 1993 werd de winning gestopt. In totaal heeft Nareco tot oktober 1993 een miljoen ton asfalt verwerkt.

De oplossing nabij

Eigenaar van het asfaltmeer is Buskabaai NV. Op 13 juli 2006 werd een overeenkomst gesloten met Hapo Rotterdam BV om het meer te exploiteren. In 2006 werd ook het bedrijf Asphalt Lake Recovery NV (ALR) opgericht. ALR verkreeg de exploitatierechten na een biedingsproces. De strategische partners van ALR om het meer te exploiteren zijn Buskabaai als eigenaar van het meer, Curaçaose Dok Maatschappij voor de pijpleidingen, PdVSA/Isla voor het gebruik van stoom, wegen, elektra, brandbestrijding, eerste hulp, beveiliging van het terrein en het gebruik van steiger 10 voor laden en lossen, Refineria di Kòrsou waarvan de vier opslagtanks worden geleased en Taryna Corporation voor het gebruik van de trucks om het asfalt te vervoeren van het meer naar het productieplatform.

Het bedrijf heeft 22 mensen in dienst en wordt geleid door de algemeen directeur Jason Debrot en tot voor kort door technisch directeur ing Frank Veeris. Veeris werd per 1 juli opgevolgd door Rogelio Weever.

Er wordt gedurende 16 uur per dag gewerkt van 04.00 tot 20.00 uur.

Het ALR heeft zich een aantal doelen gesteld, zoals 1. binnen een periode van zes jaar het asfalt terugwinnen; 2. het verwijderen en transporteren van het asfalt naar het productieplatform en opslagtanks op een efficiënte manier; 3. om het product uit het meer op een rendabele manier te verwerken tot een verhandelbare brandstof; 4. op de markt brengen en verkopen van het geproduceerde product aan bunkerleveranciers of andere eindgebruikers die het product gebruiken in hun machines en/of installaties; 5. de exploitatie uitvoeren onder veilige en milieuvriendelijke omstandigheden; 6. het behouden van de natuurlijke omgeving rond het meer tijdens de exploitatie.

In november 2011 werd door ALR aangevangen met de werkzaamheden en men hoopt alle asfalt te hebben opgeruimd in 2017. Het asfalt wordt met kranen uit het meer geschept en in bakken gestort om het water eruit te laten lekken. Vervolgens wordt het asfalt met diezelfde kranen in grote trucks geladen die het asfalt naar het productieplatform brengen.

Het geproduceerde product is een stookolie met een hoog zwavelgehalte en dit wordt verkregen door het asfalt te verhitten in bassins en het te vermengen met een verdunningsmiddel. Tijdens dit proces komen stoom en gassen uit het asfalt vrij. Deze stoom en gassen ondergaan ook een proces waardoor de stoom weer omgezet wordt in water en op een milieuvriendelijke manier in het Schottegat wordt geloosd en de gassen milieuvriendelijk worden uitgestoten. Het eindpoduct wordt vervolgens via een pijpleiding gepompt naar opslagtanks van Refineria di Kòrsou, die door ALR worden geleased, met een capaciteit van 20.000 ton voor het eindproduct en 10.000 ton voor het verdunningsmiddel.

ALR beschikt over een milieuzorgplan en een hindervergunning. Het bedrijf streeft ernaar om zoveel mogelijk tonnen asfalt per dag op te ruimen. Tot op heden zijn zes vrachten verkocht aan voornamelijk Singapore, Panama en het ARA-gebied (Amsterdam-Rotterdam-Antwerpen, bunkerleveranciers) en aan een klant in de Dominicaanse Republiek. Door het schoonmaken van het asfaltmeer en bijhorende export worden ook deviezen voor het land gegenereerd.

Als het gehele asfaltmeer is opgeruimd is het plan van Buskabaai NV om het gebied tot een industriegebied te ontwikkelen.

Bronnen: ALR, Haagsche Courant, Rotterdams Dagblad, Amigoe, Beurs- en Nieuwsberichten.

Voor het Maritiem Museum samengesteld door Jack Schellekens met dank aan de direktie van ALR

Het Curaçao Maritime Museum is gevestigd aan de v/d Brandhofstraat 1

Openingstijden:
maandag t/m zaterdag van 09.00 uur tot 16.00 uur

Voor informatie kunt u bellen naar 465-2327

CURAÇAO MARITIME MUSEUM

De directie van ALR met algemeen directeur Jason Debrot (m), technisch directeur Frank Veeris (r) die per 1 juli 2012 is opgevolgd door Carlos Weever (l).

Het asfalt wordt gelost op het produktieplatform.

Het produktieplatform.

Recht

Wetgeving timeshare in de maak

In Aruba is, overigens al weer enkele jaren, wetgeving in de maak die het fenomeen timeshare nader regelt. Inmiddels is een wetsontwerp gereed.

Tekst: Misha Bemer

Bij timeshare is sprake van het gebruik van een onroerende zaak in deeltijd, waarbij gebruikers een bepaalde periode per jaar gerechtigd zijn tot het gebruik van desbetreffende onroerende zaak. Timeshare komt op Aruba - dat in sterke mate afhankelijk is van het toerisme - veel voor, zodat er alle belang bij is dat timeshare op Aruba goed geregeld is. In dat kader is het ook relevant te constateren dat weliswaar ook in de Verenigde Staten, onverkort de belangrijkste afzetmarkt van het toerismeproduct ‘Aruba’, timeshare een bekend fenomeen is, doch dat de wetgeving aldaar anders in elkaar steekt. Des te meer reden om de regelgeving alhier goed op orde te hebben en ook te voorzien van veiligheidsmechanismen.

Uit de memorie van toelichting behorende bij het wetsontwerp blijkt dat de Raad van Advies, de Staten en de timeshare-sector hebben aangedrongen op het regelen in het Burgerlijk Wetboek van timeshare. De gedachte daarbij is dat mede gelet op de verkooptactieken van timeshare-verkopers enige consumentenbescherming onontbeerlijk is, waarbij gedacht kan worden aan een afkoelingsperiode en ook aan het verplicht stellen van goede informatievoorziening voor (potentiële) kopers.

Concreet geldt dat in het wetsontwerp wordt geregeld dat de koopovereenkomst uitgebreide en nauwkeurige gegevens omtrent de gekochte timeshare dient te bevatten. Voorts geldt dat in het wetsontwerp sprake is van een bedenktijd van vijf dagen, welke termijn begint te lopen nadat de koper de koopovereenkomst in handen heeft gekregen. Verder geldt dat vooruitbetaling weliswaar niet wordt uitgesloten in het wetsontwerp, doch wordt bepaald dat de verkoper bij vooruitbetaling zekerheid dient te stellen dat, als de koper binnen de afkoelingsperiode aangeeft van de koop af te zien, terugbetaling onmiddellijk plaatsvindt. Het wetsontwerp voorziet ook in de mogelijkheid overeen te komen dat de koper wanneer deze afziet van de koop, een vergoeding verschuldigd is van maximaal 3 procent van de koopsom. De koper hoeft overigens geen reden op te geven voor het afzien van de koop.

Het wetsvoorstel bepaalt niet in welke taal de koopovereenkomst dient te zijn gesteld. Waar het om gaat is dat de overeenkomst is gesteld in een taal die de koper begrijpt. Is dit niet het geval dan kan immers niet van wilsovereenstemming worden gesproken.

Verder is zonder meer noemenswaardig dat het wetsontwerp voorziet in de mogelijkheid een gebouw te splitsen in deeltijdappartementsrechten, daar waar vooralsnog slechts de mogelijkheid bestaat een gebouw te splitsen in appartementsrechten. Sterker nog: het wetsontwerp voorziet in de mogelijkheid een gebouw te splitsen in zowel appartementsrechten als in deeltijdappartementsrechten. Van de gelegenheid is ook meteen gebruik gemaakt om enkele verbeteringen van het appartementsrecht aan te brengen. Zo bevat het wetsontwerp de mogelijkheid een eigendoms-, erfpachts- of opstalrecht op een onbebouwd stuk grond te splitsen, ook zonder dat op die grond een gebouw staat dan wel zal komen te staan. Aan de hand van deze mogelijkheid kan een terrein worden gesplitst, bijvoorbeeld ten behoeve van parkeerplaatsen. Als gevolg hiervan, voor zover althans het wetsontwerp tot wet wordt, zal het mogelijk zijn in één en dezelfde splitsing een combinatie van een appartementsrecht als woning en een appartementsrecht als parkeerplaats voor een auto te realiseren. Voorts voorziet het wetsontwerp in de mogelijkheid van splitsing ten behoeve van ligplaatsen voor boten, zodat ook een ligplaats een appartementsrecht kan vormen.

Ook is aandacht geschonken aan de verdeling van gemeenschappelijke schulden en kosten. Zo volgt uit het wetsontwerp dat wanneer de akte van splitsing voorziet in ongelijke aandelen, uit de akte tevens zal dienen te blijken op welke grondslag die verhouding berust, zodat inzichtelijk is wie voor welk deel van de gemeenschappelijke schulden en kosten dient op te draaien.

Voorts is rekening gehouden met het feit dat verenigingen van eigenaren niet steeds een reservefonds vormen, hetgeen wel wenselijk wordt geacht. Zonder reservefonds kan het zich namelijk voordoen dat een plotselinge investering vereist is, met name waar het onderhoud betreft, die lastig of niet is op te brengen voor één of meerdere eigenaren. Zodoende dat het wetsontwerp bepaalt dat de vereniging van eigenaren een reservefonds in stand dient te houden, ter bestrijding van andere dan de gewone jaarlijkse kosten.

Tenslotte is noemenswaardig dat het wetsontwerp tegemoet komt aan het feit dat in de praktijk als te restrictief het uitgangspunt wordt ervaren van de huidige wet dat de akte van splitsing slechts kan worden gewijzigd met de medewerking van alle appartementsrechteigenaren. Zo kan één enkele appartementsrechteigenaar in z’n eentje een wijziging tegenhouden althans in ieder geval (ernstig) vertragen. Het wetsontwerp bevat een verruiming van de mogelijkheden tot wijziging van de splitsingsakte. Nu maar zien wanneer het wetsontwerp tot wet wordt.

Misha Bemer is advocaat bij HBN Law te Aruba. Voor de Ñapa buigt hij zich over judische kwesties die op Aruba spelen.

Mens & Werk

Integrale ontwikkeling

Het leven draait om het stabiliseren van de geest. We zijn de hele dag bezig als een jongleur de ballen in de lucht te houden om uiteindelijk een balans te creëren. We doen dat privé en op ons werk. Dat doen we omdat we uit niet te scheiden aspecten die één geheel vormen bestaan en dat zijn ons lichaam, onze denk- en gevoelswereld en een spiritueel bewustzijn.

Tekst: Judice Ledeboer

Als het goed met ons gaat voelen we ons in balans. In ons dagelijkse leven worden deze aspecten behoorlijk op de proef gesteld en dat heeft invloed op ons functioneren. Het is dus belangrijk om zich er bewust van te zijn dat er bij een overmatige belasting van het lichaam of de geest een ‘lek’ kan ontstaan in de balans en dat heeft allerlei gevolgen: fysieke en lichamelijke problemen en men toont gedrag dat in het meest negatieve geval door anderen als zeer storend ervaren kan worden. Dit heeft allemaal veel invloed op het functioneren op het werk en ook in de privé-sfeer en dit kan ten koste gaan van relaties die men heeft met anderen.

Het is dan ook belangrijk dat men zich ervan bewust is dat er een disbalans is als er bijvoorbeeld bepaalde zaken niet goed gaan, als men snel geïrriteerd is of als men snel emotioneel wordt en reageert met woede en/of huilen, en/of gevoelens krijgt van een soort verlamming zodat men niets meer kan doen. Natuurlijk moet ieder mens, als hij dit soort dingen merkt, daar zelf iets aan doen, maar ook de werkgever speelt tegenwoordig een rol in het voorkomen en de aanpak van disbalans bij de werknemers. Er is bij bedrijven en instanties tegenwoordig meer aandacht voor de ontwikkeling op persoonlijk gebied van personeel en er zijn allerlei trainingen en vormen van coaching die men de werknemers aanbiedt.

Er wordt daarbij niet alleen gekeken naar de ontwikkeling en het vergroten van kennis op het gebied waarin men werkt, maar ook naar de persoonlijke ontwikkeling waarbij er aandacht is voor het individu en de ontwikkeling op fysiek, mentaal, emotioneel en spiritueel niveau. Dit noemt men integrale ontwikkeling. Daar hoort ook aandacht bij voor communicatie en aandacht voor de competenties behorend bij de functie die iedere persoon heeft. Een voorbeeld: iemand die leiding moet geven en visie heeft, maar niet kan delegeren, zal uiteindelijk merken dat hij te veel doet en kan daar gespannen door raken. Dat maakt de persoon een minder goede leidinggevende.

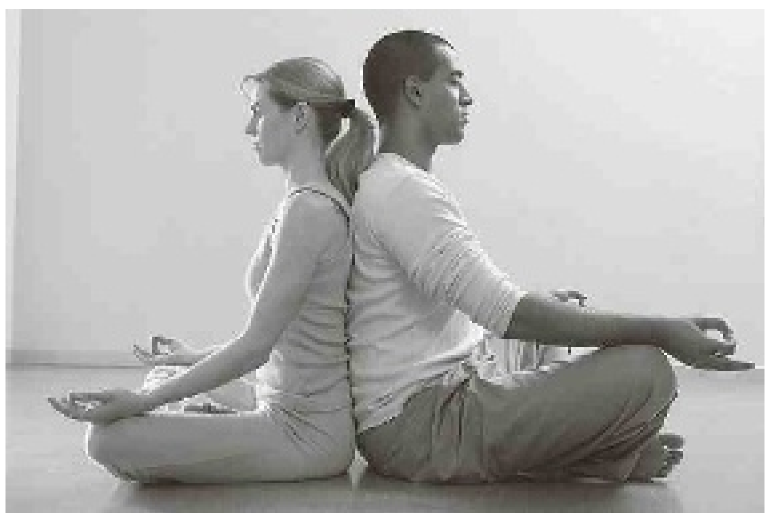

Ontwikkeling van personeel met een bredere benadering leidt tot verhoging van de kwaliteit van het personeel. Bij integrale ontwikkeling wordt er aandacht gegeven aan de relaties die men met collega’s heeft en er wordt gekeken naar alle medewerkers die in een team werken. Iedere persoon heeft zijn sterke en zwakke kanten en men kan elkaar in een team juist aanvullen. Twee personen die allebei leiding willen geven, kunnen met elkaar gaan botsen en als alle medewerkers in een team die een project moeten doen niet resultaatgericht werken, komt ook dat project niet van de grond. Problemen die zich voordoen kunnen liggen aan een gebrek aan kennis, maar ook aan een gebrek aan geduld, niet kunnen omgaan met deadlines, niet onder druk kunnen werken of angst om voor zichzelf op te komen, competenties dus.
Een bredere benadering wie iemand is, wat en hoe iemand iets zegt en hoe iemand situaties ervaart is dus nodig om iedereen goed te laten samenwerken. Het personeel leren hoe de gang van zaken is bij het realiseren van een project is prima, maar dat kan niet zonder de aandacht voor een goede samenwerking waarbij ieder mens zijn ‘eigenaardigheden’ heeft in werkwijze en omgang met elkaar. Het gaat juist op het gebied van persoonlijk gedrag mis. Iedereen herkent het volgende voorbeeld: collega’s houden zich niet aan afspraken en worden boos als ze erop aangesproken worden. En informatie wordt niet goed weergegeven en/of verwerkt. Dit leidt tot grote irritaties en gaat ten koste van de effectiviteit en tevredenheid van iedereen.
Integrale ontwikkeling betekent dan ook dat er aandacht moet zijn voor de waarden en cultuur binnen de organisatie en het team. Er vindt op het werk altijd een wisselwerking plaats en iedereen heeft op een bepaalde manier invloed op elkaar. De kunst is om te kijken naar het eigen gedrag en om daar iets aan te veranderen en om te begrijpen waarom bepaalde zaken niet goed lopen. Iedereen begrijpt dat er vertrouwen en openheid nodig is om in een team iets voor elkaar te krijgen, maar niet iedereen is in staat om het goede ‘werkklimaat’ te scheppen om dat voor elkaar te krijgen.

Jammer is dat er nog steeds mensen zijn die het niet zien zitten om een training te volgen waarbij zij leren om anders met zichzelf en collega’s om te gaan. Ook een traject van coaching helpt om inzicht te krijgen in het eigen functioneren en het eigen gedrag. Baat het niet, dan schaadt het niet. Dat wil zeggen dat het altijd goed is om elke training die er wordt aangeboden te volgen en dan kan men altijd kiezen wat men wel en niet wil meenemen uit de informatie die men krijgt. De werkgevers zijn er klaar voor, nu nog het enthousiasme van de werknemers.

Over management

Organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Bedrijfscultuur (1)

In de voorgaande artikelen van deze serie werd tot aan de zomervakantie van de Ñapa het eerste deel van het Excel-bedrijfsplan beschreven. Het Excel-bedrijfsplan is een managementmodel oftewel managementsysteem, managementhandboek, dat voortvloeide uit eerdere managementmodellen zoals het oude Planning, Organizing, Staffing, Leading, Controlling en het meer recente Baldrige total quality model.

Tekst: Jan de Ruijter

Dat eerste deel van het Excel-plan betrof de plannings- oftewel strategiepiramide die in het Excel-bedrijfsplan bestaat uit missie, visie, positionering, doelen en actieplannen (mvpda). De missie is uitgebreid met een credo, het verdienmodel, het type bedrijfsvoering en de richtinggevende waarden. De strategiepiramide staat verticaal op de horizontale beleidsas waarop de zogenoemde managementbouwstenen staan. Dat zijn de voornaamste aandachtspunten oftewel functies van management. In het Excel-plan zijn de zeven vaste bouwstenen Customer Focus, Purchasing, Marketing, Creativity & Innovation, Partnerships (ook vaak chains of ketens genoemd), Results en Corporate Culture, waarbij Corporate Culture, bedrijfscultuur als een apart funderingsblok onder de beleidsas ligt.

Er zijn twee open ruimtes voor verdere invulling voor specifieke aandachtspunten in een bedrijf of bedrijfstak. In tegenstelling tot de tot nu toe gebruikelijke managementmodellen maakt het Excel-managementmodel een terechte splitsing tussen de bouwstenen of aandachtspunten die eenmalig voor langere tijd gemaakt worden en die bovendien veelal ook door anderen dan managers zoals eigenaren, gemaakt worden zoals missie, visie, positionering, doelen en de bouwstenen waar de managers elke dag mee bezig zijn zoals klanten, personeel, creativiteit, marketing, inkopen en resultaten.

Net zoals bij individuele mensen karakter fundamenteel is voor langdurig succes, is de som van alle karakters van alle mensen in een organisatie fundamenteel voor het langdurig, voortdurend succes van een organisatie of bedrijf. En die totale som ligt in de bedrijfscultuur, het karakter en het gedrag van alle mensen binnen een organisatie.

We beginnen dus deze nieuwe fase in deze serie met de fundering van succes voor alle organisaties en bedrijven en dat is de bedrijfscultuur, corporate culture, organizational culture of company culture. Culture is samen met core values en strategy, het derde thema in managementland waar door adviesbureaus, hoofdkantoren, goeroes en scholen voor bedrijfskunde zoveel nodeloze, verwarrende, en niet toepasselijke zaken over worden beweerd en geschreven. En meestal ook erg onvolledig. In bijna alle literatuur wordt bedrijfscultuur beperkt tot het gedrag van mensen binnen een organisatie, terwijl dat slechts één van de vele onderdelen van bedrijfscultuur is. Een goede bedrijfscultuur omvat minimaal tien praktische aandachtspunten en we beginnen met waarden, veelal foutief, onduidelijk en verwarrend normen en waarden genoemd.

Onderdeel 1: Waarden en gedrag
Bij de behandeling van het mission statement werd al de uitleg gegeven dat de onduidelijke en verwarrende woorden core values, in het Excel-systeem vervangen zijn door guiding principles, richtinggevende waarden omdat die woorden veel effectiever weergeven wat er bedoeld wordt. Core values betekent immers letterlijk de belangrijkste van de waarden die een bedrijf naleeft terwijl je die waarden eerst behoort te splitsen in waarden voor de buitenwereld en interne gedragsregels. Het is zinloos en ook fout om de belangrijkste interne gedragsregels in te delen bij core values. De woorden core values worden foutief bij verouderde managementmodellen gebruikt onder de mission en vision statements met de bedoeling om weer te geven welke waarden een bedrijf hanteert bij de exploitatie van het bedrijf en het nastreven van haar doelen. Het gaat daarbij duidelijk om richtinggevende waarden die als een kompas dienen voor het bedrijf bij de bedrijfsuitoefening, waarden die men betracht naar de buitenwereld, naar de klanten, naar de gemeenschap. Dat zijn heel andere waarden dan interne gedragsregels en kunnen dus beter genoemd worden wat ze zijn, richtinggevende waarden. Die zijn onder het Excel-systeem quality, customer focus, service, reliability (de betrouwbaarheid van het bedrijf, het product en de service) en accountability (de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit, het product en de service). De interne gedragsregels behoren niet tot de core values en niet tot de richtinggevende waarden. Ze behoren in de bedrijfscultuur.
Binnen de bedrijfscultuur is er geen enkele steekhoudende reden om interne gedragsregels normen en waarden te noemen. Dat is ook al weer zo’n vaag begrip dat door goeroes, bedrijfsscholen en adviseurs moeilijker wordt gemaakt dan het is. Aan anderen vragend wat nu eigenlijk normen en waarden betekenen, krijg ik in negen van de tien gevallen een aarzelend antwoord: ‘Dat heeft er toch iets mee te maken dat je je netjes en fatsoenlijk gedraagt’. Mensen die daadwerkelijk wel weten waar dat over gaat gebruiken in ieder geval de woorden waarden en normen. Omdat het in de eerste plaats over waarden gaat waaruit normen voortvloeien. Als u zelf eens de proef op de som neemt, zult u ontdekken dat mensen die praten over normen en waarden veelal geen uitleg kunnen geven waar ze over praten. Er zijn principes (principles), waarden (values) en opvattingen (views/perceptions). Principes zijn diepe, fundamentele waarheden die overal ter wereld erkend worden, waar alle mensen zich bewust van zijn ongeacht land, ontwikkeling, intelligentie, ras of godsdienst, die tijdloos zijn, die net als natuurwetten onveranderbaar zijn, een onderdeel zijn van elke cultuur en godsdienst en volgens welke elk mens behoort te leven. Het betreft universele waarheden over eerlijkheid, respect, geduld, rechtvaardigheid en dergelijke. Iemands karakter is een composiet van principes ofwel beginselen die in grote lijnen iemands denken, gedrag en houding bepalen alhoewel dagelijks gedrag zoals vooral acties en reacties veroorzaakt worden door iemands opvattingen, standpunten, meningen en zienswijze.

(Wordt vervolgd)

Jan G. de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba. Reacties: janderuijter@yahoo.com

Boeken

De 9+ organisatie

Organisaties laten veel commerciële ruimte onbenut, omdat ze niet goed weten wat hun klanten werkelijk beweegt. Niet verwonderlijk, want 90 procent van wat klanten beweegt speelt zich af in het onbewuste.

Inzicht in de onbewuste drijfveren biedt enorme kansen om 'binnen te komen' in het hoofd van de klant: van business doen naar relaties bouwen en van Operational Excellence naar Customer Excellence. Dit biedt bovendien dé kans op een doorbraak in klanttevredenheid, die nu nog vaak blijft steken rond de 7. Een misleidend cijfer, want zo'n voldoende blijkt onvoldoende.

Zie hier het perspectief voor de 9+ organisatie: de onderneming die volledig gebouwd is op het fundament van klantbeleving. De auteurs leggen in tien inspirerende hoofdstukken uit hoe organisaties in alle commerciële bedrijfsprocessen veel relevanter kunnen worden in de belevingswereld van de klant. Deze organisaties verwerven mindshare met een hogere marketshare als gevolg. De bonus? Volledig tevreden en daardoor loyale klanten!

'Een klanttevredenheidsscore tot en met een acht betekent echter niet dat een klant tevreden is, maar eigenlijk dat hij onverschillig is. De kern van het probleem is dat ondernemingen tevredenheid definiëren aan de hand van maatstaven die ze zelf hebben bedacht, zonder te weten wat hun klanten écht bezighoudt. Dit is waar het in bedrijven fundamenteel misgaat: in de beleving van de onderneming wordt er verbeterd; in de beleving van de klant doet het er niet of nauwelijks toe.'

Het boek werd genomineerd voor Managementboek van het Jaar 2011!

Berry Veldhoen (1959) is bedrijfskundige en al ruim 20 jaar actief als business-innovator, met als specialisme commerciële innovatie, waarbij de klantbeleving altijd centraal staat. Als directeur Advanced Technology Services bij Capgemini was hij verantwoordelijk voor het stimuleren van 'early applications' van doorbraaktechnologie zoals bijvoorbeeld internet.

Stephan van Slooten is marketeer. Met meer dan 16 jaar ervaring binnen vooral de financiële dienstverlening is hij thuis in de verschillende facetten van (direct) marketing, klantbeleving, innovatie en communicatie. Van Slooten is sinds 2008 partner bij Altuïtion. Hiervoor was hij als manager marketing en communicatie ondermeer verantwoordelijk voor het merk Centraal Beheer Achmea en de 'Even Apeldoorn bellen'-campagne. Hij treedt regelmatig op als spreker bij congressen en is docent van diverse opleidingen van de Academie voor Management (RUG).

Titel: De 9+ organisatie - Van marketshare naar mindshare
Auteurs: Berry Veldhoen en Stephan van Slooten
Uitgever: Van Duuren Management
EAN: 9789089650405

Business Agenda

Curaçao

16 - 19 augustus: Living
Meer dan honderd stands. Meubels, accessoires, interieur design, keukens en badkamers, ramen en daken, home theatre-apparatuur, doe-het-zelf, patio's, tuinaanleg, zwembaden en spa's, beton en tegels, duurzame energie-oplossingen, makelaars en meer.
Locatie: WTC
Openingstijden:
Donderdag 16 aug. (opening) 20.00 - 23.00 uur
Vrijdag 17 aug.: 18.00 - 23.00 uur
Zaterdag 18 aug.: 18.00 - 23.00 uur
Zondag 19 aug.: 11.00 - 23.00 uur
Entree: volwassenen 7,50 gulden. Kinderen/60+ 5 gulden.

14 en 15 november: Studie- en Beroepenmarkt Curaçao
Onder auspiciën van de Curaçaose Kamer van Koophandel en Nijverheid organiseert Mon Art Productions ook dit jaar weer de Studie- en Beroepenmarkt Curaçao. Jongeren en hun ouders krijgen de kans om al hun vragen te stellen over studeren en werken. Vertegenwoordigers van universiteiten, hbo's en mbo's/sbo's, bedrijven en organisaties zijn aanwezig om ze te helpen bij het maken van een keuze.
Locatie: World Trade Center
Meer informatie: www.curacaostudyfair.com/
Telefoon/fax: +599 9 462 2962
Email: studieberoepenmarkt@gmail.com

TGIM
Eerste maandag van de maand: TGIM.
Thank God it's Monday is een informeel business happy hour. Iedere eerste maandag van de maand, maar nu op een nieuwe lokatie: De Netto Bar, Breedestraat, Otrobanda.
Van 17.00 tot 20.00 uur.

Aruba

9 augustus: Smarter online marketing seminar
Ahata in samenwerking met CMB presenteert het 'Smarter Online Marketing Seminar'.
Tijd: 08.30 - 14.30 uur
Locatie: The Westin Aruba Resort and Casino
Contact : voorreserveringen en tickets bel: Ahata 582-2607
Meer informatie: www.smarterseminar.com

9 augustus: Cancer & Age Management Symposium
'Hope for the Hopeless', Cancer and Age Management. Medisch congres door dr. Luis Romero. De laatste informatie over kankeronderzoek en ander wetenschappelijk nieuws.
Entree: 100 florin p.p.
Tickets zijn verkrijgbaar bij Clinica Kundalini, Madiki Kavel 23.
Locatie: Radisson Hotel, Aruba
Contact: Tel. 583 4482

28 - 30 september:Expo Cas
Alles wat u moet weten over bouwen, verbouwen en onroerend goed op Aruba. Deelnemers zijn onder meer 'gated communities', binnen- en buitenfinishing, makelaars, banken. Bijna 70 bedrijven zijn vertegenwoordigd tijdens de beurs. Diverse interessante prijzen. Evenement georganiseerd door Multi Media International N.V.
Locatie: Renaissance Convention Center
Openingstijden:
28 september: 17.00 - 22.00 uur
29 september: 12.00 - 20.00 uur
30 september: 12.00 - 20.00 uur
Meer informatie: www.expocas.net

Internationaal

11 - 14 augustus: ASAE Annual Meeting 2012
Leer en groei, daag uit en inspireer, leid en slaag. De mogelijkheden zijn onbeperkt. De 2012 ASAE Annual Meeting & Exposition biedt inspirerende sprekers, innovatieve sessies, network-evenementen en meer.
Locatie: Dallas Convention Center - Dallas, Texas.
Meer informatie: asaeannualmeeting.org

19 september: 2012 Global Services Summit
Thema: The New Agenda
Locatie: Grand Hyatt Washington in Washington, DC.
Meer informatie: uscsi.org/about-csi/global-services-summit-2012

20 - 23 september: Caribbean Meeting & Incentive Travel Exchange
De Caribbean Meeting & Incentive Travel Exchange (CMITE) brengt vraag en aanbod op de Caribische incentive markt samen. Deelname aan CMITE is uitsluitend op uitnodiging. Evenement gebaseerd op afspraken.
Locatie: Iberostar Grand Hotel Rose Hall, Jamaica.
Meer informatie: caribbean.incentivetravelexchange.com

12 - 14 september: 38e IATTO Forum Global Collaboration
Nieuwe trends en ontwikkelingen in internationale handel, ontmoeting met en leren van toonaangevende professionals en inspirerende keynote speakers, bezoek inspirerende Estlandse exportbedrijven en geniet bovendien van de prachtige middeleeuwse stad Tallinn.
Locatie: Tallinn, Estonia
Contact: Email: karinilves@yahoo.com
Tel. +372 56 853 744

28 - 29 september: International Tourism Expo
Deze expo is een goede gelegenheid om toerisme te promoten en de mogelijkheden te onderzoeken in Panama.
Locatie: Convention Center Atlapa, Panama City
Contact: expoturismo@panacamara.org
www.expotur.org

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Energie

Giga-turbine op stapel

Het Duitse Siemens werkt aan een nieuwe windturbine van recordafmetingen. Eén rotorblad is bijna zo lang als de spanwijdte van de Airbus A380, het grootste lijnvliegtuig ter wereld.

Fabrikanten proberen windmolens zo groot mogelijk te maken, omdat de elektriciteitsproductie toeneemt met de lengte van de rotorbladen. Het is bovendien goedkoper om enkele grote turbines te bouwen en te onderhouden dan meerdere kleinere exemplaren. In het geval van de nieuwe B75 zijn de wieken maar liefst 75 meter lang.

Voetbalvelden
"Als de wieken draaien, bestrijken ze een gebied van 18.600 vierkante meter, equivalent van bijna drie voetbalvelden", schrijft Siemens in een persbericht. "De tip van de wieken bereikt zo snelheden van 80 meter per seconde, omgerekend 290 kilometer per uur."

De nieuwe afmetingen zijn mogelijk dankzij het gebruik van speciale technologie, waardoor de wieken 20 procent lichter zijn. "Het hele rotorblad wordt als één geheel uit epoxyhars, glasvezel en balsa gemaakt", zegt Siemens. "Daardoor zijn er geen naden of bindingen en is het blad extreem robuust."

Dat is nodig, als de windsnelheid zo'n 10 meter per seconde is, verwerkt de gigantische rotor de energie van 200 ton lucht per seconde. De nieuwe B75-turbine wordt in de herfst geassembleerd in het testcentrum in het Deense Østerild.

Economie

'Microkrediet is melkkoe'

Microkrediet wordt nog steeds vaak gepresenteerd als magische oplossing voor armoede. Twee nieuwe studies tonen echter aan dat het voor banken vooral een manier is om veel geld te verdienen en dat veel mensen in de schulden eindigen.

Iedere zichzelf respecterende bank zit tegenwoordig in microkrediet. Maar banken en fondsen rekenen, via lokale tussenpersonen, woekerrentes van soms wel 200 procent, zelfs op de kleinste leningen. Dat zegt Hugh Sinclair, voormalig investeringsbankier, in zijn nieuwe boek 'Confessions of a Microfinance Heretic' (Bekentenissen van een microkredietketter).

Microkrediet is 'gekaapt door profiteurs', zegt hij . "De hele sector is niet slecht, noch is het hele basismodel fout", meent Sinclair, maar wel geeft het grootste gedeelte van de banken en fondsen helemaal niet om armoedebestrijding. Het is vooral een melkkoe.

Schuldspiraal
Sinclair werkte voor verschillende microkredietfondsen in landen als Mexico, Mongolië, Nigeria en Mozambique. "Het viel me op dat de armen er in de praktijk niet beter van leken te worden, ook al hadden ze een bloeiende sector van 70 miljard dollar aan hun zijde", zegt hij. "Exorbitant hoge rentes dreven debiteuren in een eindeloze schuldspiraal. Agressieve incassopraktijken leidden in bepaalde gevallen tot prostitutie, kinderarbeid, zelfmoord en nationale opstanden tegen de microkredietgemeenschap."

Vergelijkbare kritiek komt uit de hoek van Counter Balance, een Europese coalitie van ngo's die zich vooral richt op het beleid van de Europese Investeringsbank (EIB). De nichemarkt, die opgezet is om de armsten te helpen, is een miljardenbusiness geworden en ook de EIB doet daar volop aan mee. "In plaats van armen te helpen is de benadering nu omgedraaid: hoe kun je aan ze verdienen", zegt Valerio Carboni, een Italiaanse econoom die er onlangs een rapport over schreef.

Hugh Sinclair

Voor de EIB is het nog steeds maar een fractie van het totale budget, maar het gaat al wel om zo'n 880 miljoen euro die sinds 2003 in microkredieten is gestoken. "Het gemiddelde contract wordt steeds groter en zal naar verwachting tussen de 10 en 50 miljoen dollar bedragen. Er vallen tegenwoordig veel verschillende financiële diensten onder, van microverzekeringen tot mobiel bankieren."

Obstakel
Het helpt mensen daardoor niet meer om, door eigen middelen te mobiliseren en lokale structuren te verstevigen, zelfstandiger te worden. "Het wordt in sommige gevallen juist een obstakel voor ontwikkeling van de armsten omdat het ze in de speculatieve marktdynamiek trekt en ze op een nieuwe manier afhankelijk maakt van internationale financiers."

Volgens Carboni geldt dit voor microkrediet in het algemeen, en als het gaat om de EIB mist hij vooral strategie en visie. "De EIB volgt alleen maar de markt", zegt hij. En in landen waar beperkte kapitaalmarkten zijn "doet de EIB slechts aan investeringsprojecten in plaats van de armen te steunen." Bovendien: "De ketens van accountability zijn lang en ondoorzichtig, en het portfoliomanagement is onvoldoende."

Er is weinig regulering in de sector, schrijft Sinclair in zijn boek. "De uiteindelijke investeerders worden in de praktijk niet beschermd en hebben maar beperkte informatie over waar hun fondsen voor worden gebruikt."
Op het boek van Sinclair hebben de financiële bedrijven niet gereageerd, maar na het rapport van Carboni heeft de EIB verklaard dat ze 'het probleem van het gebrek aan gestandaardiseerde sociale effectmetingen erkent'. Wel heeft de EIB daar volgens de verklaring aan gewerkt, via een Social Performance Task Force, die het sociale effect van microkredieten wil verbeteren.

Milieu

Olie nekt vissers in Rio

De groeiende olie-industrie in de baai ten noorden van Rio palmt almaar meer gebied in waar vroeger gevist kon worden. De vis verdwijnt er en vissers worden er met fysiek geweld bedreigd.

Vijf weken geleden zijn de lichamen van twee vissers teruggevonden in het water. Alles wijst op moord, want hun handen en voeten waren gebonden. "Een marteling moet het geweest zijn, ze verdronken daar waar ze aan het vissen waren", vertelt Alexandre Anderson de Souza. Hij is de voorzitter van Ahomar, de vereniging van vissersfamilies in de Baai van Guañabara, vlakbij Rio de Janeiro.

Anderson de Souza is het boegbeeld van de strijd van de vissers tegen de olie-industrie.

Visbestand vernield
Tot het jaar 2000 konden de zowat tweeduizend vissers de traditie van hun voorouders nog voortzetten: "Fantastisch was het niet, maar we konden een degelijk leven leiden", vertelt Paul Cesar. Hij was elf jaar toen hij in de voetsporen van zijn vader en grootvader de baai optrok. Maar in 2000 werd twaalf procent van de baai zwaar verontreinigd door een olievlek, afkomstig van een lekkende pijpleiding van het oliebedrijf Petrobras. "Vroeger haalden we op een goeie dag honderd kilo vis binnen. Nu komen we amper aan tien kilo", aldus Cesar.

De milieuramp van 2000 belette de groei van het Braziliaanse staatsbedrijf Petrobras niet. Meer en meer olietankers bevaren de baai, zestien pijpleidingen doorkruisen het water en beïnvloeden de temperatuur van het water.

David versus Goliath
Toen in 2009 een nieuwe pijpleiding in gebruik genomen werd, blokkeerden leden van de vissersvereniging Ahomar de installatie. Het is toen dat het geweld begon. Voorzitter Anderson de Souza werd beschoten. Twee andere leden werden korte tijd later neergeschoten voor de ogen van hun familie. Sindsdien leeft Anderson de Souza, 41 jaar, onder voortdurende politiebewaking. "We staan tegenover een macht die buitenproportioneel geweld gebruikt", zegt Anderson de Souza. Cesar toont foto's van vissersboten met kogelgaten. "Het aantal verboden zones voor visvangst neemt toe en de privébewakingsdiensten hebben al verschillende keren geschoten op vissers die in de buurt kwamen."

Petrobras ontkent betrokken te zijn bij het geweld en is ongenaakbaar. Vorig jaar stond het bij de 23 grootste bedrijven ter wereld. De petrochemische activiteit zal tegen 2015 een productie van 165.000 olievaten per dag moeten halen en zeven petrochemische fabrieken tellen. En ook in de andere baaien rond Rio komen de vissers in gevaar. "We hebben hier altijd voetbal gespeeld op het strand", zegt Isac de Oliveira, visser ten westen van de stad, "maar over vijf jaar zal hier ook niet meer gevist worden."

‘Bijzondere whisky eert vorstin’

Johnnie Walker & Sons is al vanaf 1934 hofleverancier van whisky en nu, 75 jaar later, heeft het merk recent een Diamond Jubilee Blended Scotch Whisky gecreëerd ter ere van het jubileum van Hare Majesteit koningin Elizabeth van Engeland.

Tekst: Linda Reijnders

Er worden slechts zestig flessen van deze nu al zeldzame whisky verkocht, één voor elk jaar dat de koningin regeert. Ze zijn te koop voor honderdduizend Britse pond elk en van de opbrengst gaat minimaal een miljoen Britse pond naar de Queen Elizabeth Scolarship Trust (QEST) dat bijzonder traditioneel vakmanschap in ere houdt en steunt. Johnnie Walker heeft enkele van de beste vakmensen geselecteerd om de elementen rond de whisky te vervaardigen. Zo ontwierp het Franse bedrijf Baccarat de kristallen karaf, legde het Engelse Hamilton & Inches de karaf in met halfkaraats diamanten, vervaardigde Brits Cumbria Crystal de bijbehorende glazen die Philip Lawson Johnston met de hand graveerde, is N.E.J. Stevenson verantwoordelijk voor het eiken kabinet en stelde Laura West het Diamond Jubilee-boek samen, gekalligrafeerd door Sally Mangum.

Eén van de zestig flessen van de Diamond Jubilee-whisky werd door het Arubaanse bedrijf Romar Trading gekocht en tijdens een exclusief VIP-evenement op woensdag 25 juli in het Archeologisch Museum van Aruba aan de genodigden getoond. Ambassadeur van Johnnie Walker, Tom Jones, legde uit hoe master blender Jim Beveridge en Matthew Crow enkele van de meest uitzonderlijke whisky’s die werden gedestilleerd in het jaar 1952 hebben gebruikt om deze exclusieve Diamond Jubilee te creëren. Het jaar 1952 was het jaar dat de koningin de troon besteeg. Daarnaast werden de gasten uitgenodigd deel te nemen aan een whisky-proeverij van Johnnie Walker Blue Label.

Jones werkt al 12 jaar in de whisky-industrie en heeft, hoe kan het ook anders, al sinds 15 jaar een fascinatie voor deze drank. “Als Schot loop je zo ongeveer om elke hoek een whisky-destilleerderij tegen het lijf. Alleen al in Schotland heeft Johnnie Walker 20 verschillende destilleerderijen. Er is zoveel variatie in smaak, iedere whisky heeft zijn eigen karakter en heeft jaren nodig om hiertoe te komen. Dat maakt het drinken van een whisky bijzonder, het is bijna een ceremonie. Wanneer je met vrienden een whisky drinkt, proef je de moeite die gedaan is om tot deze smaak te komen. Samen met goed gezelschap maakt dat het drinken van whisky tot een genot.”

Volgens Jones wint de Schotse whisky steeds meer terrein in de wereld. Hij stelt dat bijvoorbeeld Brazilië en de Dominicaanse Republiek al een enorm sterke afzetmarkt vormen. Ook in het Verre Oosten, zoals in China, groeit de belangstelling voor de Schotse whisky. In de Cariben staat Aruba op plek nummer 1 als afnemer van Johnnie Walker-whisky.

Tom Jones

> Hier in de Cariben drinkt men whisky in longdrinks, gemixt met kokoswater

“In de Cariben drinkt men de whisky op een andere manier dan bijvoorbeeld in Europa. Je ziet hier vaker het gebruik van whisky in longdrinks, gemixt met bijvoorbeeld kokoswater. En waarom niet? In het Verre Oosten wordt er zelfs een combinatie met groene thee gemaakt. Met whisky kan je vele kanten op”, aldus Jones. “Je ziet de interesse in de drank stijgen en waar het voorheen voornamelijk een mannendrank betrof, drinken steeds meer vrouwen tegenwoordig whisky.”

Zijn werk als ambassadeur gaat hem nauw aan het hart. Johnnie Walker verkoopt in ongeveer tweehonderd landen Schotse whisky’s. Jones is trots op het merk en ziet het als zijn drijfveer om verkopers van bedrijven te stimuleren het Johnnie Walker-product te verkopen. Maar hij haalt ook grote genoegdoening uit het enthousiasmeren van individuele gebruikers.

Als tip voor de beginnende whisky-drinker stelt Jones: “Begin met een Johnnie Walker Black Label die de smaken uit alle vier de hoeken van Schotland in zich heeft. Ga rustig te werk. Voor het drinken van whisky dien je geen haast te hebben. Bestel een ijswater ernaast en laat eerst je neus het werk doen. Ruik de verschillende geuren en leer de whisky kennen. Dan neem je een slok en laat je de whisky eerst ongeveer 10 seconden in je mond heen en weer gaan. Hoe vaker je dat doet, hoe meer je de whisky gaat waarderen. Mocht je een pure slok te sterk vinden, mix dan met een beetje ijswater.”

Voor Jones zit de reis er weer bijna op. Eerst gaat hij nog naar Curaçao en daarna terug naar zijn moederland. “Vanaf de luchthaven rijd ik ongeveer 150 mijl door de bergen naar mijn huis. En natuurlijk kom ik whisky-destilleerderijen tegen. Nu maar hopen dat het niet regent, want ik ben ondertussen gewend geraakt aan dit heerlijke weer hier op Aruba. Ik voel mij gezegend dat ik hier voor mijn werk kan komen en ik heb dit eiland ervaren als een mooie plek met hele vriendelijke mensen.”

MKB

Open communicatie

In deze column legt Bertine Vermeer uit hoe communicatie binnen een organisatie kan worden versoepeld, met als gevolg: betere benutting van ‘human capital’, een sterkere gezamenlijke visie en een groter vermogen om als groep probleemoplossend en innovatief te denken. Vermeer is innovatie adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao en gespecialiseerd in product- en dienstinnovatie.

Tekst: Bertine Vermeer

InnovatieCentrum Curaçao heeft als doel om innovatief en duurzaam ondernemen te stimuleren. Eén van haar visies met betrekking tot duurzaam ondernemerschap is om zo min mogelijk te verspillen en zoveel mogelijk te benutten. Dat geldt bijvoorbeeld voor machines, verpakkingsmateriaal en energie, maar ook voor ‘human capital’: de medewerkers. Het is zonde om hun ervaring, kennis en inzichten niet optimaal te benutten.

Daarnaast kun je een organisatie niet duurzaam innoveren zonder rekening te houden met de mensen waar een organisatie deel van uitmaakt. De personen binnen een organisatie moeten een innovatie accepteren en adapteren en dat kan niet worden opgedrongen of aangesmeerd, maar dient van binnenuit te komen, door met elkaar open te communiceren.

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao en gespecialiseerd in product- en dienstinnovatie.

Open communicatie

Open communicatie houdt in dat er gedachten en ervaringen worden uitgewisseld, in beide richtingen en waarbij vrijuit kan worden gesproken en er empathisch naar elkaar wordt geluisterd. Dit is belangrijk voor een organisatie, enerzijds omdat een groep mensen met verschillende ervaringen en achtergronden, die waarneemt en denkt vanuit verschillende perspectieven, als geheel meer intelligentie heeft dan een individu. Anderzijds omdat bij bedrijfsinnovatie veranderingen angst, onzekerheid en onmacht kunnen oproepen, die tot blokkerende en afwerende reacties kunnen leiden. Om dat te voorkomen moet een organisatie zich van zulke gevoelens bewust worden en er aandacht aan geven.

Open communicatie is dus communicatie waarbij vrijuit kan worden gesproken en waarbij er geïnteresseerd, aandachtig en zonder vooroordelen naar elkaar geluisterd wordt. Maar hoe bereik je dat?

Aangeboren talent

Wanneer mensen doorgaans met elkaar praten is dat altijd meer dan het uitwisselen van woorden. We interpreteren informatie op basis van eigen ervaringen en op basis van vooroordelen. We gaan dan dus niet open een gesprek in. Daarnaast is er vaak een angst om voor schut te staan, iemand te beledigen of afgewezen te worden. Deze angst manifesteert zich in ons als een beperking in ons doen en laten.

Als kind was dat anders. We durfden van alles en waren spontaan, creatief en nieuwsgierig.

Dat komt doordat iedereen open en receptief wordt geboren met een natuurlijk vermogen tot het vinden van balans, zowel fysiek als mentaal, maar gedurende ons leven worden we als sociaal wezen continu beïnvloed door onze omgeving, met verwachtingen en normen over hoe we ons horen te gedragen, wat we mooi horen te vinden en hoe we moeten presteren om geaccepteerd te worden (sociale conditionering). Op die manier kun je het contact kwijtraken met je innerlijke zelf.

Training

Op 18 en 25 juli organiseerde Aradne Institute Miami in samenwerking met InnovatieCentrum Curaçao een training, waarbij werd geleerd hoe de door sociale conditionering aangeleerde beperkende gedragspatronen en projecties kunnen worden herkend en losgelaten. Centraal hierbij staat het bewuster naar je lichaam luisteren en het leren interpreteren van lichaamssignalen aan de hand van een vorm van leren, applied consciousness sciences (ACS), waarbij de hele persoon wordt betrokken. ACS richt zich op het ontkrachten van beperkende emoties.

Een voorbeeld:

In plaats van te denken: ‘ik ben bang voor spinnen’, wat je zelf als een vaststaand feit beschouwd en met jezelf identificeert, herken je een verkramping in je lichaam als signaal van angst en ga je er op een objectieve manier naar kijken. Zo’n angst voor spinnen is mogelijk geconditioneerd doordat je als kind zag dat je moeder bang was voor spinnen. De spin is in werkelijkheid niet gevaarlijk of bedreigend, dus de angst die je voelt speelt zich af in je geest, maar berust niet op de werkelijkheid.

Door nu de verkramping (een pre-emotie van angst) te herkennen en er bewust aandacht aan te geven, stelt de mentale balans zich weer in en zakt de verkramping vanzelf weg. Op dezelfde manier kun je ook bepaalde pre-emoties bij jezelf en bij anderen herkennen wanneer je met elkaar communiceert. Dit kan helpen om opener met elkaar in gesprek te gaan en om heftige discussies die nergens naar toe leiden te voorkomen.

Ervaring

Ik heb zelf ook deelgenomen aan de training en het sprak mij met name aan doordat mentale en emotionele processen op een systematische en samenhangende manier werden uitgelegd. Daarnaast konden we de theorie ook direct toepassen en ervaren door middel van praktische oefeningen.

Om deze andere dimensie in onze ervaring te kunnen begrijpen en aan de praktijk te kunnen toetsen is wel verdere verdieping nodig, maar ik merkte al een enorm verschil in houding en communicatie van de trainingsgroep aan het eind ten op zichte van het begin van de training (in het begin nog onwennig, terughoudend en individualistisch, aan het eind open, verbonden en geïnteresseerd), dat ik het positieve effect op communicatie in een groep al heb kunnen ervaren.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an, of (+599 9) 737-1360.

Voor meer informatie over applied consciousness sciences kunt u contact opnemen met het Applied Consciousness Sciences Network, via carlo.monsanto@aradne.org of door het bezoeken van www.consciousnessscience.org

InnovatieCentrum Curaçao

Het InnovatieCentrum Curaçao is een stichting die als doel heeft: ondernemers stimuleren en ondersteunen bij duurzame innovatie van hun organisatie, producten en/of diensten. Meer informatie

Cruisesector in de lift

‘FCCA-conferentie biedt grote kans’

“De grootste jaarlijkse conferentie en vakshow van de Florida Caribbean Cruise Association (FCCA), die voor de 19e maal georganiseerd wordt en waarbij Curaçao de rol van gastheer op zich neemt, biedt bij uitstek een ideaal netwerkplatform voor lokale ondernemingen”, beamen de marketing-manager van de Curaçao Ports Authority (CPA), Dimitri Cloose en de voorzitter van de Curaçao Tourism Development Foundation (CTDF), Tarzeno Circkens. De conferentie wordt tussen 1 en 5 oktober op Curaçao gehouden waarbij lokale ondernemingen tegen een gereduceerd tarief kunnen deelnemen. Er worden 1000 tot 1200 deelnemers verwacht.

Tarzeno Circkens (links) en Dimitri Cloose van CPA

Tekst: Marija Stojanovic Foto’s: Ken Wong

Cloose en Circkens leggen bevlogen de nadruk op het belang en prestige inzake de organisatie van een dergelijke conferentie op het eiland. Ze zetten zich al maanden lang achter de schermen in met een vierkoppige commissie, bestaande uit onder anderen een vertegenwoordiger van het ministerie van Economische Ontwikkeling, CPA en CTB, die de organisatie van de conferentie op zich heeft genomen. “Gedurende de conferentie zal het product Curaçao als bestemming binnen de cruisesector duidelijk belicht worden, waarbij een positieve impact op de lokale toeristische sector en de Curaçaose economie kan worden bewerkstelligd. Men zal dit als lokale ondernemer wel moeten beseffen en de kans moeten grijpen. De dagen van achterover leunen en wachten totdat iemand je voor zaken benadert zijn, zeker binnen deze industrie, voorbij”, aldus Circkens, die als toelichting geeft dat aan een deelname wel een ‘investering verbonden is’.

> Natuurlijk kost het wat, maar netwerken hoort er nu eenmaal bij

“Het kost natuurlijk wel wat, maar het is niet te vergelijken met de kosten die men zou moeten maken als je als ondernemer in het buitenland een conferentie bijwoont. Netwerken hoort er nu eenmaal bij. Deze tak binnen de maritieme wereld draait nog steeds, voornamelijk op persoonlijk contact middels ontmoetingen. We hopen dan ook dat de lokale ondernemer, die wat te maken heeft met de cruisesector, echt zijn kans grijpt en de conferentie bijwoont”, aldus Circkens. De ondernemers kunnen voor het lokale tarief voor deelname terecht bij CPA. Belangstellende bedrijven dus die binnen de volgende markten diensten leveren: hotelindustrie en casino’s, appartementen, restaurants, winkels, touroperators, reisagentschappen, duikscholen, ondernemingen met attracties, fitness en spa’s, taxi’s, verhuurbedrijven van auto’s, scooters, buggy’s en fietsen kunnen aan de conferentie deelnemen. “Deze ondernemingen maken immers deel uit van de bestemming Curaçao, het product als geheel. De industrie kijkt namelijk wat Curaçao als geheel te bieden heeft, en als er op dit vlak een interne cohesie, een samenwerkingsverband wordt bereikt, is het gemakkelijker om onszelf als product te profileren”, aldus Circkens.

De FCCA is een handelsvereniging die gericht is op de cruiseindustrie in Noord-Amerika, het Caribisch gebied en Latijns-Amerika met vaak als uitvalsbasis en vertrekhaven Florida. Bij de vereniging zijn veertien cruiselijnen aangesloten die meer dan 100 cruiseschepen binnen de bovengenoemde regio’s inzetten. De FCCA dient als klankbord naar de verschillende cruiselijnen toe. De leden zijn van de volgende toonaangevende cruisemaatschappijen: AIDA Cruises, Azamara Club Cruises, Carnival Cruise Lines, Celebrity Cruises, Costa Cruise Lines, Cunard Line, Disney Cruise Line, Holland America Line, MSC Cruises (USA) Inc., Norwegian Cruise Line, P&O Cruises, Princess Cruises, Royal Caribbean International (eigenaar van Pullmantur Cruises) en Seabourn.

“De FCCA koppelt aan de organisatie van de conferentie duidelijke standaarden die overeen moeten komen met hun ‘branding’, de wijze waarop de vereniging binnen de industrie gepromoot wordt. De FCCA heeft reeds twee maal in dit verband een bezoek afgelegd, om poolshoogte te nemen inzake de vorderingen. We zijn tevreden over het verloop van de organisatie, die dus in duidelijke overeenstemming met de FCCA geschiedt. Het moet duidelijk zijn dat we bijzonder blij zijn met de reeds verleende medewerking vanuit de lokale hospitality sector”, aldus Cloose.

Inbreng onderschat

Cloose licht toe dat er tegenwoordig nog steeds een ouderwets beeld heerst van een cruisepassagier, waarbij de opbrengsten voor het eiland onderschat worden. “Als men zich bedenkt dat uit voorlopige data blijkt dat een gemiddelde cruisepassagier binnen een verblijf van acht uur, 84 dollar op het eiland spendeert dat een directe bijdrage aan de lokale economie oplevert, dan kan men deze groep bezoekers zeer zeker niet onderschatten”, zegt Circkens. Beide heren stellen zeer nieuwsgierig in afwachting te zijn van de nieuwe bestedingsdata, van onder anderen ook de bezoekers aan het eiland, die door de research afdeling van de FCCA (Business Research & Economic Advisors, BREA) worden vergaard. Deze afdeling houdt zich met dataverzameling bezig om een beter inzicht te krijgen in de cruisepassagier. De bestedingsdata zullen tijdens de conferentie publiekelijk worden gemaakt. “We verwachten dat de gemiddelde besteding zelfs hoger dan de 84 dollar per passagier per bezoek zal uitvallen.” Uit de laatste cijfers van de Curaçao Tourist Board (CTB), blijkt dat de cruisebezoeken aan het eiland, over de afgelopen vijf maanden van dit jaar met 18 procent gestegen zijn. “De cruisesector zit dus duidelijk in de lift”, meent Cloose.

Het aantal cruisepassagiers nam gedurende deze periode toe van 231.934 cruisebezoekers in 2011 naar 273.934 dit jaar. Het aantal cruiseschepen, dat Curaçao in hun route opnam, tussen januari en mei van dit jaar, bedroeg 146. In dezelfde periode van het jaar daarvoor deden 141 cruiseschepen het eiland aan. Volgens Circkens en Cloose zal het eiland dit jaar nog het ‘magische aantal’ van 500.000 cruisepassagiers bereiken. Het aantal schepen dat Curaçao in het seizoen 2008/2009 aandeed, met in dat seizoen 233 bezoeken, nam tot op heden gestaag toe. Voor het seizoen 2013/2014 worden 272 bezoeken verwacht. “Men moet ook niet vergeten dat men streeft naar een herhaalbezoek van de cruisepassagier, waarbij hij voor een vakantie op het eiland kiest. Ook al zou 10 procent van de 500.000 bezoekers per jaar ervoor kiezen om terug te komen, dan zou dit een enorme aanwinst zijn”, aldus Circkens over de potentiële spin-off van de cruisesector. Dit zou een aantal van 50.000 bezoekers betekenen. Ter vergelijking: uit de laatste CTB-cijfers van de maand mei blijkt dat er in de gehele maand mei 30.527 bezoekers geregistreerd stonden die voor een verblijf op Curaçao kozen. Cloose vult aan dat in het seizoen 2009/2010 ongeveer 373.000 passagiers naar het eiland kwamen en dat de prognose voor het seizoen 2013/2014 op 640.288 ligt. “Als we alles goed doen, zou het aantal cruisepassagiers in het seizoen 2014 weleens nog hoger uit kunnen vallen dan de prognose”, aldus Cloose.

> Curaçao dient als opstaphaven, dit genereert ook meer opbrengsten voor het eiland

Pullmantur

Ook voor Pullmantur worden door Cloose hoge verwachtingen geprojecteerd. Zoals onlangs bekend werd gemaakt dient de Curaçaose haven met ingang van 2013 als turn-around haven voor de Pullmantur-cruiseroute. Het eiland zal als opstaphaven fungeren voor de passagiers van het cruiseschip de ‘Monarch of the Seas’, die accommodatie biedt aan 2744 personen. Pullmantur levert onder meer de grootste bijdrage aan de bezoekersstatistieken uit de Zuid-Amerikaanse regio voor het eiland. “De opname van Curaçao als opstaphaven in de route van Pullmantur, betekent dat wij het hele jaar door, dus ook in het laagseizoen (dat vanaf mei tot september loopt), met grote regelmaat cruisepassagiers mogen ontvangen. Het zal hier om 52 calls per jaar gaan. Gedurende het laagseizoen van 2013/2014 worden er 130.000 cruisepassagiers verwacht waarvan ongeveer 100.000 alleen al van de Pullmantur. Normaal worden er slechts 50.000 passagiers gedurende het laagseizoen geregistreerd dus de bijdrage van deze cruiselijn zal aanzienlijk zijn. Het gaat hier om een oorspronkelijk Europees/Spaanse cruisemaatschappij die zich richt op het bedienen van de Spaanstalige markt. Er is ook veel belang bij het feit dat Curaçao hierbij als opstaphaven dient, omdat dit meer opbrengsten voor het eiland genereert”, zegt Cloose. Hij licht toe dat als men de functie van opstaphaven heeft er passagiers ingevlogen worden - in dit geval uit Europa - waarbij ze vaak vooraf kiezen om een aantal dagen op het eiland te verblijven. “Dit heeft natuurlijk ook positieve effecten op de airlift, denk hierbij bijvoorbeeld ook aan een boost voor de vluchten van Air Berlin uit Duitsland (door het CTB als secundaire markt binnen de Europese markt aangemerkt, red.)”, aldus Cloose.

Hoge score

“Verder zijn wij uitermate geschikt om de Pullmantur-doelgroep te bedienen alleen al vanwege de verschillende heersende invloeden op cultureel vlak, namelijk de Europese, Latijns-Amerikaanse, Caribische en Noord-Amerikaanse en de taalbeheersing van Engels, Spaans en Nederlands. Overigens bieden deze eigenschappen binnen de cruisesector in het algemeen een voordeel voor Curaçao”, meent Circkens.

Beide heren stellen dat er vanuit de industrie ‘vaak als feedback wordt gegeven dat Curaçao als exotische (nog vrij onbekende, red.) bestemming geldt en dat omdat er nog weinig verwachtingen aan het bezoek worden gekoppeld, de cruisemaatschappijen en bezoekers daarvan, zich aangenaam verrast voelen. “Over het algemeen ligt het servicegemiddelde binnen de onderzoeken van de verschillende cruiselijnen op 7.9. Het eiland blijkt hierin toch een score van 8.4 te halen. Dit is bijvoorbeeld slechts een tiende punt minder dan het gemiddelde van zustereiland Aruba dat op dit vlak natuurlijk al jarenlang heeft geïnvesteerd. Men komt hier met een ‘open mind’ naartoe en is dan vervolgens verbaasd over de mix van culturen, de architectuur, de mogelijkheden om het eiland te verkennen, de in het algemeen hoge levensstandaard en het product Curaçao. Een belangrijke rol hierin speelt ook het feit dat het eiland als veilig wordt ervaren. Op dit vlak werpt een verhoogde patrouille van de politie in samenwerking met Controle en Veiligheid (de vroegere SKS), zijn vruchten af”, verklaart Circkens.

Tweede terminal

Met het oog op de voorspelde ontwikkelingen verwijst Cloose naar de wereldwijde prijsstijging van de fossiele brandstoffen. “De verwachting is dat deze zullen blijven stijgen waardoor de omvang/passagierscapaciteit van de schepen toe zal blijven nemen. Dit om de kosten te drukken en de rentabiliteit te verhogen. Om deze moderne, en steeds grotere schepen te kunnen blijven accommoderen, zal Curaçao ook snel aan faciliteitsontwikkeling moeten denken”, aldus Cloose. Hierbij werpt zich onherroepelijk de vraag op of de aanleg van een tweede megapier - waar reeds verschillende overheden plannen voor hadden - überhaupt nog doorgang zal vinden. Het antwoord van Circkens luidt optimistisch: “Het blijft natuurlijk een hele grote investering waarbij de vraag is of daar geld voor zal zijn, maar ik vang duidelijke geluiden op, dat de intentie er in ieder geval is om de faciliteiten te ontwikkelen. Sterker nog, ik weet dat er verschillende architectenbureaus zijn benaderd om hun visie voor de faciliteitsuitbreiding vorm te geven. Dus de intenties zijn er zeer zeker”, zegt Circkens. De inmiddels demissionair minister van Economische Ontwikkeling, Abdul Nasser El Hakim (MFK) liet medio maart nog weten dat de kans bestaat dat er geen tweede megapier komt. Door twee architectenbureaus zou de mogelijkheid worden onderzocht om de huidige pier op de een of andere manier te verlengen, zodat er twee grote cruiseschepen tegelijkertijd kunnen aanmeren of één megacruiseschip. “In ieder geval zullen de aanmeerfaciliteiten voor cruiseschepen op de plek waar de huidige pier staat, uitgebreid worden”, meent de minister over dit onderwerp.